

JAARRAPPORT 2023

Jaarrapport 2023

van, voor en met huisartsen

huisartsenpensioen.nl

Inhoudsopgave

BESTUURSVERSLAG **5**

Voorwoord	6
1. SPH in een oogopslag	8
2. Kerncijfers 2019 – 2023	10
3. Profiel	16
4. Bestuur	22
5. Pensioenen	32
6. Financiële positie	38
7. Beleggingen	47
8. Risicomanagement	60
9. Kosten	65
10. Vooruitblik 2024	73
11. Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht	75
11.1. Verslag en oordeel van het Verantwoordingsorgaan	76
11.2. Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan	82
11.3. Verslag en bevindingen intern toezicht	83
11.4. Reactie van het bestuur op het verslag intern toezicht	89

Bijlagen **90**

Bijlage 1: Personalía per 31 december 2023	91
Bijlage 2: Verplichte rapportagenormen Code Pensioenfondsen	93
Bijlage 3A: SFDR-rapportage premieregeling	94
Bijlage 3B: SFDR-rapportage uitkeringsregeling	107

Inhoudsopgave - *vervolg*

JAARREKENING	120
1. Balans per 31 december	121
2. Staat van baten en lasten	122
3. Kasstroomoverzicht	123
4. Algemene toelichting	124
5. Toelichting op de balans	132
6. Toelichting op de staat van baten en lasten	154
7. Overige gegevens	160
7.1. Verloopstaat deelnemers	160
7.2. Actuariële gegevens	161
7.3. Controleverklaring van de onafhankelijk accountant	163

BESTUURSVERSLAG

Voorwoord

SPH zet zich al vijftig jaar lang elke dag in voor een goed pensioen voor huisartsen, nu en in de toekomst. In de vijftig jaar sinds de oprichting is de wereld ingrijpend veranderd. Er zijn crises geweest, geopolitieke verschuivingen en ook de huisartsenpopulatie ziet er anders uit dan in 1973.

Te midden van al deze verandering bleef het pensioenfonds voor huisartsen niet alleen overeind, het groeide en professionaliseerde. Met ruim 25.000 deelnemers, een belegd vermogen van meer dan € 10 miljard en een dekkingsgraad van meer dan 140 procent eind 2023 mogen huisartsen zich verzekerd weten van een gezond en stabiel eigen pensioenfonds. Dat is iets om bij stil te staan en dankbaar voor te zijn.

Nieuw bestuur

De taak van het waarborgen van deze stabiliteit en continuïteit is sinds 2023 in handen van een nieuw bestuur. Van een bestuur dat grotendeels bestond uit huisartsen, stapten we afgelopen najaar over op een gemengd bestuursmodel. Hierin zitten drie niet-huisartsen als uitvoerende bestuurders en zijn vier huisartsen als niet-uitvoerende bestuurder belast met het intern toezicht. Dit onder leiding van een onafhankelijke voorzitter.

Hoewel het nieuwe bestuur een eigen weg moet zien te vinden, mochten we instappen op een rijdende trein. Wij zijn het vorige bestuur, en in het bijzonder oud-voorzitter Johan Reesink, dan ook erkentelijk voor het stevige fundament dat het voor ons heeft gelegd. Dat biedt houvast voor de transitie waarin de pensioensector, en SPH als fonds, zich momenteel bevindt. Daarnaast een woord van dank voor de raad van toezicht, die het bestuur in de transitie naar de nieuwe governance met raad en daad terzijde heeft gestaan.

Huisarts centraal

Wat ook houvast biedt, zijn de deelnemersonderzoeken die we in het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) in 2023 hebben uitgevoerd. De deelnemer 'centraal zetten' begint immers met weten wie de deelnemer is en wat hem of haar beweegt.

In het eerste onderzoek peilden we de wensen en voorkeuren van huisartsen voor de nieuwe pensioenregeling: welke keuzemogelijkheden zien zij graag terug? In het najaar inventariseerden we de risicotolerantie en risicocapaciteit; hoeveel risico kunnen en willen huisartsen nemen met hun pensioengeld?

De resultaten bieden niet alleen heldere inzichten, maar ook stevige kaders voor het opzetten van een nieuwe pensioenregeling, die voldoet aan de wensen en eisen van huisartsen.

*We hebben mooie
stappen gezet
in de verdere
verduurzaming van
ons beleggingsbeleid*

Dienstverlening

Net als 2022 ging ook afgelopen jaar veel tijd en aandacht uit naar het bewaken van het dienstverleningsniveau van uitvoerder Achmea Pensioen Services (APS). Hoewel de klantbediening nog niet op het niveau is dat we mogen verwachten, kijken we op basis van nieuw gemaakte afspraken wel met vertrouwen naar de toekomst. Bovendien kunnen we melden dat de uitvoeringskosten voor het tweede jaar op rij zijn gedaald; bespaard geld dat ten goede komt aan de pensioenen van huisartsen.

In de tussentijd mogen huisartsen erop rekenen dat wij blijven inzetten op structurele verbetering. SPH is daarom van plan de klantbediening meer in eigen hand te nemen en daarmee gericht te werken aan het verhogen van het niveau van dienstverlening aan deelnemers.

Beleggen & duurzaamheid

Na een roerig beleggingsjaar 2022 stond het jaar 2023 op de beurzen in het teken van herstel. Zowel op onze premieregeling als op het stabiele uitkeringscollectief behaalden we een positief rendement.

Vooraf in het vierde kwartaal van 2023 kregen beleggers meer vertrouwen in de toekomstige ontwikkelingen en resulteerde dat in tamelijk forse koersstijgingen op de aandelenbeurzen en ook een daling van de kapitaalmarktrentes.

De SPH-portefeuille liep qua beleggingsresultaten geheel synchroon met dit algemene beeld: positieve resultaten bij aandelen en obligaties, meestal ook ten opzichte van de belangrijkste internationale marktindices en vergelijkbare pensioenfondsen. De positieve beleggingsresultaten hebben een gunstige bijdrage geleverd aan een gezonde, algemene financiële positie van ons fonds.

Ook hebben we mooie stappen gezet in de verdere verduurzaming van ons beleggingsbeleid. Zo is het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) herijkt en wordt er hard gewerkt aan de doorontwikkeling van onze aandelenportefeuille om meer financiële en maatschappelijke waarde te creëren. Ook publiceerde SPH voor het eerst een MVB-jaarverslag en informeerden we deelnemers over onze inspanningen op MVB-gebied via een nieuwe digitale nieuwsbrief.

Toeslag

Per 1 september 2023 heeft het bestuur van SPH gekozen voor het transitie-FTK. Dit betekent dat er ruimere mogelijkheden zijn voor toeslagverlening dan onder het FTK. Per 1-1-2024 is conform het nieuwe beleid een toeslag gegeven van 6,70%.

Samen vooruit

We kijken terug op een jaar waarin we een sterke basis hebben gelegd voor de toekomst. Dit stelt ons ook in staat om met vertrouwen vooruit te kijken. Samen met de beroepspensioenvereniging, de commissies en het verantwoordingsorgaan, en vanuit een gedeelde motivatie, zetten we ons de komende periode in voor een nieuwe, passende pensioenregeling – *van, voor en met huisartsen*.

Driebergen, 13 juni 2024

Nery Anderson
Voorzitter Pensioenfonds SPH

1. SPH in een oogopslag

1. SPH in een oogopslag

AANTAL ACTIEVE DEELNEMERS:

15.587

AANTAL GEWEZEN DEELNEMERS:

1.989

AANTAL GEPENSIONEERDEN:

7.809

VERDELING M/V:

32%

68%

VERDELING TYPE HUISARTS:

38%
VRIJGEVESTIGD

37%
WAARNEMEND

16%
IN OPLEIDING

9%
DIENSTVERBAND

BELEIDS-DEKKINGSGRAAD:

140,4%

TOTALE KOSTEN:

35,6 mln

ONTVANGEN PREMIE:

278 mln

BELEGD VERMOGEN:

9.789 mln

UITKERINGS-REGELING

496 mln

PREMIE-REGELING

BELEGGINGSOPBRENGSTEN:

626 mln

UITKERINGS-REGELING

21 mln

PREMIE-REGELING

BELEGGINGSRENDEMENT:

6,9%

UITKERINGS-REGELING

5,8%

PREMIE-REGELING

2. Kerncijfers 2019 - 2023

2. Kerncijfers 2019 - 2023

Figuur 1 - Deelnemers* en kosten

	2023	2022**	2021	2020	2019
Opbouw aantal deelnemers					
Actieve deelnemers	15.587	15.253	14.939	12.339	12.018
Gewezen deelnemers***	1.989	1.858	1.555	1.391	1.350
Pensioengerechtigden	7.809	7.728	7.779	7.435	7.227
Totaal aantal deelnemers	25.385	24.839	24.273	21.165	20.595
Pensioenbeheer (in mln. €)					
Uitkeringen	409	384	368	360	352
Premie premieregeling (voor risico deelnemers)	278	251	0	0	0
Premie uitkeringsregeling (voor risico fonds)	0	0	223	200	190
Pensioenbeheerkosten	9,0	11,2	14,9	12,7	11,4
Kengetallen					
Directe kosten vermogensbeheer/ gemiddeld belegd vermogen (in %)	0,05	0,01	0,05	0,18	0,13
Totale kosten vermogensbeheer/ gemiddeld belegd vermogen (in %)	0,24	0,33	0,25	0,21	0,31
Kosten pensioenbeheer/ gemiddeld belegd vermogen (in %)	0,10	0,10	0,12	0,11	0,10
Totale kosten (vermogens- + pensioenbeheer)/ gemiddeld belegd vermogen (in %)	0,33	0,43	0,37	0,32	0,41
Kosten pensioenbeheer/aantal deelnemers (actief + gepensioneerd) (in mln. €)	383	487	658	643	590
Kosten pensioenbeheer/feitelijke premie (in %)	3,2	4,5	6,7	6,4	6,0

* Om dubbeltelling te voorkomen, is het aantal pensioengerechtigden opgenomen exclusief deeltijdpensioengerechtigden. Deze zijn opgenomen bij de actieve deelnemers.

** Op 1 januari 2022 heeft SPH de pensioenregeling gewijzigd in een premieregeling. Vanaf 1 januari 2022 is de uitkeringsregeling, die tot die datum van kracht was, premievrij en is de nieuwe regeling van kracht.

*** Ex-partners met zelfstandig recht op ouderdomspensioen zijn opgenomen bij gewezen deelnemers.

Toelichting

Bij de kengetallen onderscheiden we directe en indirecte vermogensbeheerkosten.

De directe vermogensbeheerkosten zijn de kosten die in de jaarrekening staan. De indirecte vermogensbeheerkosten zijn in de jaarrekening verwerkt ten laste van de beleggingsopbrengsten. Dit is conform de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De totale vermogensbeheerkosten omvatten zowel directe als indirecte vermogensbeheerkosten. De transactiekosten zijn niet opgenomen in de indirecte vermogensbeheerkosten.

De pensioenbeheerkosten in het overzicht zijn de kosten die ook in de jaarrekening staan.

De totale pensioenbeheerkosten dalen in 2023 naar € 9,0 miljoen.

In hoofdstuk 9, Kosten, lichten we de kosten voor vermogensbeheer en pensioenbeheer en de transactiekosten toe.

Figuur 2 - Pensioenvermogen en dekkingsgraad

	2023	2022	2021	2020	2019
Vermogen, solvabiliteit en toeslag					
Pensioenvermogen uitkeringsregeling (in mln. €)	9.822	9.538	12.484	12.231	11.781
Pensioenvermogen premieregeling (in mln. €)	495	238	0	0	0
Pensioenverplichtingen uitkeringsregeling (in mln. €)	7.328	6.798	8.927	9.377	8.644
Pensioenverplichtingen premieregeling (in mln. €)	495	238	0	0	0
Dekkingsgraad op basis van DNB rente (in %)	131,9	138,9	139,8	130,8	136,3
Beleidsdekkingsgraad (in %)	140,4	144,0	137,5	128,1	134,5
Vereiste dekkingsgraad FTK (in %)	114,1	113,5	116,0	115,2	116,4
Reële dekkingsgraad (in %)	109,6	113,6	113,1	106,6	110,2
Toegekende verhogingen (in %)	6,70	5,00	5,19*	1,41	2,00

* Inclusief de per 31 december 2022 verleende extra toeslag over 2021 van 2,06%.

Figuur 3 - Beleggingsportefeuille

	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsportefeuille uitkeringsregeling (in mln. €)					
Matching	3.843	3.771	4.509	5.349	4.406
Rendementsportefeuille	5.946	5.782	7.965	6.883	7.335
Totaal belegd vermogen (ultimo jaar)	9.789	9.553	12.474	12.232	11.741
Beleggingsportefeuille premieregeling (in mln. €)					
Matching	2	0	0	0	0
Rendementsportefeuille	494	240	0	0	0
Totaal belegd vermogen (ultimo jaar)	496	240	0	0	0
Rendementsportefeuille (in mln. €)					
Liquide zakelijke waarden	1.893	1.645	3.098	2.967	3.271
Liquide krediet	1.529	1.434	2.169	1.758	2.243
Illiquide zakelijke waarden	1.613	1.757	1.568	1.210	1.201
Illiquide krediet	1.286	943	1.105	889	588
Liquide middelen	30	36	50	3	15
Valuta overlay	91	173	-25	55	17
Totaal belegd vermogen (ultimo jaar)	6.442	5.988	7.965	6.883	7.335

Figuur 4 - Rendement beleggingen

	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsportefeuille uitkeringsregeling	6,9%	-20,5%	3,5%	5,4%	16,1%
Benchmark	8,0%	-22,0%	4,6%	4,6%	17,2%
Beleggingsportefeuille premieregeling	5,8%	-8,0%			
Benchmark	6,8%	-9,1%			
Rendementsportefeuille	5,6%	-10,7%	15,8%	-0,1%	18,5%
Benchmark	6,8%	-11,2%	14,8%	0,6%	18,1%

Figuur 5 - Opbouw deelnemersbestand naar type deelnemer

Ultimo jaar	2023	2022	2021	2020	2019
Actieve deelnemers	15.587	15.253	14.939	12.339	12.018
Gewezen deelnemers*	1.989	1.858	1.555	1.391	1.350
Pensioengerechtigden	7.809	7.728	7.779	7.435	7.227
Totaal aantal deelnemers	25.385	24.839	24.273	21.165	20.595

*Ex-partners met zelfstandig recht op ouderdoms-pensioen zijn opgenomen bij gewezen deelnemers.

Toelichting

Het totaal aantal deelnemers is in 2023 gestegen met 2,20% ten opzichte van 2022. Het aantal actieve deelnemers steeg met 2,19% ten opzichte van 2022. Het aantal pensioengerechtigden dat ouderdomspensioen krijgt, is met 80 toegenomen tot 5.751 (+1,41%). Van deze pensioengerechtigden is 82% man (2022: 83%) en 18% vrouw (2022:17%). Het aantal pensioengerechtigden dat partnerpensioen krijgt, nam toe met 11 tot 1.912 (+0,58%). Samen met de wezenpensioengerechtigden (afname van 10 in 2023, -6,41%) nam het totaal aantal pensioengerechtigden met 81 toe tot een totaal van 7.809 (+1,05%).

Figuur 6 - Opbouw deelnemersbestand naar type huisarts (actief)

Ultimo jaar	2023	2022	2021	2020	2019
Vrijgevestigde huisartsen	6.031	6.143	6.249	6.476	6.484
Huisartsen in dienstverband	1.454	1.365	1.306	1.181	1.139
Waarnemend huisartsen	5.746	5.392	5.134	4.836	4.524
Huisartsen in opleiding	2.527	2.481	2.388	-	-
Totaal actieve deelnemers	15.758	15.381	15.077	12.493	12.147
Aantal deelnemers in meerdere regelingen	171	128	138	154	129

Toelichting

Op grond van fiscale regelgeving zijn 510 directeur-grotaandeelhouders (DGA's) opgenomen als huisarts in dienstverband.

Figuur 7 - Ontwikkeling man-/vrouwverdeling

<i>Deelnemersgroep</i>	2023	2022	2021	2020	2019
Vrijgevestigden (m)	2.753	2.915	3.055	3.256	3.414
Vrijgevestigden (v)	3.278	3.228	3.194	3.220	3.070
Huisartsen in dienstverband (m)	116	117	128	126	122
Huisartsen in dienstverband (v)	828	788	794	722	708
DGA's (m)	321	300	279	248	238
DGA's (v)	189	160	105	85	71
Waarnemend huisartsen (m)	1.574	1.431	1.361	1.282	1.173
Waarnemend huisartsen (v)	4.172	3.961	3.773	3.554	3.351
Huisartsen in opleiding (m)	686	668	623	-	-
Huisartsen in opleiding (v)	1.841	1.813	1.765	-	-
Totaal aantal regelingen	15.758	15.381	15.077	12.493	12.147
Totaal aantal deelnemers	15.587	15.253	14.939	12.339	12.018
Totaal aantal gepensioneerden	7.809	7.728	7.779	7.435	7.227

Toelichting

Van het totaal aantal actieve deelnemers (15.587) is in 2023 68% vrouw en 32% man. In 2022 was de verhouding 65% vrouw ten opzichte van 35% man. Bij vrijgevestigden (m) en huisartsen in dienstverband (m) zien we een daling in aantal deelnemers. De overige deelnemersgroepen laten een stijging in aantal deelnemers zien.

Ontwikkeling deelnemersbestand

Figuur 8 - Aantal deelnemers en mutaties in 2023

	Actief excl. AO	Arbeidsongeschikt	Gewezen	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Beginstand	14.947	306	1.858	7.728	24.839
Overige oorzaken	-2			-1	-3
Toetreding / hertoetreding	733		11		744
Pensionering	-134	-14	-103	251	0
Arbeidsongeschiktheid	-135	146	-10	-1	0
Revalidering	1	-3	2		0
Overlijden	-6	-2	-4	-284	-296
Ingang nabestaandenpensioen				147	147
Premievrij gemaakt door uitdienst	-246		246		0
Waardeoverdracht	-4		-11		-15
Afkoop emigratie / klein pensioen					0
Beëindiging wezenpensioen				-31	-31
Eindstand	15.154	433	1.989	7.809	25.385

Binnen het totale deelnemersbestand wordt een onderverdeling gemaakt in vier categorieën deelnemers:

- actieve deelnemers
- gewezen deelnemers
- arbeidsongeschikte deelnemers
- pensioengerechtigden

In het overzicht wordt een deelnemer die in meerdere groepen aan de pensioenregeling deelneemt, bijvoorbeeld als huisarts in dienstverband en als waarnemend huisarts, één keer meegeteld. De deeltijdgepensioneerden zijn in het overzicht niet opgenomen bij de pensioengerechtigden om dubbeltelling te voorkomen.

Toelichting

- Het totaal aantal deelnemers steeg in 2023 met 546 van 24.839 naar 25.385. Dat is + 2,20 % ten opzichte van 2022.
- Het aantal actieve deelnemers steeg in 2023 met 334 tot 15.587. Dat is + 2,19% ten opzichte van 2022.
- Het aantal gewezen deelnemers nam toe met 131 naar 1.989. Dat is + 7,05% ten opzichte van 2022.
- Het aantal pensioengerechtigden dat ouderdomspensioen krijgt, is met 80 toegenomen tot 5.751 (+1,41%). Het aantal pensioengerechtigden dat partnerpensioen krijgt, nam toe met 11 tot 1.912 (+0,58%). Samen met de wezenpensioengerechtigden (afname van 10 in 2023, -6,41%) nam het totaal aantal pensioengerechtigden met 81 toe tot een totaal van 7.809 (+1,05%).

3. Profil

3. Profiel

Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen (SPH) is opgericht in 1973 en realiseert als beroepspensioenfonds het pensioen voor huisartsen.

Het fonds kent vier categorieën deelnemers:

- vrijgevestigde huisartsen
- huisartsen in dienstverband (sinds 1 januari 2007)
- waarnemend huisartsen (sinds 1 januari 2009)
- huisartsen in opleiding (sinds 1 januari 2021)

De beroepspensioenregeling voor huisartsen is verplicht gesteld. Het fonds kent geen aandeelhouders of andere externe belanghebbenden. Alle netto beleggingsopbrengsten komen volledig ten goede aan de deelnemers.

Missie en doel

SPH is het pensioenfonds van, voor en met huisartsen. Wij zijn ervan overtuigd dat het nodig is dat huisartsen zich goed voorbereiden op hun financiële toekomst. Daarom realiseren wij een betrouwbaar pensioen voor onze deelnemers en ondersteunen wij huisartsen bij het maken van financiële keuzes, nu en in de toekomst.

Omdat wij zelf huisartsen zijn, kunnen wij ons inleven in het professionele leven en de persoonlijke financiën van onze collega's. Wij luisteren goed naar de wensen en behoeften van onze collega-huisartsen en spelen in op ontwikkelingen in de maatschappij en de wereld van pensioenen. We staan midden in de samenleving en zetten in op duurzaamheid en leefbaarheid van onze samenleving.

3.1. De organisatie

Per 1 september 2023 heeft een wijziging plaatsgevonden in de governance van SPH. Het pensioenfonds is per die datum overgegaan naar een gemengd model met een zogenaamde one-tier board. De organisatie van het fonds per 1 september 2023 is schematisch als volgt:

Figuur 9 – Organogram SPH

3.1.1. Beroepspensioenvereniging Huisartsen en Vergadering van Afgevaardigden

De Beroepspensioenvereniging Huisartsen (BPV) is een sinds 2006 wettelijk verplicht ingestelde vereniging. De vereniging vertegenwoordigt de beroepsgroep huisartsen waarvoor de pensioenregeling volgens de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) in stand wordt gehouden. De BPV behartigt de belangen van de leden en buitengewone leden (gepensioneerden en gewezen deelnemers) die als deelnemer of gewezen deelnemer zijn aangesloten bij de pensioenregeling van SPH. Om deze regeling verplicht te kunnen stellen, moet minimaal 60% van de deelnemers lid zijn van de BPV. In 2019 heeft de BPV op verzoek van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangetoond dat met een score van 85% nog ruimschoots sprake is van voldoende representativiteit, hetgeen nogmaals is bekrachtigd bij de uitbreiding van de verplichtstelling in 2020/2021 met de komst van de huisartsen in opleiding.

De BPV bepaalt de inhoud van de pensioenregeling en geeft SPH de opdracht deze uit te voeren. De afspraken hierover zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst.

De Vergadering van Afgevaardigden (VvA) is het hoogste orgaan binnen de BPV en bestaat uit 28 afgevaardigden. De VvA heeft als belangrijkste taken:

- het aanvragen, wijzigen of laten intrekken van de verplichtstelling van de pensioenregeling;
- het verkiezen van bestuursleden van SPH;
- het aangaan en eventueel wijzigen van de uitvoeringsovereenkomst met SPH;
- het geven van gevraagd of ongevraagd advies aan het bestuur van SPH.

3.1.2. Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur van SPH bestaat sinds 1 september 2023 uit drie uitvoerende bestuurders, ten minste drie en ten hoogste vier niet-uitvoerende huisartsbestuurders en een onafhankelijke voorzitter. Het algemeen bestuur stelt het

beleid vast en is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling en het vermogensbeheer van het fonds. Bestuurders worden verkozen door de VvA en benoemd door het algemeen bestuur na goedkeuring van De Nederlandsche Bank (DNB).

De *uitvoerende bestuurders* zijn naast hun strategische taak in het algemeen bestuur belast met en verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid van het fonds en de aansturing van het pensioenbureau. Daarbij is onderstaande taakverdeling van kracht.

De *niet-uitvoerende bestuurders* oefenen naast hun strategische taak in het algemeen bestuur het intern toezicht uit. Dit toezicht heeft onder meer betrekking op:

- het beleid van het algemeen bestuur;
- de algemene gang van zaken bij het fonds;
- een adequate risicobeheersing;
- het beleggingsbeleid;
- de financiële informatievervalsing door het fonds;
- de evenwichtige belangenafweging;
- de taakuitoefening door bestuurders.

3.1.3. Commissies

SPH kent twee commissies: de auditcommissie en de beleggingscommissie. De beleggingscommissie ondersteunt het uitvoerend bestuurslid dat is belast met beleggingen en duurzaamheid bij de uitvoering van het beleggingsbeleid en het adviseren over strategische beleggingsvraagstukken. De beleggingscommissie bestaat uit het uitvoerend bestuurslid belast met beleggingen en twee externe leden, naar wens aangevuld met specialisten uit het pensioenbureau. De auditcommissie ondersteunt en adviseert de niet-uitvoerende bestuurders bij het uitvoeren van hun toezichtstaak. De leden van de auditcommissie zijn externe deskundigen met ruime professionele toezichtervaring.

3.1.4. Compliance officer

De compliance officer is specifiek aangesteld en benoemd

	UITVOERENDE BESTUURDERS		
	<i>Beleggingen en duurzaamheid</i>	<i>Pensioenbeheer en communicatie</i>	<i>IT, uitbesteding en risico-management</i>
Algemeen	Voorzitter UB	Stakeholdermanagement	Projecten
Inhoudelijk	Beleggingen Duurzaamheid Balansmanagement	Pensioenbeheer Communicatie Financiële planning	IT & uitbesteding Risk & compliance Finance & control
Pensioenbureau	Dagelijkse aansturing	Personele zaken	Huisvesting

Figuur 10 - Taakverdeling uitvoerende bestuurders

om toezicht te houden op de naleving van wet- en regelgeving binnen de organisatie, alsmede het beheren van compliancerisico's.

3.1.5. Sleutelfunctiehouders

Conform wetgeving kent het fonds drie sleutelfuncties: *actuariel*, *risicobeheer* en *interne audit*.

Actuariel

De sleutelfunctie actuariel ziet toe op de berekening van de technische voorzieningen en premiestelling van het fonds. De taken bestaan onder andere uit het beoordelen van methodieken en modellen, de coördinatie en toezicht op de berekening van de technische voorzieningen, advies over de adequaatheid van verzekeringsregelingen en het bijdragen aan doeltreffende toepassing van het risicobeheersysteem.

Voor deze sleutelfunctie wordt onderscheid gemaakt tussen de sleutelfunctiehouder en de sleutelfunctie vervuller. De sleutelfunctiehouder rapporteert periodiek over bovenstaande taken inclusief materiële bevindingen en aanbevelingen aan het algemeen bestuur. De sleutelfunctiehouder wordt hierin gefaciliteerd door de vervuller. Beide rollen zijn extern belegd. De sleutelfunctiehouder is tevens de certificerende actuaaris.

Risicobeheer

De sleutelfunctie risicobeheer is verantwoordelijk voor de beoordeling van, monitoring van en rapportages over het risicobeheersysteem. Ook heeft de risicobeheerfunctie een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer.

Voor deze sleutelfunctie wordt onderscheid gemaakt tussen de sleutelfunctiehouder en de sleutelfunctie vervuller. De sleutelfunctiehouder rapporteert periodiek over bovenstaande taken inclusief materiële bevindingen en aanbevelingen aan het algemeen bestuur. De sleutelfunctiehouder wordt hierin gefaciliteerd door de vervuller. Beide rollen zijn extern belegd.

Interne audit

De sleutelfunctie interne audit is verantwoordelijk voor het periodiek evalueren van de adequaatheid en doeltreffendheid van de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de beheerste en integere bedrijfsvoering. De functie helpt SPH haar doelstellingen te realiseren door de doelmatigheid van de processen van governance, risicomanagement en beheersing te evalueren en te verbeteren middels audits.

Voor deze sleutelfunctie wordt onderscheid gemaakt tussen

de sleutelfunctiehouder en de sleutelfunctie vervuller. De sleutelfunctiehouder rapporteert materiële bevindingen en aanbevelingen aan het bestuur. De sleutelfunctiehouder interne audit wordt hierin gefaciliteerd door de vervuller. Beide rollen zijn extern belegd.

De sleutelfunctiehouders rapporteren aan het algemeen bestuur en hebben een escalatielijnen naar de voorzitter.

3.1.6. Functionaris gegevensbescherming

De functionaris die door het Algemeen Bestuur is benoemd als functionaris gegevensbescherming (FG) heeft als taak de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming te monitoren.

3.1.7. Pensioenbureau

Het pensioenbureau ondersteunt de uitvoerende bestuurders bij de feitelijke uitvoering van de pensioenregeling en van de besluiten van het algemeen bestuur. Daaronder vallen:

- de beleidsontwikkeling en beleidsvoorbereiding van het bestuur;
- de procesinrichting en procesgang voor de besluitvorming binnen het Fonds;
- de aansturing, mandatering respectievelijk monitoring van uitbesteding aan de uitvoeringsorganisaties;
- de organisatie en monitoring van het risicomanagement, compliance en bestuursondersteuning;
- de rapportage over de uitvoering van de bestuursbesluiten aan het algemeen bestuur;
- de organisatie en ondersteuning van de commissies;
- de organisatie en ondersteuning van het verantwoordingsorgaan;
- ondersteuning van de BPV.

3.1.8. Verantwoordingsorgaan

Op grond van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) heeft SPH een verantwoordingsorgaan (VO) ingesteld. De leden zijn afkomstig uit de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Zij worden door het algemeen bestuur van SPH benoemd. De (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zijn getalsmatig evenredig vertegenwoordigd.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zes vertegenwoordigers van de (gewezen) deelnemers, drie vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden en een onafhankelijk voorzitter. De leden zijn op basis van deskundigheid en ervaring verdeeld over drie commissies, te weten: (i) Financiën, (ii) Communicatie en uitbesteding, (iii) Governance en algemeen

beleid. Het lidmaatschap van het verantwoordingsorgaan is niet verenigbaar met enige andere functie binnen het fonds.

Het verantwoordingsorgaan geeft een oordeel over:

- het handelen van het algemeen bestuur aan de hand van het (concept) jaarverslag, de (concept) jaarrekening en eventuele andere relevante informatie, waaronder de bevindingen van het niet uitvoerend bestuur;
- het door het algemeen bestuur gevoerde beleid over het betreffende kalenderjaar;
- de beleidskeuzes die betrekking hebben op de lange(re) termijn.

Daarnaast adviseert het verantwoordingsorgaan het algemeen bestuur, gevraagd of uit eigen beweging, over:

- het beleid inzake beloningen;
- het wijzigen van het beleid ten aanzien van het verantwoordingsorgaan;
- de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- de profielschets voor de niet uitvoerende bestuurders;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen door het pensioenfonds of overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm;
- een wijziging van een van de bepalingen van de artikelen 7.6 tot en met artikel 7.21 van de statuten;
- de voorgenomen collectieve waardeoverdracht met inbegrip van het aanwenden van het vermogen van het fonds bij de collectieve waardeoverdracht.

3.1.9. Externe uitvoering

SPH heeft de uitvoering van de beroepspensioenregeling en het coördinerend vermogensbeheer uitbesteed aan uitvoeringsorganisaties. Achmea Pensioenservices (APS) verzorgt het pensioenbeheer. Het coördinerend vermogensbeheer is uitbesteed aan Achmea Investment Management (AIM). De custodian service is belegd bij JP Morgan.

SPH is de opdrachtgever van APS en AIM en specificeert de opdrachten in Service Level Agreements (SLA's). Hierin zijn de afspraken vastgelegd en de prestatie-indicatoren gespecificeerd. De uitbestedingspartijen worden periodiek gemonitord en geëvalueerd. Daarnaast specificeert SPH opdrachten aan de uitvoeringsorganisaties ook tussentijds in bestuursbesluiten. Voor de custodian geldt dat de oversightrol is belegd bij AIM, dat monitoring op afstand plaatsvindt en dat deze elke vijf jaar wordt geëvalueerd.

In hun kwartaalrapportages gaan de uitvoeringsorganisaties in op de activiteiten die ze hebben ondernomen en leggen ze uit in hoeverre zij de SLA- afspraken zijn nagekomen. De uitvoeringsorganisaties leveren jaarlijks een ISAE 3402-verklaring of een soortgelijke externe validatie aan. De ISAE 3402-verklaringen worden beoordeeld op scope, opzet en werking en besproken met de uitvoeringsorganisatie. ISAE 3402-verklaringen van externe vermogensbeheerders worden beoordeeld door de coördinerend vermogensbeheerder in het kader van de managermonitoring.

In het kader van beleidsontwikkeling vindt regelmatig informatie-uitwisseling plaats en wordt samengewerkt met de uitvoeringsorganisaties en het pensioenbureau.

3.1.10. Externe accountant

Het algemeen bestuur van het fonds benoemt de externe accountant. In 2015 is accountantskantoor Deloitte (de heer J. Penon) aangesteld als externe accountant.

3.1.11. Certificerend actuaaris

Het algemeen bestuur van het fonds benoemt de certificerend actuaaris. In 2016 is Milliman Pensioenen (de heer R. Sagoenie) aangesteld als certificerend actuaaris.

3.1.12. Overige externe adviseurs

In aanvulling op het bovenstaande maakt SPH waar nodig gebruik van externe adviseurs en projectmanagers. Afhankelijk van het onderwerp wordt een geschikte adviseur of projectmanager geselecteerd.

3.2. Extern toezicht

De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) houden extern toezicht op het fonds. DNB houdt prudentieel toezicht. Het is gericht op de soliditeit van financiële ondernemingen en op het bijdragen aan de stabiliteit van de financiële sector. DNB beoordeelt ook de geschiktheid van bestuurders, zowel individueel als collectief, voordat zij

worden benoemd. De AFM ziet als gedragstoezichthouder toe op een eerlijke en efficiënte werking van de kapitaalmarkten en op een eerlijke en transparante financiële dienstverlening. Bij pensioenfondsen richt de AFM zich voornamelijk op de communicatie tussen het pensioenfonds en zijn deelnemers.

3.3. Aansluitingen

Pensioenfederatie

Het fonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie, de overkoepelende belangenbehartiger van bijna alle Nederlandse pensioenfondsen.

Kring van Beroepspensioenfondsen

Leden van de Pensioenfederatie ontmoeten elkaar ook in zogenoemde kringen. Kringen bestaan veelal uit vertegenwoordigers van fondsen uit eenzelfde sector of met een vergelijkbare positie. SPH participeert in de Kring van Beroepspensioenfondsen. Naast onderlinge informatie-uitwisseling worden relevante ontwikkelingen op het gebied van pensioenen besproken.

Netspar

Het fonds was van april 2022 tot april 2023 aangesloten bij Netspar, het kennisnetwerk voor pensioen en oudedagsvoorziening.

4. Bestuur

4. Bestuur

4.1. Speerpunten 2023

SPH heeft een strategisch plan voor meerdere jaren. Voor 2023 zijn de volgende speerpunten benoemd:

1. Doorontwikkeling pensioenregeling
2. Bijdragen aan de leefbaarheid en duurzaamheid van de samenleving
3. Samenwerking en communicatie SPH en BPV: huisarts & pensioen
4. Dienstverlening op orde
5. Nieuwe governance implementeren

Hieronder zijn de verschillende speerpunten en het resultaat in 2023 kort omschreven.

Doorontwikkeling pensioenregeling

In 2022 is SPH gestart met de nieuwe premiereregeling voor nieuwe opbouw. Hiermee heeft SPH enkele bestaande knelpunten in de regeling geadresseerd. Een volgende stap is de transformatie naar het nieuwe pensioenstelsel. Enerzijds geeft dit de mogelijkheid om nog eens terug naar de basis te gaan en alle pensioenvoorkeuren van de deelnemer te herijken en te focussen op een nieuwe pensioenoplossing. Anderzijds is SPH in dit traject afhankelijk van de wetgeving. Hiervoor is een project ingericht. Het project zal in ieder geval tot in 2027 lopen. Het project vindt plaats in gezamenlijk opdrachtgeverschap van BPV en SPH.

In 2023 is het project doorontwikkeling pensioenregeling (DOP) opgestart. Er is een gezamenlijke stuurgroep ingesteld, waarin zowel SPH als BPV zitting hebben. Besluitvorming vindt plaats in de bestuursvergaderingen van SPH en BPV. Ook het VO en het intern toezicht worden in de verschillende stadia meegenomen in de opzet en resultaten van het project. Het jaar 2023 stond in het teken van het definiëren van uitgangspunten als kader voor de beslissingen in 2024. Daartoe zijn onderzoeken uitgevoerd naar de pensioen- en risicovoorkeuren van de deelnemers en zijn de mogelijkheden in het nieuwe stelsel geïnventariseerd. Voor 2024 heeft het bestuur de beleidsvorming rond de Wtp als speerpunt benoemd. Het zwaartepunt van de besluitvorming wordt voor SPH verwacht rond het eind van 2024 en het begin van 2025.

Bijdragen aan de leefbaarheid en duurzaamheid van de samenleving

Afgelopen jaren heeft SPH diverse stappen genomen om de beleggingsportefeuille te verduurzamen. Ook op dit vlak is de behoefte van de deelnemer leidend. Het jaar 2023 stond in het teken van het verder doorvoeren van de ingeslagen weg. Hierbij is nadrukkelijk gezocht naar oplossingen die recht doen aan het brede afwegingskader van risico, rendement en maatschappij.

In 2023 zijn stappen gezet in het herijken van het MVB-beleid en het uitwerken van de plannen voor een verdere integratie van duurzaamheid in de aandelenportefeuille. Ook heeft SPH voor het eerst een MVB-jaarverslag gepubliceerd. Het oude bestuur heeft het nieuwe bestuur positief geadviseerd over de doorontwikkeling van de aandelenportefeuille, maar heeft daarbij wel voorgesteld dat het nieuwe bestuur opnieuw de cyclus van beeld-, oordeels- en besluitvorming doorloopt, zodat volmondig voor deze inrichting kan worden gekozen. In lijn hiermee is ook de besluitvorming over impactbeleggen uitgesteld, zodat deze in samenhang kan worden bekeken met het al dan niet kiezen voor een doorontwikkelde aanpak van de aandelenportefeuille. Het algemeen bestuur zal over beide onderwerpen een mening vormen binnen het kader van het bestaande MVB-beleid. Besluitvorming over beide onderwerpen vindt naar verwachting plaats in 2024.

Samenwerking en communicatie SPH en BPV: Huisarts & Pensioen

Pensioen voelt ingewikkeld. We maken het niet eenvoudiger door kleine verschillen groot te maken en deelnemers te belasten met intern jargon en onze gremia. Doordat we verhullende termen als SPH, BPV en VvA gebruiken, vergroten we de afstand tot de deelnemer voor wie we bestaan. Door als SPH en BPV samen te werken en begrijpelijke terminologie te gebruiken, kunnen we de afstand tussen vereniging, fonds, en deelnemers verkleinen. Vanuit gemeenschappelijke overtuigingen gaan we samenwerken onder de noemer Huisarts & Pensioen. Hieronder vallen zowel een vereniging als een fonds, waardoor we voortaan als één geheel met de deelnemer spreken. Hierbinnen heeft ieder zijn eigen taak en verantwoordelijkheid. In de uitvoering komen die samen: in

een pensioenbureau en uitvoeringsorganisaties die voor alle deelnemers werken.

Naast de gezamenlijke communicatie werken SPH en BPV ook op andere manieren aan de versterking van de samenwerking. Er is een tweewekelijks overleg tussen SPH en BPV. In januari 2023 vonden gezamenlijke strategiedagen plaats. SPH en BPV zijn beide opdrachtgever voor de doorontwikkeling van de regeling. Ook maakte een BPV-bestuurslid onderdeel uit van de selectiecommissie voor de nieuwe bestuurders bij SPH. Verder is er naar aanleiding van de cultuurdag in 2022 een ketenoverleg en ketenevaluatie gevoerd, waaraan naast SPH en BPV ook het VO en het pensioenbureau deelnamen.

Als gevolg van verschillende personeelwisselingen op de afdeling communicatie is de uitwerking van Huisarts & Pensioen vertraagd. Daarnaast constateren we dat de samenwerking tussen SPH en BPV, buiten de samenwerking in project DOP, nog onvoldoende concreet vorm heeft gekregen. In de nieuwe governance per 1 september is hierin duidelijker onderscheid gemaakt tussen operationele ondersteuning van de BPV door het pensioenbureau enerzijds, en strategische samenwerking anderzijds. Over beide vindt regelmatig overleg plaats tussen SPH en BPV. Begin 2024 is een gezamenlijke strategiedag geweest rond het nader vormgeven van de strategische samenwerking. De plannen voor Huisarts & Pensioen worden in aansluiting daarop nader uitgewerkt en geïmplementeerd.

Dienstverlening op orde

Met de overgang naar een premiereregeling en een nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie was de dienstverlening in 2022 nog niet op het minimaal benodigde niveau. 2023 stond in het teken van het ten minste op het minimaal benodigde niveau krijgen van deze dienstverlening. Vervolgens kan in de jaren

daarna verder worden uitgebouwd naar het gewenste niveau van dienstverlening.

Dit speerpunt bleek de grootste uitdaging van 2023. De uitvoering door APS voldeed onvoldoende aan de standaard van SPH, en afspraken werden niet onverkort nagekomen. Dit is geëscaleerd en heeft onder de dreiging van een rechtelijke procedure geleid tot nadere afspraken met APS.

De dienstverlening is nog niet op het niveau dat SPH zou willen. Zo is duidelijk geworden dat bijvoorbeeld het deelnemersportaal niet vóór 2027 volledig kan worden gerealiseerd. Dit noopt tot nadenken over alternatieve mogelijkheden om deelnemers te bedienen. Voor 2024 heeft het bestuur het op orde krijgen van de dienstverlening als speerpunt benoemd. Dit zal in 2024 een belangrijk onderwerp van gesprek blijven. Parallel hierin worden nadere afspraken met APS gemaakt over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Nieuwe governance implementeren

Het bestuur heeft in 2021 gekozen voor een omgekeerd bestuursmodel. Met dit model is SPH in staat het bestuur te professionaliseren, haar ambitie voor de deelnemers te vervullen en de zichtbaarheid en verbintenis met huisartsen te bestendigen. In 2022 is de inrichting van het model uitgewerkt en afgestemd met de verschillende stakeholders. Implementatie was gepland rond de zomer van 2023.

De nieuwe governance is geïmplementeerd per 1 september 2023. Per 1 januari 2024 is de implementatie gefinaliseerd met de definitieve benoeming van de onafhankelijke voorzitter. In 2024 zal een eerste evaluatie plaatsvinden van de nieuwe inrichting.

4.2. Samenstelling van het bestuur

Het algemeen bestuur van SPH bestaat eind 2023 uit acht personen: een onafhankelijk voorzitter, drie uitvoerende bestuurders en vier niet-uitvoerende bestuurders.

De beoogd voorzitter voor het nieuwe bestuur, Nery Anderson, kon op 1 september 2023 nog niet worden benoemd vanwege andere verplichtingen. De heer Reesink is voor de periode van 1 september 2023 tot 1 januari 2024 benoemd als interim-voorzitter. Per 1 januari 2024 is het stokje definitief overgedragen aan mevrouw Anderson.

Het algemeen bestuur vergadert ten minste eenmaal per kwartaal. De samenstelling van het bestuur, het rooster van aftreden en de nevenfuncties van de bestuursleden staan vermeld in bijlage 1 bij dit jaarverslag.

4.3. Geschiktheid

In aanloop naar de implementatie van de nieuwe governance zijn nieuwe bestuursleden geworven, heeft een opleidingstraject plaatsgevonden voor de nieuwe bestuurders en is een geschiktheidsmatrix opgesteld. De nieuwe bestuursleden zijn getoetst op geschiktheid door DNB.

Het bestuur heeft in 2023 verschillende kennissessies en bijeenkomsten bijgewoond ten behoeve van deskundigheids-

bevordering, onder meer gericht op het nieuwe pensioenstelsel, het inzetten van een overbruggingsplan en de doorontwikkeling van de aandelenportefeuille. De basis hiervoor vormt het geschiktheidsbeleidsplan 2020-2023. Het plan gaat uit van de geschiktheidseisen die DNB en AFM stellen en van de geschiktheidsnormen uit de Code Pensioenfondsen. In 2024 zal een update van het geschiktheidsbeleidsplan plaatsvinden.

4.4. Diversiteit

De Code Pensioenfondsen stelt normen voor de gewenste diversiteit in het bestuur. De toetsbare normen (minimaal 1 vrouw, 1 man en minimaal 1 bestuurslid ouder, en 1 bestuurslid jonger dan 40 jaar) worden door het fonds onderschreven en zijn opgenomen in de functieprofielen. Er wordt bij elke vacature naar gestreefd om aan deze eisen te voldoen. Concreet gebeurt dit door bij werving te sturen op voldoende diversiteit in kandidaten en door in vacatures aan te geven dat er gezocht wordt naar kandidaten die passen binnen de diversiteitsdoelstellingen.

Diversiteit is echter breder dan deze toetsbare criteria. Het gaat ook om achtergrond, persoonlijkheid, opleiding, competenties en geschiktheid. We wegen bij de werving en selectie van nieuwe bestuursleden de samenstelling en het functioneren van het collectief mee. Hierbij wordt ook de relatie gelegd met de ambitie, (toekomstige) externe

uitdagingen, strategie en zakelijke doelstellingen van het pensioenfonds. Diversiteit is dus geen doel op zich.

Eind 2023 bestaat het bestuur uit drie vrouwen en vijf mannen. Het jongste bestuurslid is 38 jaar. Deze bestuurders zijn geworven in het kader van de nieuwe governance en gestart per 1 september 2023. Per 1 januari 2024 bestaat het bestuur uit vier mannen en vier vrouwen. Eén van de niet-uitvoerende bestuurders was ook lid van het bestuur vóór 2023. Bij de werving en selectie voor het nieuwe bestuur is diversiteit expliciet meegenomen.

Het VO bestaat eind 2023 uit drie vrouwen en zeven mannen. Het jongste VO-lid is 43 jaar. In 2023 hebben verkiezingen voor het VO plaatsgevonden. Het nieuwe VO, dat start per 1 januari 2024, bestaat uit vier vrouwen en zes mannen. Het jongste lid in het nieuwe VO is 36 jaar.

4.5. Zelfevaluatie

SPH stelt jaarlijks de vraag of de organisatie nog optimaal aansluit bij de doelstellingen van het fonds. In ons evaluatiebeleid is vastgelegd hoe we dat doen. Met 'de organisatie' bedoelen we het bestuur, het intern toezicht, de commissies, het verantwoordingsorgaan en het pensioenbureau. Eens in de drie jaar wordt een diepgaandere zelfevaluatie uitgevoerd met een onafhankelijke externe begeleider.

Gezien de recente start van de nieuwe governance heeft in 2023 geen zelfevaluatie plaatsgevonden. Wel heeft het oude bestuur bij de start van de nieuwe governance aanbevelingen en aandachtspunten aan het nieuwe bestuur meegegeven. Deze betroffen onder andere het belang van een pensioenregeling voor huisartsen, de relatie met het pensioenbureau en de manier van samenwerken. Het nieuwe bestuur neemt deze mee. In 2024 zal een eerste evaluatie plaatsvinden van de nieuwe governance.

4.6. Commissies

Periode tot 1 september 2023

Tot 1 september 2023 werd het bestuur ondersteund door vier bestuursadviescommissies. Zij adviseerden het bestuur bij het bepalen van het beleid op het gebied van vermogensbeheer, pensioenbeheer en communicatie, risicomanagement en audit. In de periode tot 1 september 2023 hebben zij onder andere advies uitgebracht over het ICT-risicobeleid, de inrichting van de geschillencommissie en de update van het MVB-beleid.

In het kader van de overgang naar de nieuwe governance heeft elke commissie een overdrachtsdocument opgesteld, waarin zij aanbevelingen en aandachtspunten hebben meegegeven aan het nieuwe bestuur. Deze betreffen onder andere de communicatie naar deelnemers, de voorbereiding van de Wtp en het inrichten van een risicobeheeroverleg. Het nieuwe bestuur neemt deze mee.

Periode vanaf 1 september 2023

Per 1 september 2023 kent SPH twee commissies: de auditcommissie en de beleggingscommissie.

De *auditcommissie* ondersteunt en adviseert de niet-uitvoerende bestuurders bij het uitvoeren van hun interne toezichttaak. De commissie heeft in 2023 tweemaal vergaderd, waarvan eenmaal met het algemeen bestuur. Onderwerpen tijdens deze vergaderingen waren onder andere de start van de nieuwe governance, de werkwijze van de auditcommissie en het intern toezicht en de samenwerking tussen de auditcommissie en de niet-uitvoerende bestuurders.

De *beleggingscommissie* ondersteunt het uitvoerende bestuurslid dat is belast met beleggingen en duurzaamheid bij de uitvoering van het beleggingsbeleid. De beleggingscommissie heeft in 2023 driemaal vergaderd. Onderwerpen tijdens deze vergaderingen waren onder andere het beleggingsplan 2024, de doorontwikkeling van de aandelenportefeuille en het beleggingsbeleid in het nieuwe pensioenstelsel.

4.7. Sleutelfuncties

Actuarieel

De beoordelingswerkzaamheden van de actuarieel sleutelfunctiehouder betroffen in 2023 de volgende:

- Controle van de maandberekeningen van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV). De sleutelfunctiehouder is akkoord met de maandelijkse vaststelling van de VPV zoals over de maanden augustus tot en met november 2023 werd toegepast. Het proces met betrekking tot de vaststelling van de beleidsdekkingsgraad is akkoord.
- Review van het premiebeleid. De sleutelfunctiehouder is akkoord met de toepassing van het premiebeleid en heeft geconstateerd dat de premiehoogte binnen een 0,5 procentpunt wijziging blijft ten opzichte van de huidige premie.
- Controle toeslagverlening onder het transitie-FTK. De sleutelfunctiehouder kan zich vinden in de methode waarmee de toeslagen per 1 januari 2024 worden berekend rekening houdend met het transitie-FTK en is akkoord met het resultaat.
- Het toeslagbeleid maakt onderdeel uit van het overbruggingsplan zoals dat is ingediend bij DNB.

- De sleutelfunctiehouder heeft kennisgenomen van het overbruggingsplan, waarin het bestuur van het pensioenfonds heeft aangegeven om, tot de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, gebruik te willen maken van het transitie-FTK. SPH geeft in het overbruggingsplan de regels weer, die het pensioenfonds in het transitie-FTK wil toepassen bij toeslagverlening. De sleutelfunctiehouder heeft geen opmerkingen bij het ingediende overbruggingsplan.
- Overige werkzaamheden/aanbevelingen:
 - Notitie waarderingsgrondslagen: de sleutelfunctiehouder is akkoord met het ongewijzigd laten van de waarderingsgrondslagen. De sleutelfunctiehouder beveelt aan om nader onderzoek te doen naar de hoogte van de kostenvoorziening als percentage van de voorziening pensioenverplichtingen.
 - Controle uitgangspunten flex- en inkoopfactoren: de sleutelfunctiehouder heeft geen opmerkingen.
 - CVP-beleid (uitkeringsfase variabel pensioen dat vanaf 1 januari 2024 operationeel is): de sleutelfunctiehouder beveelt aan deze de komende jaren goed te monitoren op specifieke CVP-beleidswijzigingen.

- Controle gedempte en zuivere kostendeekkende premie: geen aanbevelingen.
- Sekseneutrale factoren: wij hebben kennisgenomen van de bijbehorende notitie en hebben geen opmerkingen hierbij.
- Controle datakwaliteit: de sleutelfunctiehouder is op de hoogte van de situatie bij APS en wordt op dit moment vanuit die rol betrokken bij het datakwaliteitonderzoek dat uitgevoerd wordt met betrekking tot de premiereregeling.

Risicobeheer

De werkzaamheden van de sleutelfunctie risicobeheer zijn onder meer gericht op het risicobeleid van het fonds, het risicoraamwerk, het risicomangement en risico-alertheid.

- Risicobeleid: in 2023 is het IRM-beleid geactualiseerd. Hierbij lag de focus, naast de reguliere update van verschillende onderdelen, onder meer op de gewijzigde governance, waarbij het fonds is overgegaan naar een gemengd model. Als gevolg hiervan is per 1 oktober 2023 de aansturing het risicomangement belegd bij een van de uitvoerende bestuurders. De nieuwe governance wordt in 2024 verwerkt in het IRM-beleid.
- Risicoraamwerk: het risicoraamwerk geeft het bestuur handvatten om de verschillende soorten risico's te beheersen. In 2023 hebben verschillende systematische risicobeoordelingen plaatsgevonden ter ondersteuning van een gestructureerde reflectie van het bestuur over bestaande en opkomende risico's, de gewenste mate van risicobereidheid en de mogelijke beheersing van onderkende risico's.
- Risicomangement: risicomangement is verankerd in het bestuurlijk proces. Stukken die ter besluitvorming worden aangeboden aan het bestuur worden vergezeld van een risicoparagraaf van de sleutelfunctie risicobeheer. Deze risicoparagraaf richt zich zowel op het proces van totstandkoming van het voorstel als op de inhoud ervan. De aanbevelingen in de risicoparagraaf zijn in 2023 door het bestuur zodanig geadresseerd dat er geen sprake is van onacceptabele restrisico's.
- Risico-alertheid: het bevorderen van de risico-alertheid van het bestuur is een continu proces. In 2023 is dit onder andere gedaan doordat de sleutelfunctiehouder risicobeheer een vaste deelnemer is van de bestuursvergaderingen en actief risico-onderwerpen en risico-opinies onder de aandacht brengt. Ook zijn er verschillende deskundigheidsbevorderingen geweest voor het bestuur waarbij tal van risico-aandachtspunten zijn besproken.

De maandelijkse risicorapportages betreffen de strategische, financiële, niet-financiële en projectrisico's. Ten aanzien van het nieuwe pensioenadministratiesysteem voor de premiereregeling RAP bij APS was er in 2023 een risico waarvan

de potentiële impact zeer groot is en de te nemen actie zeer urgent was ('rood stoplicht'). Status per het vierde kwartaal van 2023 is dat er voldoende beheersmaatregelen zijn genomen, en dat de risicoscore hiermee weer op acceptabel uitkomt.

Aanvullend lag de focus van de risicobeheerfunctie op de doorontwikkeling van de aandelenportefeuille en de verdere uitwerking van de Wtp. Voor beide onderwerpen is de sleutelfunctie risicobeheer nauw betrokken bij de projectgroep in haar rol als tweede lijn.

Interne audit

Begin 2023 zijn de in 2022 opgestarte audits op het gebied van datakwaliteit, de risicobeheerfunctie en de opzet van de nieuwe governance-inrichting afgerond. Hierbij is geconstateerd dat grotendeels voldaan wordt aan wettelijke verplichtingen en van toepassing zijnde DNB Guidance. De gesignaleerde verbeterpunten zijn door het pensioenbureau onderkend en inmiddels (waar mogelijk) geïmplementeerd.

De volgende audits zijn, conform auditplan, uitgevoerd in 2023:

- Vermogensbeheer: hierbij is geconstateerd dat volledig wordt voldaan aan de beleidsuitingen/good practices van DNB en dat SPH aantoonbaar 'in control' is.
- Deelnemerscommunicatie: hierbij waren een aantal bevindingen, welke reeds onderkend waren door het pensioenbureau en waarop direct actie is ondernomen, waaronder het actualiseren van het communicatiebeleidsplan en het inrichten van periodieke monitoring.

In het auditplan was ook een audit op beheersing cybersecurity- en IT-risico's opgenomen alsmede een audit op bestaan van de nieuwe governance-inrichting en besluitvorming. Deze zijn, in overleg met het bestuur, verschoven naar 2024. Aanvullend op het oorspronkelijke plan is op verzoek van de uitvoerende bestuurders een audit opgestart op het besluitvormingsdossier inzake de doorontwikkeling van de aandelenportefeuille. Deze zal in 2024 worden afgerond.

Om voldoende op de hoogte te blijven van alle ontwikkelingen heeft de interne auditfunctie de beschikking over alle vergaderstukken van het bestuur en de commissies. Op kwartaalbasis is een mondelinge update gegeven vanuit het bestuur en het pensioenbureau. Aanvullend hebben zowel periodiek als op ad hoc basis gesprekken plaatsgevonden met medewerkers van het pensioenbureau, de raad van toezicht, de niet-uitvoerende bestuurders en de sleutelfunctiehouders risicobeheer en actuarieel om aandachtspunten te identificeren en waar nodig te monitoren.

4.8. Compliance

In 2023 is het compliancebeleid verder aangescherpt, onder leiding van de nieuwe compliance officer. Met een gedegen nulmeting als startpunt zijn essentiële beleidsdocumenten herzien om de integriteitsnormen te verhogen. Een bijzonder focuspunt was de organisatie van een awareness-sessie, gericht op het vergroten van het integriteitsbewustzijn binnen SPH.

4.9. Verantwoordingsorgaan

Er zijn in 2023 drie vergaderingen van het bestuur met het verantwoordingsorgaan (VO) geweest. Belangrijke onderwerpen waren de kwaliteit van de dienstverlening aan deelnemers, de implementatie van de nieuwe governance en het overbruggingsplan. Daarnaast stonden onder meer het oordeel van het VO over 2022 en een aantal adviesaanvragen op de agenda.

Het bestuur heeft in 2023 drie adviesaanvragen ingediend bij het VO. Twee daarvan hadden betrekking op een wijziging in

Voortbouwend op voorgaande jaren heeft onze aanpak geleid tot positieve ontwikkelingen, zonder significante afwijkingen in de naleving van de Code Pensioenfondsen. Het afgelopen jaar kenmerkt zich als een periode van vernieuwing en betrokkenheid, waarbij we met vertrouwen vooruitkijken naar het continueren van deze ontwikkelingen.

de statuten en reglementen, als gevolg van een verandering in de statuten van de BPV en de implementatie van de nieuwe governance. Daarnaast is advies gevraagd over het overbruggingsplan. Het VO heeft op alle adviesaanvragen positief geadviseerd.

Het bestuur heeft in 2023 verkiezingen voor het VO georganiseerd. Het nieuwe VO is benoemd per 1 januari 2024.

4.10. Intern toezicht

Periode tot 1 september 2023

Het bestuur vergaderde tweemaal met de raad van toezicht. Onderwerpen waren onder andere de samenwerking met APS, de doorontwikkeling van de aandelenportefeuille en de implementatie van de nieuwe governance. Daarnaast hebben de voorzitters van de raad en van het bestuur regelmatig overleg gehad, en zijn diverse zaken tussentijds afgestemd.

Naast de periodieke vergaderingen zijn er twee extra vergaderingen geweest. Deze zijn besteed aan de opzet van de nieuwe governance en de evaluatie van het bestuur. De raad heeft afscheid genomen per 1 september 2023.

De RvT heeft zijn goedkeuring gegeven aan de besluiten van het bestuur ten aanzien van:

- herijking van het meerjaren internal auditplan;
- het bestuursverslag en de jaarrekening 2022;
- benoeming van de kandidaten voor het nieuwe bestuur;
- de nieuwe statuten en reglementen;
- benoeming van een tijdelijke voorzitter voor de periode 1 september 2023 tot 1 januari 2024.

Periode vanaf 1 september 2023

Per 1 september 2023 wordt het intern toezicht uitgevoerd door de niet-uitvoerende bestuurders. De niet uitvoerende bestuurders gaan in elke bestuursvergadering in gesprek met het algemeen bestuur over hun bevindingen op het gebied van het intern toezicht. In 2023 heeft dit gesprek eenmaal plaatsgevonden.

4.11. Extern toezicht

De Nederlandsche Bank (DNB)

Gedurende het jaar heeft er enkele keren telefonisch of fysiek overleg van een bestuursdelegatie met DNB plaatsgevonden. In het overleg is onder meer gesproken over het risicoprofiel van SPH, de samenwerking met APS, de nieuwe governance en de doorontwikkeling van de pensioenregeling.

Voor 2023 heeft DNB drie toezichtthema's voor de pensioensector bepaald:

- Nieuwe pensioenregeling: dit is meegenomen in het project doorontwikkeling pensioenregeling;
- Duurzaamheid: dit is meegenomen in de uitvoering van het MVB-beleid;
- Cyberweerbaarheid: SPH richt zich op het blijvend voldoen aan het door DNB minimaal verwachte volwassenheidsniveau voor informatiebeveiliging en de beheersing van (onder) uitbestedingsrisico's.

In 2023 heeft DNB een onderzoek uitgevoerd naar de manier waarop pensioenfondsen omgaan met Environmental, Social en Governance (ESG) aspecten in de strategie en governance, het beleggingsbeleid en risicomanagement van SPH. DNB heeft hierin geconcludeerd dat het ESG-beleid, en de integratie van ESG binnen het beleggingsbeleid en het risicomanagementsysteem, hoog op de bestuurlijke agenda staan en volop in ontwikkeling zijn. DNB heeft enkele bevindingen en observaties geformuleerd, die worden opgevolgd.

4.12. Overige zaken

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Ook in 2023 zijn, net als in voorgaande jaren, geen verzoeken ontvangen van deelnemers die gebruikmaken van het recht op vergetelheid en het verwijderen van persoonlijke data. Er hebben zich ook geen deelnemers gemeld om een van hun 'Rechten van Betrokkenen' uit te oefenen.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is de gedragscode voor de pensioensector en is wettelijk verankerd in de Wvb. De code bestaat uit 65 normen die de sector zichzelf heeft opgelegd. De normen zijn gegroepeerd aan de hand van acht thema's waar goed pensioenfondsbestuur om draait: Vertrouwen waarmaken, Verantwoordelijkheid nemen, Integer handelen, Kwaliteit nastreven, Zorgvuldig benoemen, Gepast belonen, Toezicht houden en inspraak waarborgen, en Transparantie bevorderen.

Daarnaast heeft SPH geparticipeerd in de volgende uitvragen van DNB:

- Regievoering nieuwe pensioenregeling (tweemaal);
- Sectorbrede analyse niet-financiële risico's;
- Woninghypotheeken.

De uitkomsten van deze uitvragen heeft DNB sectorbreed gedeeld op hoofdlijnen.

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

In 2023 heeft SPH de volgende informatieverzoeken van de AFM ontvangen en beantwoord:

- Toezichtrapportage tweedepijlerpensioen;
- Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en taxonomie;
- Klachtenprocedure.

De uitkomsten van deze uitvragen heeft AFM waar relevant sectorbreed gedeeld op hoofdlijnen.

Autoriteit Persoonsgegevens

In 2023 hebben zich 7 datalekken en 25 incidenten voorgedaan. Alle datalekken zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Naar aanleiding van de datalekken en incidenten zijn maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen.

In 2023 is voor het laatst een analyse gemaakt van de naleving van de normen uit de Code. De uitkomst was dat het fonds in hoge mate compliant is met het normenkader en er stonden geen verbeteracties gepland. Het overzicht van hoe we de code naleven, staat op onze website.

Binnen de sector is afgesproken om over een aantal rapportage-normen altijd in het jaarverslag te rapporteren. De rapportage is als bijlage 2 bij dit jaarverslag opgenomen.

Per 1 januari 2024 is een nieuwe Code Pensioenfondsen van kracht, die per 1 januari 2025 moet zijn geïmplementeerd. SPH pakt dit in 2024 op.

Hardheden

Het bestuur heeft de bevoegdheid in bijzondere gevallen af te wijken van de bepalingen van het pensioenreglement.

Deze zogenoemde hardheidsclausule kan alleen in werking treden als het bestuur vindt dat deze afwijking in het voordeel is van een deelnemer, gewezen deelnemer, pensioengerechtigde, de nagelaten (gewezen) partner of kind(eren), en deze afwijking niet nadelig is voor de rechten van anderen. In 2023 zijn vier gevallen door het bestuur behandeld. In drie gevallen is de hardheid toegekend, één geval

is afgewezen. De gevallen hadden onder andere betrekking op lager pensioengevend inkomen, vervroegde pensioeningang en premieovername bij arbeidsongeschiktheid.

Juridische procedures

Er was in 2023 geen sprake van juridische procedures.

Onderwerp	Aantal klachten	Aantal geëscaleerde klachten
Behandelingsduur	23	
Pensioenberekening- en betaling	35	
Service en klantgerichtheid	2	
Informatieverstrekking	44	
Toepassing wet- en regelgeving: algemeen	5	1
Toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie		
Deelnemersportaal	5	
Financiële situatie		
Registratie gegevens	52	1
Keuzebegeleiding		
Duurzaamheid	1	
Overige	2	
Totaal	169	2

Figuur 11 - Klachten

Klachten en geschillen

Als deelnemers ontevreden zijn over de dienstverlening van het fonds, kunnen zij gebruikmaken van de klachtenprocedure. Deze is te vinden op de website. Klachten kunnen zowel schriftelijk via e-mail of telefonisch worden doorgegeven. In 2023 heeft SPH in totaal 169 klachten ontvangen en afgehandeld. De klachten betroffen onder andere de hoogte van de pensioenpremie, de informatievoorziening en de registratie van gegevens. In twee gevallen was sprake van een zogenoemde geëscaleerde klacht, waarbij de klacht niet in één keer is afgehandeld, maar pas nadat de klacht nogmaals door een andere medewerker was beoordeeld. In onderstaande tabel is een overzicht van de onderwerpen van de klachten opgenomen.

Voor de behandeling van geschillen heeft SPH een reglement geschillenregeling en een Commissie van Geschillen. Een geschil ontstaat als een belanghebbende het niet eens is met

de bepalingen van het pensioenreglement of de statuten. Het gaat dan niet over de uitvoering van de regeling, maar over de regeling zelf. In 2023 is één geschil in behandeling genomen door de Commissie van Geschillen. Begin 2024 heeft de Commissie van Geschillen in dit geschil het bestuur in het gelijk gesteld.

Er zijn in het verslagjaar geen kwesties aanhangig gemaakt bij de Ombudsman Pensioenen.

In navolging op de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen en de komst van landelijke Geschilleninstantie Pensioenfondsen, zijn de klachten- en geschillenprocedures begin 2024 aangepast. De begrippen 'klacht' en 'geschil' zijn in de nieuwe wetgeving wettelijk vastgelegd. Die vastlegging heeft tot gevolg dat elke eerste uiting van ongenoegen bij het pensioenfonds een klacht is, ongeacht het onderwerp van het ongenoegen. Van een geschil is sprake als een klacht

geheel of gedeeltelijk is afgewezen. De terminologie binnen de reglementen is daarom op de wettekst aangepast. De Geschillenregeling en de Commissie van Geschillen zijn hernoemd naar respectievelijk de Klachtenregeling Toepassing Pensioenregeling en de Klachtencommissie Toepassing Pensioenregeling. Verder zijn verwijzingen opgenomen naar de Geschilleninstantie Pensioenfondsen. De beide procedures zijn inhoudelijk niet gewijzigd.

5. Pensioenen

5. Pensioenen

5.1. De pensioenregeling

Per 1 januari 2022 heeft SPH de pensioenregeling gewijzigd in een premiereregeling. We konden met de nieuwe pensioenregeling nog niet volledig aansluiten op de nieuwe pensioenwetgeving en de nieuwe pensioencontracten die daaruit voortkomen, omdat hiervoor wetswijzingen nodig waren die op 1 januari 2022 nog niet in werking waren getreden. Dat betekent dat we zijn overgestapt op een tijdelijke nieuwe regeling. We zullen de regeling nogmaals aanpassen om aan de nieuwe Wtp te voldoen. Waar mogelijk is de tijdelijke regeling per 2022 alvast aangesloten op de toekomstige situatie.

Vanaf 1 januari 2022 is de uitkeringsregeling, die tot die datum van kracht was, premievrij en is de nieuwe regeling van kracht. In de nieuwe regeling staat de ingelegde leeftijdsonafhankelijke premie centraal. Die premie vormt voor iedere deelnemer, na aftrek van premies en kosten, een persoonlijk pensioenkapitaal. Dat pensioenkapitaal wordt belegd, beweegt mee met de financiële markten en wordt later omgezet in ouderdoms- en partnerpensioen.

In onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van de premiereregeling:

Kenmerk	Premieregeling SPH
Pensioensysteem	Premieovereenkomst in de vorm van een beschikbarepremiereregeling met Collectief Stabiel Pensioen en Collectief Variabel Pensioen
Standaard pensioenleeftijd	68 jaar
Keuze pensioenleeftijd	Het pensioen kan naar keuze ingaan tussen de 63e verjaardag en de datum die 5 jaar na de AOW-datum van de deelnemer ligt
Premiehoogte	Zie tabel hieronder
Partnerpensioen	Verzekerd op risicobasis 1,313% per dienstjaar vanaf 1-1-2022
Tijdelijk aanvullend partnerpensioen	Verzekerd op risicobasis 4/7 ^e van de Anw-nabestaandenuitkering
Wezenpensioen	Verzekerd op risicobasis 0,263% per dienstjaar vanaf 1-1-2022
Extra aanvullend wezenpensioen	Verzekerd op risicobasis 2/7 ^e van de Anw-wezenuitkering
Premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid	Verzekerd op risicobasis
Arbeidsongeschiktheidspensioen	Verplicht verzekerd voor huisartsen in dienstverband zonder aanmerkelijk belang Op risicobasis WIA-hiaat en WIA-excedent
Pensioengevend inkomen	Maximaal € 128.810
Franchise	€ 16.322
Toeslagverlening	Van toepassing op de aanspraken in de oude uitkeringsregeling en op de ingekochte rechten in het stabiele uitkeringscollectief (CSP)

Figuur 12 - Samenvatting premiereregeling

Bij een premieregeling hoort de keuze tussen een stabiel en variabel pensioen. Als een deelnemer kiest voor een stabiele uitkering, dan gebruikt het pensioenfonds het pensioenkapitaal geleidelijk (in 10 jaar) voor de aankoop van een levenslange stabiele uitkering. Het kapitaal wordt bij keuze voor een stabiele uitkering aangewend voor een ouderdoms-, nabestaanden- en wezenpensioen.

Een variabel pensioen is naar verwachting hoger, maar minder zeker. Het pensioenkapitaal wordt namelijk ook na pensionering doorbelegd en jaarlijks aangepast aan behaalde resultaten. Het ingegane pensioen gaat daardoor ieder jaar wat omhoog of omlaag. Tien jaar voor de standaard

pensioenleeftijd maken de deelnemers een definitieve keuze voor een stabiel pensioen of een voorlopige keuze voor een variabel pensioen. Als een deelnemer niet kiest, dan krijgt hij een stabiel pensioen.

In 2023 heeft SPH alleen stabiel pensioen aangeboden en hadden deelnemers bij hun pensionering het recht om met het opgebouwde kapitaal een variabel pensioen in te kopen bij een andere aanbieder. In de loop van 2023 is het (collectief) variabel pensioen nader uitgewerkt en per 1 januari 2024 is het geïmplementeerd. Vanaf 2024 kan het kapitaal bij keuze voor een variabele uitkering worden aangewend voor een variabel ouderdoms- en nabestaandenpensioen bij SPH.

In de onderstaande tabel is de hoogte van de verschillende premie-elementen voor 2023 weergegeven:

Percentage van de pensioengrondslag (1 t/m 8)	Vrijgevestigd, Waarnemend, In dienstverband met aanmerkelijk belang, In opleiding	Vrijgevestigd zonder dekking partnerpensioen	In dienstverband zonder aanmerkelijk belang
1. Spaarpremie	21,31%	21,31%	21,31%
2. Toekomstige uitvoeringskosten	0,60%	0,60%	0,60%
3. Solvabiliteitsopslag	0,22%	0,22%	0,22%
4. Risicopremie partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum	0,69%	n.v.t.	0,69%
5. Risicopremie wezenpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum	0,16%	0,16%	0,16%
6. Opslag administratiekosten	0,06%	0,06%	0,06%
7. Risicopremie premievrijstelling	0,90%	0,90%	0,90%
8. Risicopremie arbeidsongeschiktheidspensioen	n.v.t.	n.v.t.	0,68%
Totaal pensioenpremie (percentage van de pensioengrondslag)	23,94%	23,25%	24,62%

Figuur 13 - Hoogte premie-elementen

Daarnaast geldt een risicopremie voor het tijdelijk aanvullend partnerpensioen (€ 147,36 in 2023) en een risicopremie voor het extra aanvullend wezenpensioen (€ 53,64 in 2023).

5.2. De (oude) pensioenregeling tot en met 2021

De pensioenregeling tot en met 2021 was een uitkeringsregeling, die per 1 januari 2022 premievrij gemaakt is. De aanspraken die tot en met 2021 zijn opgebouwd in de uitkeringsregeling zijn in stand gebleven en worden jaarlijks aangepast met toeslagverlening als de financiële positie van SPH dat toelaat.

Het ouderdomspensioen uit de uitkeringsregeling wordt standaard levenslang uitgekeerd vanaf de pensioendatum van 68 jaar, waarbij de deelnemer kan kiezen voor een ander ingangsmoment.

5.3. Verhogingen

SPH streeft ernaar om de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in het stabiele uitkeringscollectief jaarlijks te verhogen. Dit betreft zowel de aanspraken in de oude uitkeringsregeling als de ingekochte rechten in het stabiele uitkeringscollectief (CSP).

Per 1 september 2023 heeft het bestuur van SPH als financieel toetsingskader (FTK) gekozen voor het transitie-FTK. Dit betekent dat er ruimere mogelijkheden zijn voor toeslagverlening dan onder het huidige FTK. Hiervoor is het toeslagbeleid aangepast. De werkelijke reguliere toeslag die vanaf 1-1-2024 gegeven kan worden conform het nieuwe beleid is het minimum van:

- het toeslagperspectief / de maximale toeslag
Sinds 1 januari 2022 is er niet langer meer sprake van een concrete toeslagambitie, maar van een verhoging die maximaal de ontwikkeling van het CBS-cijfer van de cao-lonen bij de overheid plus een verhoging van 2,25% kan zijn.
- de toeslagruimte
Met behulp van het nieuw vastgestelde beleid kan de toeslagruimte worden bepaald op basis van de actuele

dekkingsgraad (per 30 september), waarbij de dekkingsgraad wordt verdeeld in 3 zones. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe meer toeslag er verleend mag worden. De toeslagruimte per dekkingsgraadzone is:

- Zone 1: de toeslag van 2,25% wordt naar rato bepaald tussen dekkingsgraad 110% en 135%;
- Zone 2: inzet van 50% van de dekkingsgraadpunten tussen de dekkingsgraad 135% en de actuele dekkingsgraad (maximaal 155%);
- Zone 3: inzet van 100% van de dekkingsgraadpunten tussen de dekkingsgraad 155% en de actuele dekkingsgraad.

De tot en met 31 december 2021 gemiste toeslagen staan 'op de lat'. De gemiste toeslagen bedragen in totaal 12,30%. Het bestuur kan besluiten (een deel van) deze gemiste toeslagen in te halen als incidentele toeslag. Let wel, dit kan alleen als de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds hoger is dan de TBI-dekkingsgraad¹. Dat is ongewijzigd in het transitie-FTK. Door het nieuwe toeslagbeleid per 1-1-2022 komen er geen nieuwe gemiste toeslagen op de lat meer bij.

5.4. Transitie pensioenadministratie

Per 1 januari 2022 voert APS de pensioenadministratie uit op het RAP-systeem. In april 2023 heeft APS bekend gemaakt de ontwikkeling van RAP te beëindigen en te kiezen voor het Allvida-systeem als IT-oplossing voor de pensioenregelingen in het nieuwe pensioenstelsel. In overleg met APS is besloten om het bestaande MAIA-systeem van APS eveneens in te zetten voor de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling tot de invoering van het nieuwe pensioenstelsel.

Vanaf medio 2024 zal de pensioenadministratie van SPH volledig vanuit het MAIA systeem worden gevoerd. Hierdoor zal in 2024 een nieuwe transitie moeten plaatsvinden van het RAP-systeem naar het MAIA-systeem. Dit heeft onder andere tot gevolg dat een integrale pensioenplanner vooralsnog niet beschikbaar is. SPH zoekt hiervoor naar alternatieven.

5.5. Pensioencommunicatie

Ook in 2023 heeft SPH zich ingezet voor duidelijke, tijdige en correcte communicatie aan deelnemers. De meeste aandacht ging dit jaar uit naar het behoeftenonderzoek, het risicopreferentieonderzoek, communicatie rondom maatschappelijk verantwoord beleggen en de samenwerking met APS.

Behoeftenonderzoek

In de zomer van 2023 heeft onderzoeksbureau MWM2 een behoeftenonderzoek uitgevoerd onder actieve deelnemers aan onze pensioenregeling. In totaal vulden 2.382 deelnemers de vragenlijst in. Met 11% was er sprake van een representatieve uitkomst. Daarnaast hebben we met een aantal huisartsen

¹ De dekkingsgraad waarbij de volledige maximale toeslag kan worden gegeven (de TBI-dekkingsgraad) wordt jaarlijks vastgesteld.

telefonische gesprekken gevoerd naar aanleiding van hun antwoorden.

Uit het onderzoek blijkt dat huisartsen in de ideale pensioenregeling hun premiehoogte willen kunnen variëren. Wel geven de meeste huisartsen de voorkeur aan het huidige premiepercentage, omdat ze verzekerd willen zijn van een goed pensioen.

Huisartsen zijn tevreden over het delen van risico's bij overlijden en arbeidsongeschiktheid. Ze zijn verdeeld over de vraag of SPH beleggingskeuzes moet maken of dat ze dit zelf kunnen doen. Ten slotte bestaat onder huisartsen veel interesse in een keuzemogelijkheid voor de ingangsdatum van het pensioen. Ook de mogelijkheid om te kiezen voor een hoog-laag pensioen is voor veel huisartsen interessant.

De resultaten van het onderzoek zijn gecommuniceerd via het kwartaalblad Huisarts & Pensioen, de website en via een mail aan de deelnemers van het onderzoek. De resultaten worden meegenomen als input voor besluitvorming over de nieuwe pensioenregeling.

Risicopreferentieonderzoek

In het najaar van 2023 hebben we onderzoek uitgevoerd onder zowel actieve als gepensioneerde huisartsen. Het onderzoek draaide om de vraag: hoeveel risico kunnen en willen huisartsen nemen met hun pensioengeld? In totaal hebben bijna 3.000 deelnemers de vragenlijst ingevuld. Het algemene beeld is dat jongere huisartsen meer risico willen nemen dan gepensioneerde huisartsen.

Uit het onderzoek werd verder duidelijk dat het opgebouwde pensioen bij SPH een belangrijk deel is van het totale pensioeninkomen. Omdat huisartsen dus in bepaalde mate afhankelijk zijn van hun SPH-pensioen, kunnen ze daarmee iets minder risico nemen. Met deze uitkomsten in de hand stelt SPH een risicobereidheidsverklaring op en, op basis daarvan, een beleggingsbeleid dat recht doet aan de wensen en mogelijkheden van huisartsen. De belangrijkste conclusies van het onderzoek zijn gedeeld via het kwartaalblad Huisarts & Pensioen en onze website.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

In 2023 hebben we voor het eerst uitgebreider verantwoording afgelegd over ons beleid omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) met een eigen MVB-jaarsverslag. Dit eerste MVB-jaarsverslag over 2022 verscheen in juli 2023, en zal komend jaar weer worden gemaakt over 2023. Het doel van dit jaarsverslag is om duidelijker te communiceren over ons beleggingsbeleid, onze visie, keuzes en toekomstplannen.

Uit het deelnemersonderzoek van 2022 kwam naar voren dat huisartsen een goed pensioen willen, zowel financieel als maatschappelijk. Een groep huisartsen kent veel waarde toe aan MVB. Voor deze bovengemiddeld geïnteresseerde deelnemers zijn we in 2023 begonnen met een nieuwsbrief over ons MVB-beleid. De eerste nieuwsbrief verscheen in de zomer en had betrekking op de publicatie van ons eerste MVB-jaarsverslag. In het najaar verscheen de tweede nieuwsbrief, waarin we deelnemers informeerden over onze inspanningen op het gebied van afvalvermindering in de zorgsector. We informeren via deze weg geïnteresseerde deelnemers minimaal vier keer per jaar.

Ook op andere manieren hebben we onze beleggingskeuzes (en -dilemma's) met de buitenwereld gedeeld. Zo namen twee SPH-bestuurders in juni deel aan een discussieavond over beleggingen in de fossiele industrie. Dit evenement vond plaats in Pakhuis de Zwijger in Amsterdam en werd georganiseerd door Groen Pensioen.

Pensioenuitvoeringsorganisatie

Achmea Pensioenservices (APS) draagt zorg voor een groot deel van de informatie die deelnemers krijgen of voor hen beschikbaar is. APS gaat over de structuur van de website, Pensioen1-2-3, formulieren, wettelijke communicatie, standaardbrieven en persoonlijk contact (per brief, e-mail, chat, whatsapp of telefoon).

Er is in 2023 wederom veel tijd besteed aan de samenwerking met APS en het op orde houden of krijgen van de communicatie. Er zijn kleine stapjes gezet om meer digitaal met deelnemers te communiceren. Zo is het online portaal in 2023 live gegaan, al zijn de functionaliteiten nog niet op het gewenste niveau. Vanuit het pensioenbureau is hard gewerkt om deelnemers alsnog te bereiken met de nodige relevante en waar mogelijk gesegmenteerde informatie.

5.6. Financiële planning

De gecertificeerde financieel planners van SPH bieden onze deelnemers integraal inzicht in hun financiële toekomst. In 2023 zijn 63 persoonlijke financiële planningsgesprekken gevoerd. Ten behoeve van deze gesprekken en de overige contacten met de deelnemers in 2023, hebben de planners (met behulp van een eigen interne berekeningstool) meer dan 400 pensioenprognoses opgesteld. Dit op basis van de daadwerkelijk gewenste pensioendatum en -keuzes van de betreffende deelnemers. Naast de reguliere planningsgesprekken hebben de financieel planners tijd

besteed aan het opvangen van omissies in de dienstverlening van APS (circa 35 persoonlijke gesprekken) en input voor de verbetering van de deelnemerscommunicatie van SPH.

Verder verzorgden de financieel planners in 2023 presentaties over de pensioenregeling: 7 voor deelnemers die richting hun pensioen gaan en 25 presentaties voor jongere (aspirant-) huisartsen op de diverse huisartsenopleidingen. Hiermee zijn in 2023 respectievelijk 62 en 409 deelnemers bereikt.

6. Financiële positie

6. Financiële positie

Dekkingsgraad

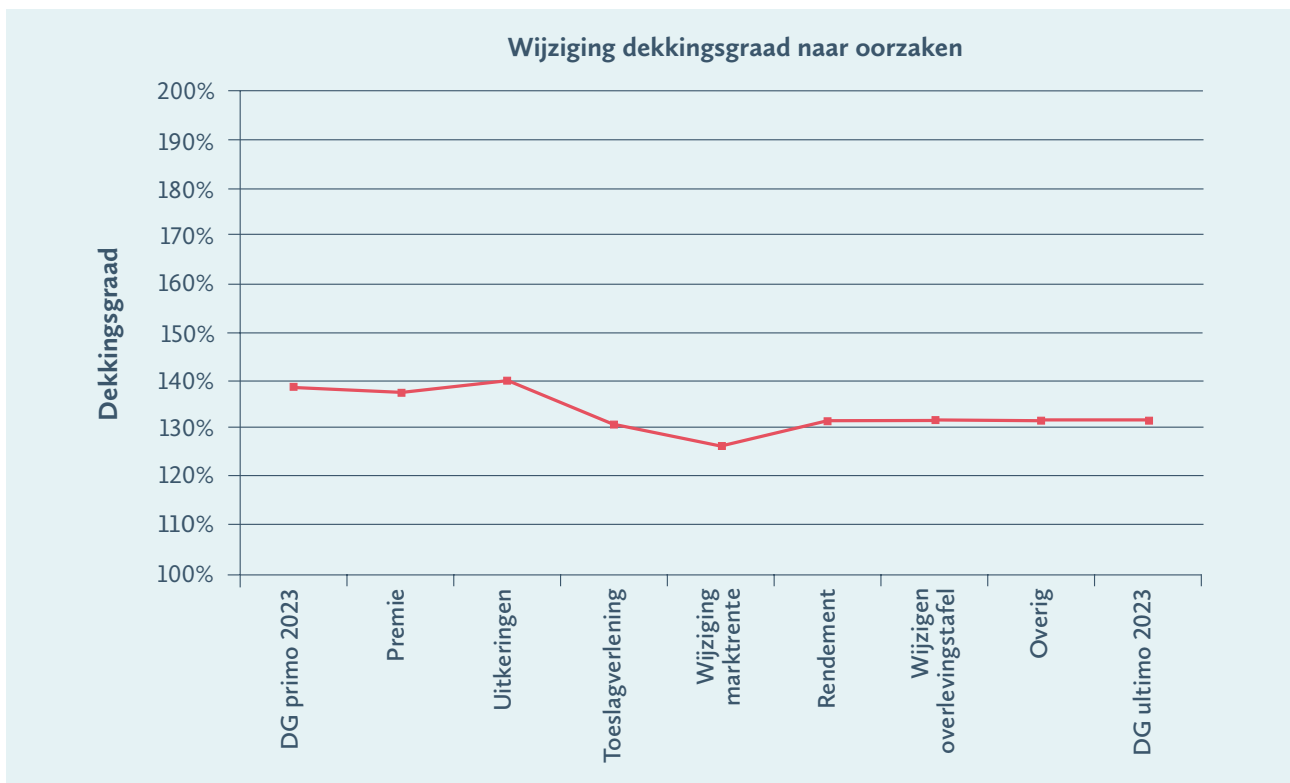
Een veelgebruikte indicator voor de 'gezondheid' van een pensioenfonds is de dekkingsgraad. Dit is de verhouding tussen het aanwezige pensioenvermogen en de waarde van de pensioenverplichtingen.

Er zijn verschillende soorten dekkingsgraden, die elk op een andere manier worden vastgesteld:

- De actuele (nominale) dekkingsgraad kijkt naar het actuele vermogen en de actuele verplichtingen.
- De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden
- De reële dekkingsgraad houdt rekening met de verwachte inflatie, en is de verhouding tussen de huidige beleidsdekkingsgraad enerzijds en de beleidsdekkingsgraad waarbij volledig toekomstbestendig met prijsinflatie geïndexeerd kan worden anderzijds

Omdat SPH zowel aanspraken voor risico van het fonds heeft (de aanspraken uit hoofde van de uitkeringsregeling) als 'aanspraken' voor risico van de deelnemer (de kapitalen uit hoofde van de premieregeling) kan het ook inzichtelijk zijn om specifiek te kijken naar de dekkingsgraad voor alleen de aanspraken voor risico van het fonds. Het deel voor risico van de deelnemers heeft namelijk een dekkingsgraad van 100%, met als gevolg dat deze de dekkingsgraad van het fonds als geheel verwatert.

De actuele dekkingsgraad van het fonds als geheel daalde van 138,9% eind 2022 naar 131,9% eind 2023. Bij de berekening van deze dekkingsgraad is uitgegaan van het deelnemersbestand eind 2023 en is rekening gehouden met de toeslagverlening van 6,7% per 1 januari 2024. In onderstaande figuur staan de belangrijkste wijzigingen in de dekkingsgraad in 2023.

Figuur 14 - Ontwikkeling dekkingsgraad 2023

Zoals in de figuur 14 aangegeven gaat het hier om de dekkingsgraad van het gehele fonds, dus zowel het deel voor risico van het fonds als het deel voor risico van de deelnemer. Het in de dekkingsgraad meenemen van het deel voor risico van de deelnemer heeft een verlagend effect op de dekkingsgraad. Naarmate de omvang van de premieregeling verder toeneemt zal dit de dekkingsgraad steeds meer beïnvloeden, omdat de dekkingsgraad van de premieregeling 100% is. Als we uitgaan van een dekkingsgraad, waarbij de opgebouwde kapitalen in de premieregeling buiten beschouwing zijn gelaten dan daalde de dekkingsgraad van 140,3% eind 2022 naar 134,0% eind 2023.

Rentebewegingen

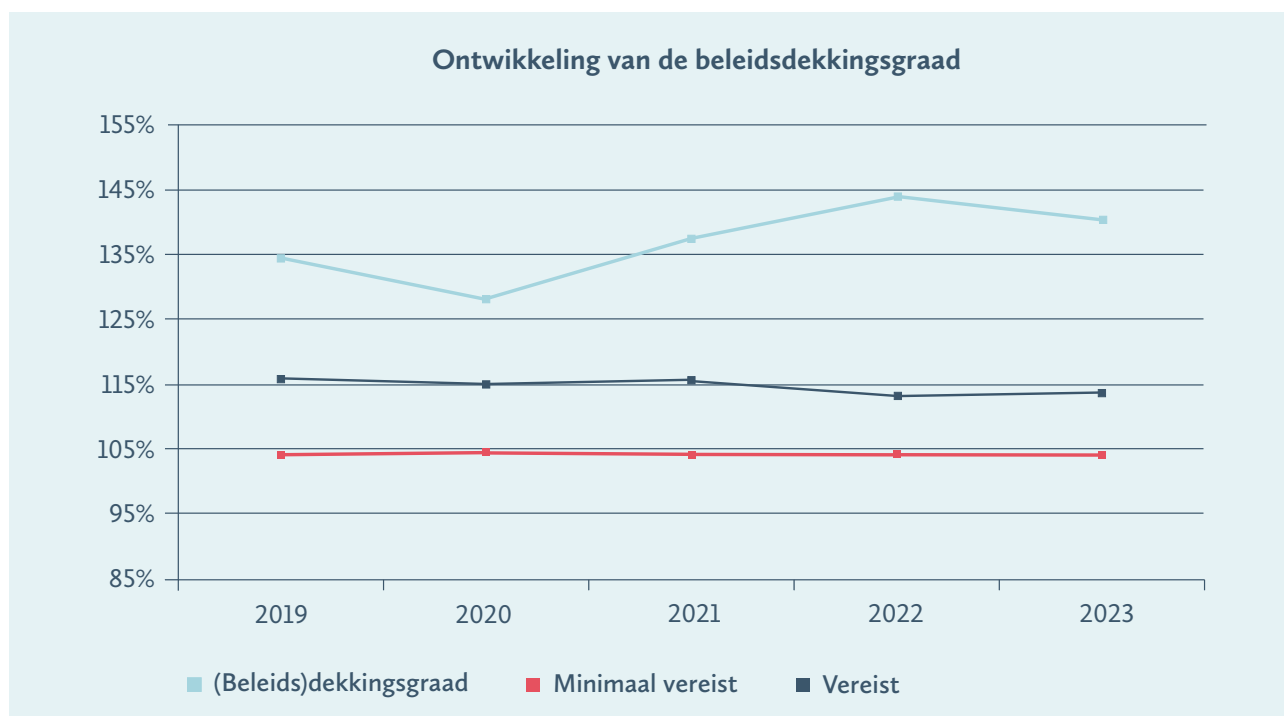
De waardering van de pensioenverplichtingen is gevoelig voor rentebewegingen. De daling van de marktrente eind 2023 ten opzichte van de marktrente eind 2022 en de daaruit volgende stijging van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) heeft een negatief effect op de dekkingsgraad gehad van ongeveer 4,5 procentpunt (2022: stijging 46,9 procentpunt).

Solvabiliteit

De vereiste dekkingsgraad die voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften volgens de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) en het Financieel toetsingskader (FTK) bedraagt 114,1% (2022: 113,5%). De beleidsdekkingsgraad ultimo 2023 (het voortschrijdend gemiddelde van de gerapporteerde DNB-dekkingsgraden van de afgelopen twaalf maanden) bedraagt 140,4%. Daarmee is sprake van een toereikende solvabiliteit. In figuur 14 is de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad over de afgelopen 5 jaar opgenomen, alsmede de minimale en de vereiste dekkingsgraad.

Nominale versus reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad van een pensioenfonds is een maatstaf die wordt gebruikt om de financiële gezondheid van het pensioenfonds te beoordelen, rekening houdend met de inflatie. Het is een aanpassing van de (nominale) dekkingsgraad, die alleen kijkt naar de verhouding tussen het vermogen van het fonds en de nominale verplichtingen, door rekening te houden met de verwachte inflatie. De reële dekkingsgraad is in 2023 109,6 (2022: 113,6%).

Figuur 15 - Ontwikkeling beleidsdekkingsgraad 2019-2023

Figuur 16 - Samenvatting financiële positie fonds en ontwikkelingen

(in mln. €)	Pensioen vermogen	Pensioen-verplichting	Dekkingsgraad (in %) 2023	Dekkingsgraad (in %) 2022
Stand per 1 januari 2023	9.775	7.036	138,9	139,8
Premie	277	260	-1,1	-1,0
Uitkeringen	-407	-403	2,3	1,8
Toeslagverlening	0	486	-9,0	-7,9
Wijziging marktrente	0	237	-4,5	46,9
Beleggingsresultaten/rentetoevoeging	670	212	5,2	-28,4
Overig	2	-5	0,1	-12,3
- waarvan wijzigen overlevingstafel en ervaringssterfte			0	-0,7
Stand per 31 december 2023	10.317	7.823	131,9	138,9

Toelichting

Zolang de dekkingsgraad hoger is dan 100%, heeft de post 'Premie' een negatief effect op de dekkingsgraad, omdat in de vaststelling van de premie geen rekening wordt gehouden met de hoogte van de dekkingsgraad.

Onder 'Uitkeringen' is de afname van de VPV door het uitkeren van ingegane pensioenen opgenomen. Omdat de aanvangsdekkingsgraad hoger is dan 100% valt ook een deel in het eigen vermogen vrij. Daardoor neemt de dekkingsgraad met 2,3 procentpunt toe.

Onder de post 'Overig' vallen onder meer de mutatie van de dekkingsgraad op basis van de volgende technische wijzigingen:

- vrijgevalle excassokosten over de uitkeringen;
- saldo inkomende en uitgaande waardeoverdrachten;
- wijziging overige actuariële grondslagen; en
- een correctie voor het weglaten van alle kruiseffecten tussen de verschillende oorzaken.

In 2023 werd de post 'Overig' met name veroorzaakt door kruiseffecten (0,1%). De bepaling van de procentuele effecten van de diverse resultaatbronnen op de dekkingsgraad zijn conform de richtlijnen van DNB uitgedrukt ten opzichte van de primo dekkingsgraad. Dit zorgt ervoor dat de optelling van de primo dekkingsgraad plus alle afzonderlijke procentuele effecten niet leidt tot de ultimo dekkingsgraad. Het verschil betreft de kruiseffecten en wordt verantwoord onder de noemer 'Overig'. Naarmate de diverse resultaatbronnen groter zijn, worden ook de effecten tussen deze resultaatbronnen (kruiseffecten) groter.

In hoofdstuk 6.3 'Actuariële analyse' worden de verschillende onderdelen verder toegelicht.

6.1. Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)

De VPV is de waarde van de onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen van de uitkeringsregeling die het fonds heeft aan deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van € 7,3 miljard plus de pensioenverplichtingen van de premiereregeling van € 495 miljoen (de opgebouwde kapitalen van de deelnemers in de premiereregeling). De VPV steeg in 2023 met 11,2% van € 7,0 miljard naar € 7,8 miljard.

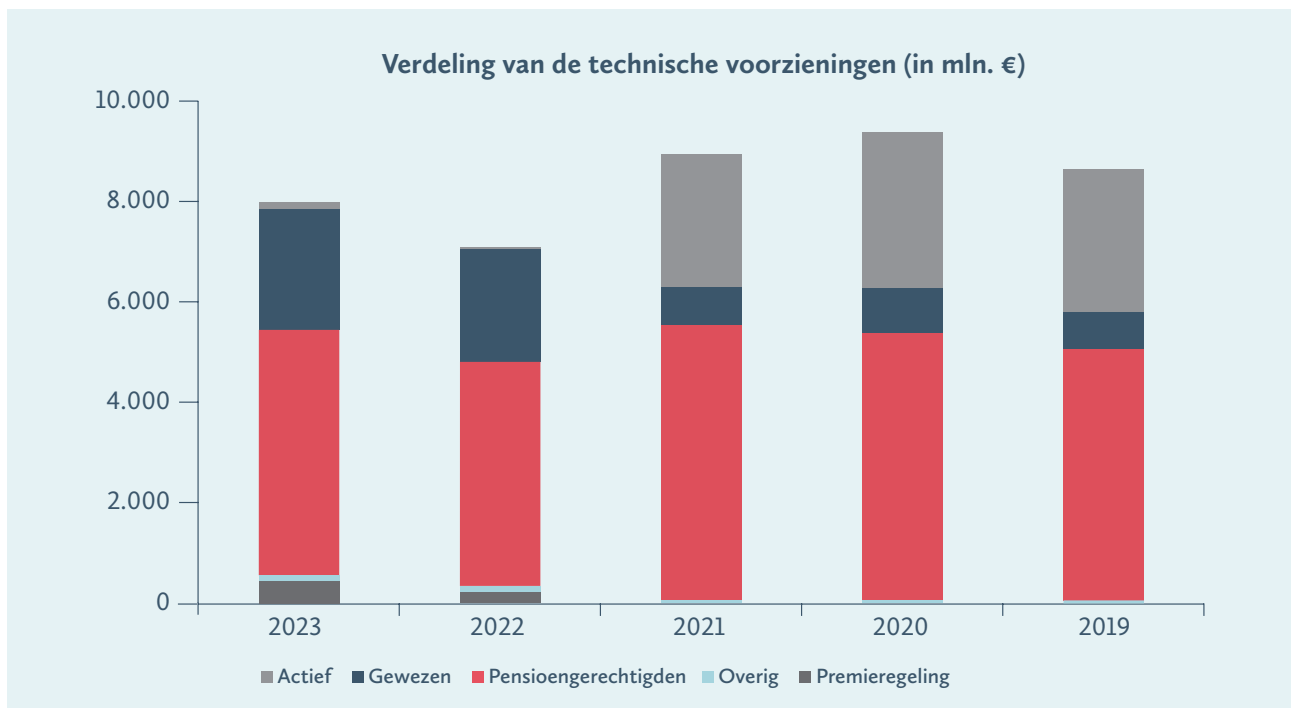
Bij de bepaling van de VPV wordt uitgegaan van de marktrente. Deze is gebaseerd op de voorgeschreven rentetermijnstructuur. Daarbij wordt de looptijd van een verplichting afgezet tegen de geldende rente voor die termijn. Dit geldt alleen voor de onvoorwaardelijke verplichtingen.

Naast de VPV worden reserves aangehouden. Het gaat om een solvabiliteitsreserve om fluctuaties in beurswaarde en marktrente op te vangen en om een bestemmingsreserve voor onder meer financiering van toekomstige pensioenverhogingen. Voor de vaststelling van de solvabiliteitsreserve worden de regels van het FTK gevolgd. De bestemmingsreserve is de uitkomst van de financiële

ontwikkelingen van het fonds. Deze komt tot uiting in het eigen vermogen en de voorgeschreven solvabiliteitsreserve.

In figuur 17 is de verdeling van de VPV naar deelnemersgroepen eind 2023 weergegeven. Bij de verdeling van de VPV naar deelnemersgroep ultimo 2022 is sprake van een grote verschuiving van actieve deelnemers naar gewezen deelnemers. Per 31 december 2021 is namelijk de opbouw in de uitkeringsregeling beëindigd. De bijbehorende voorziening van de uitkeringsregeling is voor deze populatie ondergebracht bij de categorie 'Gewezen deelnemers'. Ook actieve huisartsen met pensioenopbouw in de gesloten regeling zijn dus geregistreerd als gewezen deelnemers. Onder de categorie 'Actief' vallen de arbeidsongeschikte deelnemers die een arbeidsongeschiktheidspensioen ontvangen. Onder 'Overig' vallen de extracomptabele posten die niet aan de diverse groepen worden toebedeeld. (Dit betreft onder andere de voorziening voor 'Incurred but not reported' (IBNR), ofwel de al wel voorgevallen maar nog niet gemelde arbeidsongeschiktheid, premievrijstellingsvoorziening, kostenvoorziening en de voorziening voor het wezenpensioen).

Figuur 17 - Opbouw VPV naar deelnemersgroep

6.2. Toeslagbeleid

SPH streeft ernaar om de op 1 januari opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in het stabiele uitkeringscollectief jaarlijks te verhogen. Dit betreft zowel de aanspraken in de oude uitkeringsregeling als de ingekochte rechten in het stabiele uitkeringscollectief (CSP). Deze verhoging is voorwaardelijk.

In 2023 is de loonontwikkeling vastgesteld op 5,85%, waarmee de maximale toeslag voor 2023 werd vastgesteld op 8,10% (2,25% + loonontwikkeling van 5,85%). Op basis van de situatie ultimo september 2023 met een dekkinggraad van 147,6% en het nieuwe toeslagbeleid, dat in 2023 is vastgesteld op basis van het transitie-FTK, is de toeslag vastgesteld op 6,7%. De dekkinggraad waarbij, op basis van het per 1 september 2023 nieuwe toeslagbeleid, de maximale toeslag van 8,10% had kunnen worden gegeven lag rond de 152%. Op basis van het voorgaande toeslagbeleid had de maximale toeslag kunnen worden gegeven bij een dekkinggraad van circa 294% (de zogeheten TBI-dekkinggraad).

Aangezien de beleidsdekkinggraad van het pensioenfonds per ultimo september 2023 lager was dan de TBI-dekkinggraad, was het niet mogelijk voor het algemeen bestuur om te besluiten (een deel van) deze gemiste toeslagen in te halen als incidentele toeslag.

Ontheffing ten aanzien van de grens van 110% beleidsdekkinggraad

Vanaf 2022 bestaan de verplichtingen van het fonds uit zowel verplichtingen voor risico van het fonds als verplichtingen voor risico van de deelnemer. De dekkinggraad van het fonds heeft per definitie betrekking op alle (beide) verplichtingen, zo ook bijvoorbeeld de wettelijke grens voor toeslagverlening van 110%. Naarmate de pensioenverplichting voor risico van de deelnemer groter gaan worden in verhouding tot de bestaande verplichtingen voor risico van het fonds zal de dekkinggraad van het fonds lager worden. Dit heeft dus een negatief effect op de te verlenen toeslag. Het pensioenfonds heeft daarom in 2022 ontheffing bij DNB aangevraagd voor het hanteren van een naar de verplichtingen gewogen gemiddelde grens. In 2023 heeft DNB deze ontheffing verleend (voor langere termijn; zolang de omstandigheden en voorwaarden niet wijzigen).

Daarnaast kent SPH zogeheten backservicepensioenen over de periode vóór 1 januari 1967. De voorwaardelijke toeslag voor deze backservicepensioenen is maximaal de loonontwikkeling. Deze pensioenen zijn per 1 januari 2024 verhoogd met 5,85%.

Figuur 18 - Ontwikkeling van het backservicepensioen per 1 januari

(in %)	2024	2023	2022	2021	2020
Wijziging aanpassings-/ toeslagcoëfficiënt backservicepensioen	5,85	2,75	2,94	1,41	2,00

6.3. Actuariële analyse

De VPV neemt een centrale plaats in het financiële beleid van een pensioenfonds in. Om de VPV te berekenen, maken we gebruik van actuariële grondslagen. Dit zijn vaak veronderstellingen van de verwachte ontwikkelingen in de

bouwstenen van de VPV. De werkelijke realisatie tijdens een boekjaar leidt in de regel tot verschillen ten opzichte van de gehanteerde grondslagen. Via een actuariële analyse wordt gekeken waar de verschillen precies zitten.

Figuur 19 - Actuariële analyse resultaat

(in mln. €)	2023	2022	2021	2020	2019
Interestresultaat	220	-294	955	-215	783
- Beleggingsresultaten pensioenfonds	670	-2.586	378	-1.081	-100
- Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-212	50	50	-28	-18
- Wijziging marktrente	-237	2.243	526	894	901
Toeslagverlening	-486	-533	-277	-136	-180
Premieresultaat	10	5	11	32	55
Resultaat op waardeoverdrachten	0	0	0	-1	-2
Resultaat op kosten	3	0	-2	0	1
Resultaat op uitkeringen	-5	-2	4	-2	-1
Resultaat op kanssystemen	10	13	-6	2	-7
- Resultaat op overlevingskansen	2	13	-8	2	-1
- Resultaat op arbeidsongeschiktheid	10	-7	0	-3	-2
- Resultaat op overige kanssystemen	-2	7	2	3	-4
Wijziging overlevingstafel	-	45	-	100	-
Resultaat op overige incidentele mutaties	-	-50	-15	-29	33
Totaal resultaat	-246	-817	669	-249	682

Toelichting op een aantal resultaten

Twee factoren zijn van grote invloed op het interestresultaat:

- De beleggingsrendementen.
Het behaalde directe en indirecte beleggingsrendement in 2023 was hoger dan de benodigde interest voor de verplichtingen (gelijk aan de 1-jaars rente uit de rentetermijnstructuur per 31 december 2022: 3,264% positief). Daardoor ontstond een positief resultaat op beleggingsopbrengsten van € 0,5 miljard.
- De marktrente.
In 2023 is sprake van een negatief resultaat van € 0,2 miljard door een daling van de rentecurve. In 2022 was sprake van een positief resultaat (€ 2,2 miljard) door een gestegen rentecurve.

De toeslagverlening is een belangrijk onderdeel van de pensioenregeling. De voorwaardelijke toeslagverlening is niet direct afgeleid van het beleggingsresultaat in een jaar, maar wordt gefinancierd vanuit de bestemmingsreserve. Deze voorwaardelijke toeslagverlening is dus afhankelijk van de financiële positie van het fonds.

Onder 'Toeslagverlening' in figuur 19 wordt de toevoeging aan de VPV op grond van toegekende toeslagen getoond. Per 1 januari 2024 is de verhoging van de meeste pensioenaanspraken 6,7% (per 1 januari 2023: 5,0% plus een extra verhoging van 2,06% per 31-12-2022). Daarnaast gelden voor specifieke pensioenaanspraken afwijkende percentages:

- Het tijdelijk aanvullend partnerpensioen dat is ingegaan, wordt jaarlijks per 1 januari verhoogd met 2,00%, tot een maximum van het gezamenlijke bedrag van 8/7 keer de nominale ANW-uitkering op 1 juli van het voorafgaande kalenderjaar verhoogd met de vakantie-uitkering.
- Het extra aanvullend wezenpensioen dat is ingegaan, wordt jaarlijks per 1 januari verhoogd met 2,00% tot respectievelijk een maximum van 50% voor een wees en 100% voor een volle wees van het gezamenlijke bedrag van 8/7 keer de nominale ANW-uitkering op 1 juli van het voorafgaande kalenderjaar verhoogd met de vakantie-uitkering.
- Het arbeidsongeschiktheidspensioen kent een gegarandeerde toeslag van 2,00%.
- Aanspraken en rechten uit waardeoverdracht kennen een gegarandeerde toeslag van 3,75% of 2,25%. Bij de bepaling van de VPV wordt hiermee rekening gehouden.

Het resultaat op de verschillende kanssystemen, weergegeven onder de posten 'Overlevingskansen, Arbeidsongeschiktheid en Overige kanssystemen' (technisch resultaat) is in 2023 positief, net als in 2022. Bij SPH zien we van jaar op jaar een wisselend resultaat op sterfte. Door de geringe aantallen gaat de wet van de grote aantallen niet op. Dit heeft fluctuaties in het sterfteresultaat tot gevolg.

6.4. Premie

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 125 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) zijn als volgt:

Figuur 20 - Premie

(in mln. €)	2023	2022
Kostendekkende premie	269	254
Gedempte kostendekkende premie	270	249
Feitelijke premie	278	251

De premiebijdragen voor risico van deelnemers zijn als volgt:

Figuur 21 - Premiebijdragen voor risico deelnemers

(in mln. €)	2023	2022
Premiebijdragen voor risico deelnemers	278	251

Van de premiebijdragen over 2023 van € 278 miljoen wordt – na volledige betaling - € 244 miljoen als kapitaal ingelegd. De overige € 34 miljoen bestaat uit € 23 miljoen risicopremies, € 3 miljoen solvabiliteitsopslag en € 8 miljoen opslag voor uitvoeringskosten.

6.5. Premieovername bij arbeidsongeschiktheid

De pensioenregeling kent premieovername bij arbeidsongeschiktheid. Als een deelnemer arbeidsongeschikt is voor het beroep van huisarts, neemt het fonds de premiebetaling tijdens de arbeidsongeschiktheid geheel of gedeeltelijk over. De pensioenopbouw voor de deelnemer wordt daarmee voortgezet. In 2023 is de achterstand bij APS in het verwerken van aanvragen voor

premieovername ingelopen. Wel is er nog een achterstand bij de keuringsinstantie (Movir).

Eind 2023 is bij 433 deelnemers (2022: 306) sprake van arbeidsongeschiktheid waarbij de premiebetaling gedeeltelijk of geheel is overgenomen.

Figuur 22 - Premieovername bij arbeidsongeschiktheid

Premieovername voor pensioenopbouw van arbeidsongeschikten	2023 o.b.v. mate van arbeidsongeschiktheid	2023 o.b.v. verleende premievrijstelling	2022 o.b.v. mate van arbeidsongeschiktheid	2022 o.b.v. verleende premievrijstelling
0 - 25 %	n.v.t.	145	n.v.t.	79
25 - 40%	31	67	24	52
40 - 60 %	81	76	55	58
60 - 80 %	49	50	43	42
80 - 100 %	272	95	184	75
Totaal aantal deelnemers met premieovername	433	433	306	306

Er is bij SPH pas recht op premieovername bij een arbeidsongeschiktheid van 25% of meer. Voor premieovername kent SPH twee klassen: tussen 25% en 80% en 80% of meer.

- Bij een percentage beroepsarbeidsongeschiktheid van 80% of meer is de mate van premievrijstelling 100%.
- Bij een percentage beroepsarbeidsongeschiktheid van 25% tot 80% is de mate van premievrijstelling gelijk aan het percentage beroepsarbeidsongeschiktheid.
- Bij minder dan 25% beroepsarbeidsongeschiktheid is er geen recht op premieovername.

In de tabel zijn echter ook percentages lager dan 25% opgenomen. De feitelijke mate van premievrijstelling/premieovername kan lager uitvallen door het hebben van pensioengevende inkomsten. Er vindt dan een korting plaats op de premieovername. Het kan er toe leiden dat iemand meer dan 25% arbeidsongeschikt is, maar effectief minder – of zelfs geen – premieovername heeft.

7. Beleggingen

7. Beleggingen

7.1. Resultaat premieregeling en stabiel uitkeringscollectief

Met ingang van 1 januari 2022 worden pensioenen opgebouwd in de nieuwe premieregeling. De opgebouwde pensioenen tot 2022 zijn ondergebracht in een uitkeringsregeling. In de uitkeringsregeling heeft de meeste opbouw plaatsgevonden; dit noemen we het stabiele uitkeringscollectief. De resultaten op de beleggingen worden gesplitst naar de premieregeling en het stabiele uitkeringscollectief.

Met de premieregeling is in 2023 een totaalrendement gerealiseerd van 5,8%. Binnen het stabiele uitkeringscollectief is een rendement gerealiseerd van 6,9%. SPH behaalde

daarmee een resultaat dat in overeenstemming is met het gekozen risicoprofiel voor beide regelingen. In paragraaf 7.2 tot en met 7.6 is dit voor beide regelingen nader uitgewerkt.

Het totaal belegd vermogen (stabiele uitkeringscollectief en premieregeling) bleef ongeveer gelijk op € 10 miljard. Over het jaar heen fluctueerde het fondsvermogen omdat de rente een aantal uitslagen had maar op jaarbegin- en jaareinde waren de rentestanden min of meer gelijk. In de tweede helft van het jaar hebben ook de aandelenmarkten een gunstig effect gehad op het fondsvermogen.

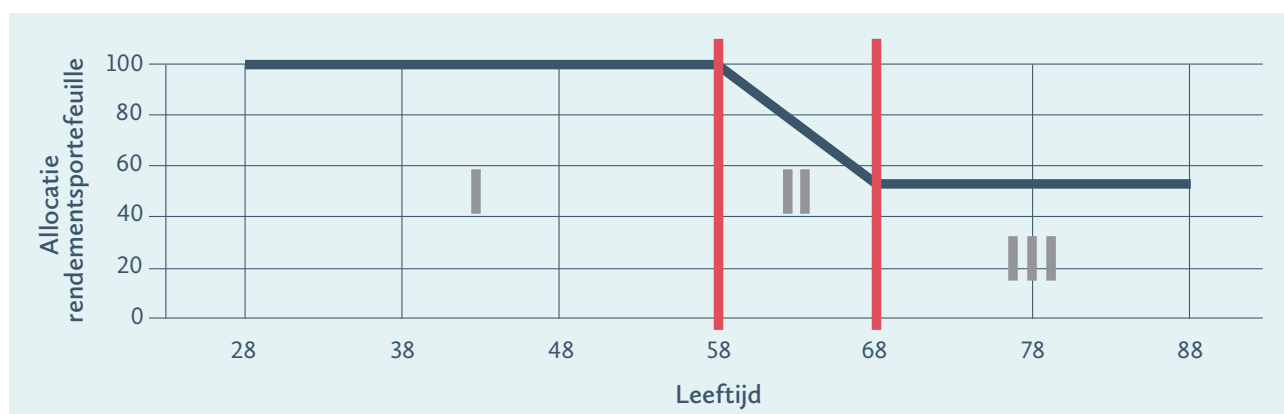
7.2. Strategisch beleggingsbeleid premieregeling

In het kader van de nieuwe pensioenregeling van SPH is een strategisch beleggingsbeleid ontwikkeld voor de opbouwfase met als standaard ingroei in het stabiele uitkeringscollectief. SPH voert een premieregeling op basis van de Wet verbeterde premieregeling (Wvp) uit.

Voor het fonds is beleggen een middel om onze doelen zo goed mogelijk te halen. Onze beleggingsovertuigingen staan op onze website. De risicobereidheid vormt - naast de doelstelling van het fonds - een belangrijke basis voor het beleggingsbeleid. Enerzijds hebben beleggingen een lange horizon nodig om een goed rendement te kunnen realiseren. Anderzijds kunnen de beleggingen op korte termijn stevig schommelen, wat de lange termijn ambitie kan raken.

De beleggingsuitgangspunten inzake de premieregeling zijn opgebouwd vanuit het concept van de pensioendriehoek, die bestaat uit drie elementen: risicobereidheid, verwacht pensioen en premie. De risicobereidheid is het anker voor het ontwerp van een beleggingsbeleid. Met de risicobereidheid geven deelnemers aan welke mate van risico zij met hun pensioenkapitaal kunnen en willen accepteren. Het verwacht pensioen is het resultaat van de ingelegde premie, het genomen beleggingsrisico en de rendementsverwachtingen.

De nieuwe pensioenregeling is een regeling waarbij premie wordt ingelegd. Deze premie wordt belegd tijdens het werkzame leven van de deelnemer om zo een pensioenkapitaal te vormen. Dit kapitaal wordt vanaf pensionering uitgekeerd

Figuur 23 - Lifecycle SPH

in de vorm van levenslange pensioenuitkeringen. Het beleggingsbeleid is relevant voor de invulling van de beleggingsrisico's die een deelnemer kan en mag lopen. Het beleid is daarom een afgeleide van de risicobereidheid. De lifecycle voor SPH ziet u op de vorige pagina.

De volgende fases zijn van toepassing voor de premieregeling.

- I. **Rendementsfase:** het nemen van risico en behalen van risicopremie wordt beloond
- II. **Risico-afbouwfase:** risico's moeten worden beheerst om inkooprisico's voor pensioneren te beheersen
- III. **Uitkeringsfase:** beheersing van dekkingsgraad in het collectieve stabiele uitkeringscollectief

Met de bovenstaande inrichting van de risico-afbouwfase met geleidelijke inkoop in het stabiele uitkeringscollectief (fase III, uitkeringsfase) kan het huidige dynamische beleid in het stabiele uitkeringscollectief in stand worden gehouden.

Fase I. Rendementsfase

In de rendementsfase is het van belang om risicopremies te ontvangen om het kapitaal zo goed mogelijk te laten renderen. Risico in termen van het te bereiken pensioen is in deze nog beperkt. Wel is het van belang om een goed gespreide portefeuille te hebben. Dit om de portefeuille robuust te laten zijn voor uiteenlopende economische omstandigheden.

Fase II. Risico-afbouwfase

De risico-afbouwfase betreft de ingroei in het stabiele uitkeringscollectief. Wij beschouwen een ingroeiperiode van tien jaar voor pensionering als passend. Een langere ingroeietermijn waarbij eerder risico wordt afgebouwd, gaat ten koste van het rendement en biedt weinig tot geen demping in de risico's. Een kortere periode van ingroei verhoogt het risico op te weinig herstelpotentieel bij rendementsschokken.

Fase III. Uitkeringsfase

In fase III geldt het beleid van het stabiele uitkeringscollectief. Onderstaande tabel geeft de drie fases aan.

Leeftijd deelnemer	20-58	58-68	>68
Rendement portefeuille (allocatie)	100%	Lineair van 100% - 0%	0%
Stabiel uitkeringscollectief	0%	Lineair van 0% - 100%	100%

Figuur 24 - Uitkeringsfases

7.3. Strategisch beleggingsbeleid stabiel uitkeringscollectief

Het stabiele uitkeringscollectief is het standaard uitkeringscollectief voor deelnemers van de premieregeling.

De dekkinggraden zoals vermeld in de kerncijfers zijn vastgesteld op basis van de door DNB gedefinieerde methode. In dit hoofdstuk wordt echter gebruikgemaakt van de economische dekkinggraad (in plaats van de DNB-dekkinggraad). De reden hiervoor is dat in de portefeuille een dekkinggraad wordt gehanteerd die is gebaseerd op de marktrente, omdat dit de rentecurve is waarop kan worden gestuurd.

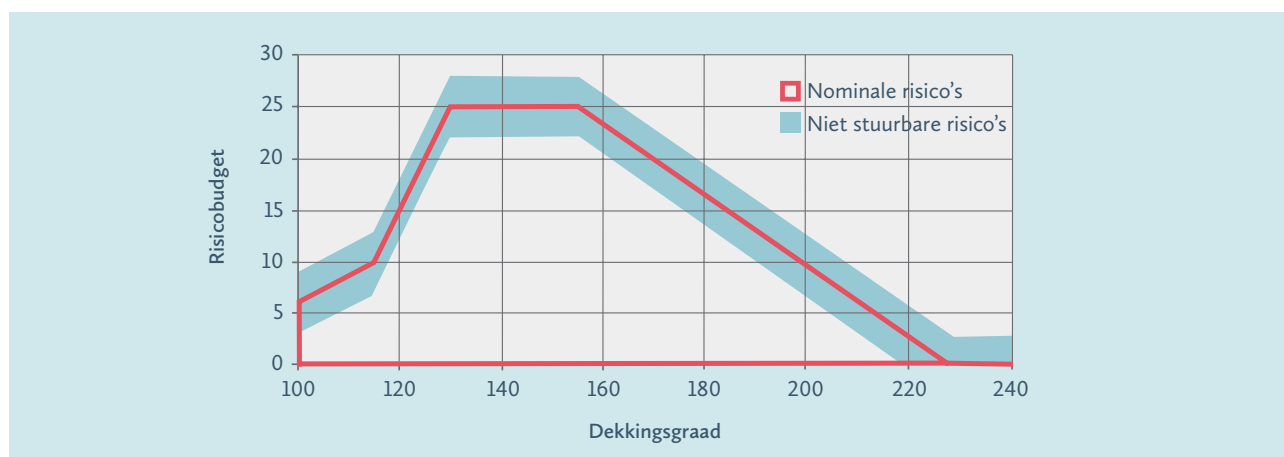
Om zo goed mogelijk keuzes te maken, heeft SPH strategisch beleid ontwikkeld dat stoelt op de volgende drie uitgangspunten.

1. We leggen moeilijke keuzes in ons beleggingsbeleid vooraf vast. Door moeilijke keuzes vooraf te maken en vast te leggen en hieraan vast te houden in moeilijke omstandigheden, worden bewezen valkuilen uit de gedragseconomie voorkomen.
2. We sturen op het voorkomen van (grote) kortingen. Een korting heeft verstrekende gevolgen. Naast financiële zorgen bij deelnemers kan ook het draagvlak voor het fonds onder druk komen te staan. Het bestuur houdt daarom rekening met een plausibel stress-scenario (het stuurscenario) en neemt bij een dalende dekkinggraad automatisch minder risico.

3. We nemen voor onze deelnemers niet meer, maar ook niet minder risico dan nodig is voor het realiseren van een goed pensioen. Er is een scenario denkbaar waarbij de dekkinggraad zo hoog is dat we de pensioenen naar verwachting met de fiscaal maximale toeslag kunnen verhogen. Dan is het zinvol om beleggingsrisico's geleidelijk af te bouwen.

We hebben deze drie uitgangspunten uitgewerkt in een duidelijk beleid voor balansbeheer. Met dat raamwerk willen we bereiken dat op elk moment, afhankelijk van de hoogte van de dekkinggraad, bewust meer of minder risico kan worden genomen met het belegd vermogen. Concreet betekent dit dat vooraf is vastgesteld hoeveel risicobudget we willen en kunnen inzetten bij welke dekkinggraad. Het te nemen risico is uitgedrukt in het aantal dekkinggraadpunten dat we kunnen verliezen in een streng maar aannemelijk stress-scenario. We vertalen dit risicobudget vervolgens naar een combinatie van strategische assetallocatie en renteafdekking.

De jaarlijkse herijking van de scenarioset heeft in 2023 geen aanpassing van het raamwerk balansbeheer of wijzigingen van strategische doelweringen tot gevolg gehad.

Figuur 25 - Risicoprofiel

7.4. Strategische assetallocatie

Op basis van de hierboven beschreven uitgangspunten is voor zowel de premieregeling als het stabiele uitkeringscollectief een strategische assetallocatie vastgesteld. Onderstaande

figuur geeft de strategische assetallocatie voor de premieregeling weer.

Figuur 26 - Verdeling beleggingen ultimo 2023 premieregeling

	Rendements- portefeuille	Matching portefeuille
Strategisch	100,0%	0,0%
Feitelijk	100,0%	0,0%

Bij de DC-regeling belegt de deelnemer enkel in de rendementsfase (fase I lifecycle). Binnen deze fase is er een allocatie van 100% naar de rendementsportefeuille. Vanaf 2024 komt ook de risico-afbouwfase (fase II lifecycle) in beeld met een allocatie naar de matchingportefeuille.

Onderstaande matrix geeft voor het stabiele uitkeringscollectief aan welke doelallocaties de beleggingscategorieën kennen. De doelgewichten zijn gebaseerd op het gegeven risicobudget bij een bijbehorende dekkingsgraad.

Figuur 27 - Verdeling beleggingen en strategische doelgewichten ultimo 2023 stabiele uitkeringscollectief

	Economische dekkingsgraad	Risicobudget	Rendements- portefeuille	Matching portefeuille	Bandbreedte	Rente-afdekking (nominale verplichtingen)	Rente- afdekking (reële verplichtingen)
	115,0%	10,0%	41,0%	59,0%	2,0%	79,0%	0,0%
	130,0%	25,0%	68,0%	32,0%	2,0%	63,0%	0,0%
	155,0%	25,0%	57,0%	43,0%	2,0%	83,0%	0,0%
	210,0%	10,0%	14,7%	85,3%	2,0%	88,0%	100,0%
Strategisch ultimo 2023	135,0%	25,0%	66,2%	33,8%	2,0%	78,0%	0,0%
Feitelijk 2023	135,0%	21,0%	61,0%	39,0%	2,0%	77,8%	0,0%

Het verschil tussen de strategische en feitelijke weging van rendementsportefeuille en matchingportefeuille wordt verklaard door de toeslag per verslagdatum. Hierdoor is de

dekkingsgraad zo'n 10 punten lager geworden. Bijsturing van de feitelijke portefeuille vindt vervolgens plaats per eind januari.

7.5. Gewichten rendementsportefeuille

De premieregeling en het stabiele uitkeringscollectief maken gebruik van dezelfde rendementsportefeuille. De verdeling

naar categorieën binnen de rendementsportefeuille wordt in figuur 28 (deel 1 en 2) weergegeven.

Figuur 28 - Verdeling beleggingen rendementsportefeuille – *deel 1*

	Stabiel uitkeringscollectief	Premieregeling	Liquide zakelijke waarden	Aandelen Wereld	Aandelen Opkomend	Aandelen Smallcap	Liquide krediet
Strategisch	-	-	30,1%	18,0%	7,1%	5,0%	23,0%
Feitelijk	-	-	29,8%	17,8%	6,7%	5,3%	24,1%
Bandbreedte	-	-	n.v.t.	+/- 4,0%	+/- 1,5%	+/- 1,5%	n.v.t.
Belegd vermogen 2023	9.789.171	496.286	1.893	1.132	426	335	1.529
Belegd vermogen 2022	9.553.273	240.168	1.645	1.010	375	260	1.434

Figuur 28 - Verdeling beleggingen rendementsportefeuille – *deel 2*

	Bedrijfsobligaties EUR	Bedrijfsobligaties USD	High Yield	Emerging Markets Debt	Illiquide zakelijke waarden	Illiquide krediet	Risicobudget
Strategisch	4,6%	5,3%	5,7%	7,4%	26,9%	20,0%	30,0%
Feitelijk	4,1%	4,7%	6,7%	8,7%	25,4%	20,3%	
Bandbreedte	+/- 2,5%	+/- 2,5%	+/- 2,0%	+/- 2,5%	n.v.t.	n.v.t.	+/- 2,0%
Belegd vermogen 2023	261	295	422	550	1.613	1.286	
Belegd vermogen 2022	227	332	385	490	1.757	943	

Het belegd vermogen 2023 is de optelsom van de premieregeling en het stabiele uitkeringscollectief samen. De tabel volgt de indeling van de strategische benchmark van het fonds, waarbij door de bijbehorende vorderingen, schulden en kasposities heen wordt gekeken. Hierdoor sluiten bedragen uit

deze tabel niet aan op de balans in de jaarrekening, waar een rubricering volgens de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving wordt toegepast. Door afronding zijn niet alle bedragen exact bij elkaar op te tellen. Onderstaande tabel brengt de aansluiting in beeld.

Aansluiting beleggingen bestuursverslag - jaarrekening	31-12-2023
Beleggingsportefeuille uitkeringsregeling, opgenomen in het bestuursverslag	9.789
Derivaten met een negatieve waarde, opgenomen in de jaarrekening onder overige schulden en overlopende passiva (in het bestuursverslag onder beleggingsportefeuille uitkeringsregeling)	730
Collateral met een negatieve waarde, opgenomen in de jaarrekening onder overige schulden en overlopende passiva (in het bestuursverslag onder beleggingsportefeuille uitkeringsregeling)	32
Nagekomen herwaarderingen beleggingen, opgenomen in de jaarrekening (niet opgenomen in het bestuursverslag)	-8
Beleggingen voor risico fonds, opgenomen in de jaarrekening	10.543

Figuur 29 - Aansluiting bestuursverslag en jaarrekening

7.6. Beleggingsresultaat

De beleggingsportefeuille wordt overwegend middels buy&maintain ingevuld, waardoor de beleggingsresultaten vergelijkbaar zijn met de resultaten van de benchmarks. In 2023 behaalde de premieregeling een rendement van 5,8%.

Het stabiel uitkeringscollectief behaalde een rendement van 6,9%, en de rendementsportefeuille een rendement van 5,6%. Het rendement van de renteaftdekking was 8,4%.

Beleggingscategorie	Portefeuilles	SPH	Benchmark*	Rendementsverschil*
Portefeuille uitkeringsregeling				
Matching		8,4	8,4	0,0
Rendementsportefeuille		5,6	7,4	-1,7
Totaal portefeuille uitkeringsregeling		6,9	8,3	-1,5
Portefeuille premieregeling				
Matching		4,0	4,0	0,0
Rendementsportefeuille		5,6	7,4	-1,7
Totaal portefeuille premieregeling		5,8	7,4	-1,6
Rendementsportefeuille				
Liquide zakelijke waarden		16,5	15,8	0,7
	Aandelen Wereld	22,8	21,8	1,0
	Aandelen Opkomende markten	2,4	1,9	0,5
	Aandelen Small cap	12,7	12,6	0,1
Liquide krediet		9,1	9,1	0,0
	Investment Grade (corporates)	6,3	6,0	0,3
	Opkomende markten (staat)	12,6	12,6	0,0
	High Yield (corporates)	9,7	10,2	-0,5
Illiquide zakelijke waarden		-7,1	-2,8	-4,3
	Infrastructuur	-2,8	6,4	-9,2
	Private Equity	-7,6	-9,3	1,7
	Direct Vastgoed	-10,4	-8,6	-1,6
	Impactbeleggingen	-1,9	-2,8	0,9
	Hedgefonds	-36,7	-37,7	1,0
Illiquide krediet		4,7	4,7	0,0
	Hypotheke	4,3	4,1	0,2
	Bank Loans	4,5	5,0	-0,5
Liquide middelen		-	-	-
	Cash	-	-	-
Totaal rendementsportefeuille (exclusief valuta-afdekking)		5,8	6,9	-1,1
Totaal rendementsportefeuille (inclusief valuta-afdekking)		5,6	7,4	-1,7

Figuur 30 - Rendement per beleggingscategorie afgezet tegen de vastgestelde benchmark (in %)

- * De benchmark voor infrastructuur is gebaseerd op cash (3 maands euribor) + 3% en is daarmee een lange termijn benadering van het rendement van de categorie.
- ** Op de rente-afdekkingsportefeuille en de valuta-afdekking is de benchmark gelijkgesteld aan het portefeuillerendement omdat er geen rendementsdoelstelling is.

De rendementen die worden getoond voor de rendementsportefeuille zijn gebaseerd op de koers (Net Asset Value, NAV) die dagelijks wordt vastgesteld. Dit is verplicht, omdat er sprake is van een premieregeling, waarop aan- en verkopen door deelnemers worden gedaan. Waarderingen van beleggingen in de rendementsportefeuille die na jaareinde ontvangen worden (zoals die van illiquide leggingen in vastgoed en infra-structure) worden niet meer in de door het jaar heen dagelijks vastgestelde NAV's verwerkt en ook niet in het rendement. Dit geschiedt in de eerstvolgende NAV berekening na ontvangst van de waarderingen. Hierdoor kan het rendement van de beleggingen in de Rendementsportefeuille en daarmee het rendement ten opzichte van de benchmark, hoger of lager zijn dan wanneer de later gepubliceerde waarderingen wel op dagbasis zouden zijn verwerkt.

Aangezien de later in 2024 ontvangen waarderingen van vooral de beleggingen in vastgoed opwaarts gericht waren, behaalde de rendementsportefeuille, na correctie hiervoor, een beleggingsresultaat van 6% in plaats van 5,5% op basis

van de NAV per 31 december 2023. Voor de goede orde merken wij hier op dat de beleggingen in de categorieën vastgoed en infrastructuur een belang van ongeveer 14% vertegenwoordigen binnen de portefeuille en hebben de resultaten van die beleggingen daarmee een aanmerkelijke invloed op het absolute en het relatieve beleggingsresultaat van de portefeuille.

De beleggingen in de portefeuille behaalden in het algemeen resultaten die dichtbij die van de gekozen vergelijkingsmaatstaven (benchmarks) lagen, met als grote uitzondering de prestaties van de categorie infra structure. Deze beleggingen werden qua resultaat sterk negatief geraakt door de hogere rente. Dit beïnvloedde negatief het beleggingsresultaat van de totale portefeuille. Aangezien de benchmark van de categorie infrastructuur gebaseerd is op het geldende renteniveau viel ook de vergelijking met de benchmark fors negatief uit in 2023 en drukte dit ook het relatieve beleggingsresultaat van de totale rendementsportefeuille.

7.7. Vereist eigen vermogen (VEV)

Het vereist eigen vermogen (VEV) is gestegen van 13,5 % per eind 2022 naar 14,1% per eind 2023.

7.8. Haalbaarheidstoets

Jaarlijks voeren we de wettelijk verplichte haalbaarheidstoets uit. De wetgever heeft voorgeschreven hoe deze moet worden uitgevoerd. Zo moet er gerekend worden met een voorgeschreven, uniforme scenarioset van DNB over een horizon van 60 jaar. Met de haalbaarheidstoets monitoren we of het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweersscenario (zoals voorgeschreven in de Wet verplichte beroepspensioenregeling) in lijn zijn met de door het fonds gekozen ondergrenzen. Het pensioenresultaat wordt in de haalbaarheidstoets gemeten ten opzichte van de

prijnsinflatie en is een gemiddelde van het pensioenresultaat van alle cohorten, gewogen naar het aantal deelnemers per cohort.

De conclusie van de toets in 2023 was dat we voldoen aan de eigen risicohouding. Het verwachte pensioenresultaat is met 138% hoger dan de vastgestelde ondergrens van 120%. Ook is de afwijking in een slechtweersscenario van 31% lager dan het gekozen maximum van 40%.

7.9. Maatschappelijk verantwoord beleggen

Zorg voor later

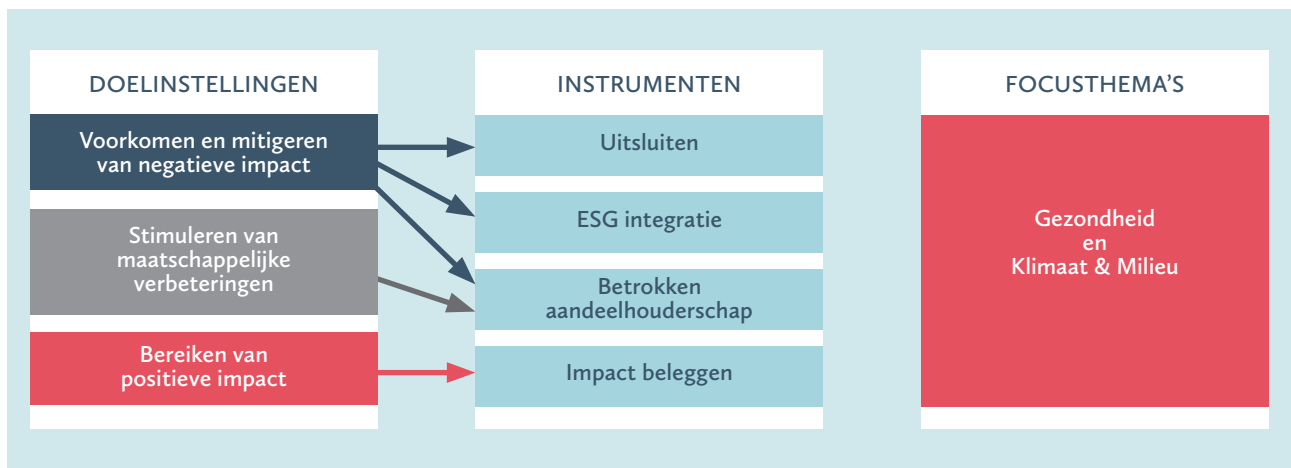
Het fonds ziet MVB als een logisch onderdeel van zijn kerntaak 'zorg voor later'. Het zorgen voor goede pensioenen gaat hand in hand met het leveren van een maatschappelijke bijdrage. Door bij onze beleggingskeuzes rekening te houden met milieu-, sociale en bestuurlijke aspecten dragen we bij aan een goed leefklimaat en een duurzame wereld. We leggen daarbij de focus op gezondheid en klimaat. Deze thema's passen bij onze deelnemers en kerntaak. We passen het MVB-beleid toe met beschikbare en toepasbare oplossingen.

Naast de thema's gezondheid en klimaat vormen de principes van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights belangrijke uitgangspunten voor

het MVB-beleid. Deze raamwerken zijn onder meer gerelateerd aan de thema's mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie en vinden hun oorsprong in internationaal breed geaccepteerde verdragen zoals de Universele Verklaring inzake de Rechten van de Mens en de conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie.

Kern van het MVB-beleid is de ESG Due Diligence (gepaste zorgvuldigheid) zoals bedoeld in het IMVB-convenant. MVB heeft als doel om negatieve impact te voorkomen, maar ook om een positieve impact te bereiken op de thema's die SPH belangrijk vindt. Onderstaand schema illustreert de inzet en samenhang van de doelstellingen met de verschillende MVB-instrumenten.

Figuur 31 - MVB doelstellingen, instrumenten en focusthema's

Aangescherpt uitsluitingenbeleid

SPH hanteert een uitsluitingenbeleid voor bedrijven. Wij beleggen niet in bedrijven in de sectoren: kolenmijnbouw, teerzandwinning, schalieolie en -gas en Arctische olie en -gas. Datzelfde geldt voor tabak, controversiële- en consumentenwapens en structurele normschenders.

We hebben ook een uitsluitingenbeleid voor landen. We hanteren hiervoor normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen en anti-corruptie. SPH kiest ervoor om naleving van de principes te bepalen op basis van de daadwerkelijke prestaties en het gedrag van landen en sluit daarvoor aan bij de normen van drie instituten: Freedom House, ITUC en Transparency International. Er wordt ook niet belegd in staatsondernemingen (>50% eigendom) van landen op de

uitsluitingslijst. Op onze website staat een overzicht van de uitgesloten bedrijven en landen.

In 2023 is besloten om het beleid ten aanzien van het uitsluiten van structurele normschenders op een tweetal punten aan te scherpen:

- Ondernemingen worden direct uitgesloten (in plaats van na twee jaar) wanneer zij internationale normen structureel schenden (status 'rood' bij dataleverancier ISS ESG) en geen maatregelen hebben genomen. Ondernemingen die wel maatregelen hebben genomen kunnen nog maar maximaal 2 jaar op de watchlist geplaatst worden en worden daarna alsnog uitgesloten (hier was voorheen geen ultimatum aan verbonden).

- Ondernemingen worden uitgesloten die door ISS ESG als vermeende normschender (status 'oranje') zijn aangemerkt wanneer zij onvoldoende voortgang boeken als gevolg van engagement activiteiten en wanneer zij door andere databronnen als schender van internationale normen worden aangemerkt.
- De implementatie van dit aangescherpte beleid vond plaats bij de update van de uitsluitingslijst per 1 september 2023.

Betrokken aandeelhouderschap

Achmea IM voert namens SPH een engagementprogramma uit. We hebben engagements gevoerd met bedrijven die de Global Compact-principes, de OESO-richtlijnen of de VN Guiding Principles on Business & Human Rights schenden. Ultimo 2023 werden er namens het fonds met 103 unieke bedrijven 134 dialogen gevoerd met als doel het voorkomen en/of opheffen van schendingen van internationale normen. Gedurende het jaar is met 31 bedrijven een nieuwe dialoog op het gebied van schendingen geïnitieerd.

Ook is met bedrijven gesproken over thema's zoals klimaat & transport, klimaatadaptatie & water, CO₂-reductie, toegang tot gezonde voeding en toegang tot gezondheidszorg. Binnen dit zogeheten 'thematische' engagementprogramma werd per ultimo 2023 namens het fonds met 56 bedrijven de dialoog gevoerd.

Op aandeelhoudersvergaderingen hebben we gebruik gemaakt van ons stemrecht. In 2023 is op 4.789 aandeelhoudersvergaderingen op 51.879 agendapunten gestemd. Op 21,29% van de agendapunten is een stem tegen het management uitgebracht. Voor wat betreft het stemgedrag volgt SPH het stembeleid van AIM.

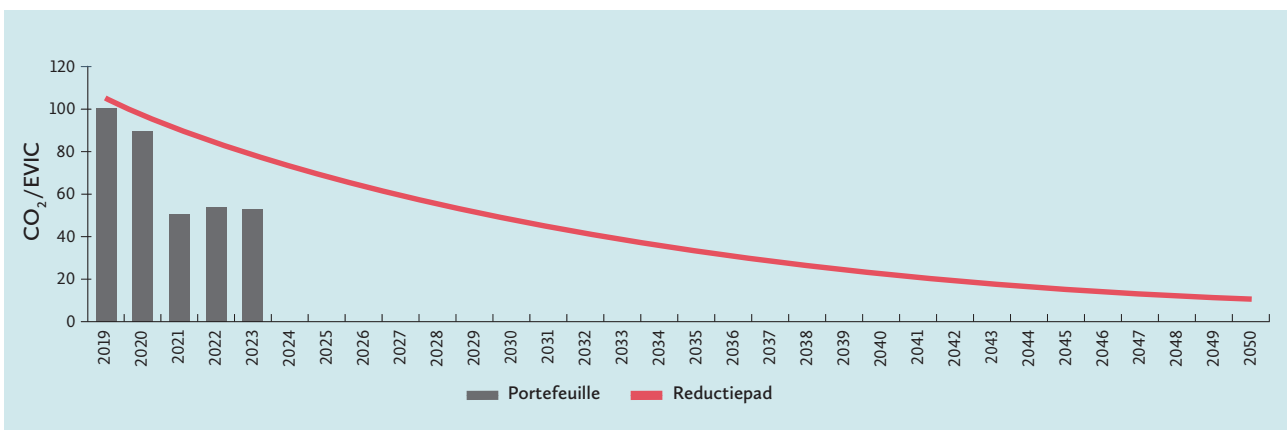
Health Engagement Netwerk

Met het Health Engagement Netwerk voeren we gezamenlijk met pensioenfondsen uit de gezondheidszorg de dialoog met bedrijven uit de sector op het thema gezondheid. Bestuursleden van de deelnemende pensioenfondsen vervullen hierin een actieve rol als inhoudelijk expert en nemen zelf deel aan de gesprekken met de bedrijven. In 2023 is engagement gevoerd met vijf verschillende bedrijven op het thema Duurzaamheid in de Zorg, een thema dat dicht bij onze deelnemers staat. We voeren gesprekken met farmaceuten, een bedrijf dat eigenaar is van verschillende ziekenhuizen in de Verenigde Staten en twee leveranciers van medische producten. Doel is om invloed uit te oefenen op hoe bedrijven in ons eigen werkveld omgaan met afval en klimaat. Wij rapporteren hierover op onze website.

Reductiepad CO₂-uitstoot

Sinds 2021 heeft SPH zich gecommitteerd aan de afspraken uit het Parijsakkoord. Een belangrijke doelstelling is om de CO₂-voetafdruk van onze portefeuille in 2030 te halveren ten opzichte van 2019, en dat we in 2050 een per saldo CO₂-neutrale beleggingsportefeuille hebben. SPH is goed op weg om deze doelstelling te realiseren. Door het ESG best-in-classbeleid binnen de aandelenportefeuille is ook de CO₂-voetafdruk van deze categorie al significant verlaagd. Daarnaast zijn in 2022 met de managers binnen de hoogwaardige bedrijfsobligatieportefeuille (investment grade) als eerste categorie in de portefeuille afspraken gemaakt over CO₂-reductiedoelstellingen. In 2023 zijn ook dergelijke afspraken vastgelegd voor de portefeuille hoogrentende bedrijfsobligaties (high yield).

Figuur 32 - CO₂ voetafdruk

De grafiek in figuur 32 toont de CO₂-voetafdruk (gemeten als CO₂-uitstoot / Enterprise Value incl. Cash) van de portefeuille en het vastgestelde reductiepad naar de halvering in 2030 ten opzichte van 2019. De portefeuille bestaat in deze grafiek uit de beleggingscategorieën waarvan CO₂/EVIC-data van voldoende kwaliteit beschikbaar is: aandelen, hoogwaardige bedrijfsobligaties (investment grade) en hoogrentende bedrijfsobligaties (high yield).

ESG best-in-class aanpak

De afgelopen jaren heeft SPH in veel delen van de beleggingsportefeuille een ESG best-in-class aanpak uitgerold. We gebruiken ESG-scores om te bepalen in welke bedrijven wij willen beleggen. Dit betekent dat we alleen beleggen in de best presterende ondernemingen in een sector. Het ESG best-in-class beleid wordt nu toegepast op het grootste deel van de beursgenoteerde beleggingen en op de portefeuille hoogwaardige bedrijfsobligaties. In 2023 zijn daar geen nieuwe beleggingscategorieën aan toegevoegd.

Impact

SPH heeft in 2023 ook verder onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om impactbeleggingen binnen de kernthema's gezondheid en klimaat verder uit te breiden. Met zorgvastgoed hebben we al een impactbelegging. Zorgvastgoed combineert een goede risico-rendementsverhouding met doelgericht en meetbaar bijdragen aan oplossingen op het gebied van gezondheidszorg in Nederland. In de toekomst wil SPH meer gaan doen met impactbeleggen. In 2023 is zijn we verder gegaan met het in kaart brengen van de mogelijkheden om in private equity te beleggen met een impactdoelstelling.

Transparantie over beleggen

Huisartsen hechten aan transparante communicatie over beleggen. Zij vinden veel informatie terug op de website. Ook zijn we in 2023 gestart met een MVB nieuwsbrief en zijn er meerdere berichten op de website geplaatst over MVB en beleggen. Daarnaast is aandacht besteed aan MVB in Huisarts & Pensioen, ons deelnemersmagazine. In de media zijn verschillende berichten geweest over SPH en de initiatieven op het gebied van MVB.

Naast de toegankelijke berichten wordt ook verdiepende informatie gepubliceerd. Ook in 2023 is elk half jaar een MVB-halfjaarverslag opgesteld waarin verantwoording wordt afgelegd over de inzet van de verschillende MVB-instrumenten. Afgelopen jaar is ook het eerste jaar geweest waarin we een MVB-jaarverslag hebben gepubliceerd. Daarnaast wordt elk kwartaal apart gerapporteerd over stemgedrag. In die rapportage staat

in detail aangegeven hoe er namens het fonds is gestemd op aandeelhoudersvergaderingen. Verder publiceren we op onze website het MVB-beleid, het stembeleid, een actuele stemrapportage, een verslag verantwoord aandeelhouderschap, de uitsluitingslijsten voor landen en bedrijven, een overzicht van de portefeuille en de vereiste SFDR-informatie, zoals de verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

SPH is in 2023 ook een dialoog aangegaan met deelnemers. Zo hebben er gesprekken plaatsgevonden met huisartsen van de landelijke organisatie van aspirant huisartsen (Lovah) en De Groene Huisarts over ons MVB-beleid. Ook met de diverse fondsgremia zoals het VO hebben gesprekken plaatsgevonden over de plannen voor de beleggingsportefeuille en het van toepassing zijnde MVB-beleid. Dit is belangrijk, want in ons beleid houden we zoveel mogelijk rekening met de wensen van onze deelnemers. Die wensen lopen soms behoorlijk uiteen. We wegen alle meningen zorgvuldig af bij de keuzes die we maken.

IMVB-convenant

Het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) Convenant Pensioenfondsen (voorheen IMVO Convenant) is het resultaat van onderhandelingen tussen niet-overheidsorganisaties, vakbonden, overheid en pensioenfondsen. Pensioenfondsen die het convenant ondertekenen kiezen voor een aanpak waarbij de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de VN-richtlijnen over omgaan met mensenrechten dienen als basis om risico's voor samenleving en milieu te identificeren, prioriteren en adresseren. Daarmee wordt ook een bijdrage geleverd aan de Sustainable Development Goals, de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Deze doelen zijn in 2015 vastgesteld door de VN om tot een betere wereld te komen in 2030. Dit convenant is per eind 2023 afgelopen en de activiteiten zullen op een meer informele basis worden voortgezet.

EU-duurzaamheidswetgeving

SPH voldoet aan de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en aan de EU Taxonomy. Deze verordeningen maken deel uit van het Action Plan for Financing Sustainable Growth van de Europese Commissie. SPH classificeert haar pensioenregelingen als artikel 8-producten. De pensioenregelingen promoten ecologische of sociale kenmerken of een combinatie van die kenmerken. Dat doet SPH door MVB-instrumenten in te zetten zoals engagement, stemmen op aandeelhoudersvergaderingen, ESG-integratie en uitsluiting. Daarnaast weegt SPH de belangrijkste negatieve impact op

duurzaamheidsfactoren mee in investeringsbeslissingen. De EU Taxonomy is een raamwerk aan de hand waarvan wordt beoordeeld of economische activiteiten bijdragen aan milieudoelstellingen. SPH heeft in 2023 geen concrete milieudoelstelling, zoals gedefinieerd in de EU Taxonomy. Hoeveel de onderliggende beleggingen in de portefeuille rekening houden met EU Taxonomy-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten en welk percentage

een transitie-of faciliterende activiteit is, is opgenomen in de verplichte rapportage die als bijlage aan dit jaarverslag is toegevoegd. We verwachten dat in de komende jaren meer taxonomydata beschikbaar zal komen. We verwijzen naar de website voor onze MVB-rapportages en specifieke SFDR- en Taxonomy-toelichtingen. De jaarlijks verplichte SFDR-bijlages zijn bijgevoegd bij dit bestuursverslag.

7.10. Ontwikkelingsdossier: nieuwe strategie aandelen

Het bestuur heeft een portefeuillevisie voor de integrale aanpak van risico, rendement, MVB en kosten vastgesteld. Gebaseerd op de geformuleerde portefeuillevisie heeft het bestuur opdracht gegeven om een nieuwe strategie te ontwikkelen voor de aandelenportefeuille die gericht is op lange termijn waardecreatie. Aanleiding hiervoor zijn terugkerende vragen van deelnemers over de beleggingen van SPH. Zij kijken 'bottom-up' naar de individuele bedrijven en met de huidige 'top-down' ESG Best-in-class strategie kan niet altijd naar tevredenheid van de deelnemers worden uitgelegd waarom precies in deze aandelen wordt belegd. Daarnaast is er een groeiende druk vanuit de sector om ook de mogelijke negatieve impact van de beleggingen op de maatschappij in ogenschouw te nemen.

SPH wil een betrokken langetermijnbelegger zijn die op de lange termijn waarde creëert voor deelnemers en samenleving. De doelstelling voor de aandelenportefeuille is daarmee het realiseren van zowel financiële als maatschappelijke waarde, door langjarig in een select aantal bedrijven te investeren zonder concessies te doen aan risico-spreiding en verwacht rendement.

Bij de nieuwe aandelenstrategie belegt het fonds in een beperkt aantal bedrijven die welbewust zijn gekozen met oog

op de toekomst en waar langjarig in wordt belegd. Anders dan bij een passieve marktgedreven strategie, waar een brede index wordt gevolgd en veel tussentijdse wisselingen plaatsvinden door veranderingen in de marktkapitalisatie. De focus ligt op financieel robuuste bedrijven, die kunnen meebewegen met een veranderende maatschappij en waarbij ook rekening wordt gehouden met de maatschappelijke impact van deze bedrijven. Met deze nieuwe aandelenstrategie kunnen we deelnemers een positiever verhaal vertellen over onze aandelenportefeuille, met een focus op onze keuze om ergens juist wèl in te beleggen.

In 2023 heeft er een bestuurswisseling plaatsgevonden. Het oude bestuur heeft een positief advies afgegeven aan het nieuwe bestuur om de nieuwe aandelenstrategie te gaan voeren. Dit onder voorwaarde dat het nieuwe bestuur haar eigen mening vormt over het onderwerp en opnieuw het proces van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming doorloopt. Tijdens het laatste kwartaal van 2023 hebben daartoe de eerste sessies plaatsgevonden met het nieuwe bestuur. In dit ontwikkelingsdossier wordt stap voor stap en weloverwogen behandeld. Naast een beslissing over de strategie is ook een solide uitvoering een voorwaarde, de strategie zal alleen worden geïmplementeerd als ook dit onderdeel kan worden geborgd.

7.11. Acties en dossiers in 2023

In 2023 is ook een aantal andere activiteiten uitgevoerd dat vermeldenswaardig is.

DNB-onderzoek naar ESG-risico's

In 2023 heeft externe toezichthouder DNB een aangekondigd on-site beleggingsonderzoek gedaan naar de omgang met ESG-risico's. DNB vindt dat het fonds de zaken in de basis goed doet. Wel vraagt DNB aandacht voor een aantal zaken waarvan het verder integreren van ESG in het risicobeheer de belangrijkste is. Deze bevindingen worden in 2024 opgepakt.

PE Impact

In 2023 is een strategie uitgewerkt voor impactbeleggingen. Er is enthousiasme voor deze categorie omdat op deze wijze naast financieel ook maatschappelijk rendement kan worden behaald. Het adviesdossier is afgerond in 2023. In september 2023 is het nieuwe bestuur gestart, dat met de doorontwikkeling van de aandelenportefeuille en de Wtp al een groot aantal changes op de agenda heeft staan. Daarom is besloten om het vraagstuk rondom impactbeleggen te faseren tot nader order.

Herbevestiging Achmea IM

Na vijf jaar heeft SPH reguliere een grote evaluatie met marktverkenning gehouden van coördinerend vermogensbeheerder Achmea IM. De uitkomst is dat SPH tevreden is over Achmea IM en marktconforme voorwaarden heeft bedongen. Besloten is om de relatie te continueren voor een nieuwe termijn.

Uitbestedingsprogramma bij AIM

Binnen AIM loopt een strategisch uitbestedingsprogramma rondom het operating model. AIM is bezig om een aantal processen die niet schaalbaar zijn en forse IT-investeringen vragen, uit te besteden. Hiertoe zijn de overeenkomsten getekend met de boogde providers. In de loop van 2026 zal SPH overgaan. Het betreft een impactvol project waarop het pensioenbureau scherpe monitoring toepast. Daartoe wordt onder meer deelgenomen aan een Multi Client Audit van de derde lijn.

8. Risicomangement

8. Risicomanagement

Om goed en betaalbaar pensioen te kunnen realiseren, neemt het fonds bewust financiële risico's. Een voorbeeld hiervan is het risico dat beleggen in aandelen met zich meebrengt. Het verwachte rendement moet daarbij opwegen tegen het risico en de kosten.

De activiteiten van het fonds brengen ook ongewenste risico's met zich mee die geen rendement opleveren. Die ongewenste risico's kunnen financieel van aard zijn, zoals het wisselkoersrisico op buitenlandse beleggingen, of de kans dat een contractuele tegenpartij failliet gaat. De ongewenste risico's kunnen ook van niet-financiële aard zijn. Deze risico's manifesteren zich bijvoorbeeld op het gebied van integriteit, juridische afspraken of binnen de IT-systemen. Het identificeren van en verantwoord omgaan met risico's die de doelen van SPH kunnen raken, wordt integraal risicomanagement genoemd en omvat zowel financiële als niet-financiële risico's.

Het doel van risicomanagement is tweeledig. Aan de ene kant is het doel dat het fonds op een afgewogen, transparante en beheersbare manier de (financiële) risico's neemt die nodig zijn om de pensioenambitie te realiseren. De risicobereidheid van het fonds is de belangrijkste beperking voor de te nemen risico's. Deze risico's worden integraal bekeken. Aan de andere kant is het doel dat het fonds de risico's vermijdt of beheerst die niet bijdragen aan het realiseren van de pensioenambitie.

Drie verdedigingslijnes

In het door SPH gehanteerde model bestaat risicomanagement uit drie verdedigingslijnes of -lijnen. De eerste lijn zorgt voor de aansturing van de uitvoering door de uitvoeringsorganisaties. De tweede lijn monitort en bewaakt of de eerste lijn haar verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk neemt. De derde lijn beoordeelt het samenspel tussen de eerste en tweede lijn.

Eerste lijn: uitvoering en beleidsvoorbereiding

De eerste lijn is de lijn die

- besluiten neemt waardoor impliciet (niet financieel) of expliciet risico wordt genomen.
- de uitvoeringsopdracht verstrekt, en/of
- die uitvoering verricht en/of

- verantwoordelijk is voor de monitoring respectievelijk de sturing van de uitvoering door derde partijen

De eerste lijn wordt primair gevormd door het bestuur en het pensioenbureau, die de uitvoering van onder andere vermogens- en pensioenbeheeractiviteiten monitoren. Hierbij bepaalt het algemeen bestuur het beleid, voeren de uitvoerende bestuurders uit en houden de niet-uitvoerende bestuurders toezicht. De uitvoering geschiedt binnen de mandaten die het bestuur verstrekt aan de uitvoerder. Naast (monitoring en sturing van) uitvoering heeft de eerste lijn de verantwoordelijkheid voor beleidsvoorbereiding, zowel op verzoek van het bestuur als op eigen initiatief.

Tweede lijn: intern risicomanagement en compliance

De tweede lijn wordt primair ingevuld door de sleutelfunctie-ervuller risicobeheer en ziet toe op (consistente) naleving van beleid en in het bijzonder dat gehandeld wordt binnen de risicobereidheid van SPH. Tevens maakt de tweede lijn eventueel impliciete (risico)aannames expliciet en stelt in het algemeen aannames met mogelijk grote relevantie vanuit risicoperspectief ter discussie.

Ook is de tweede lijn verantwoordelijk voor het tegenwicht bieden aan de uitvoering, het beoordelen van de opdrachtformulering en het faciliteren van risk-assessments ten dienste van de eerste lijn. De tweede lijn bestaat uit de risicobeheerfunctie en de compliance officer.

De risicobeheerfunctie is verantwoordelijk voor het tegenwicht aan de uitvoering. De risicobeheerfunctie beoordeelt adviezen en monitort of de uitvoeringsorganisatie binnen de verleende mandaten opereert. Binnen het pensioenbureau is de risicobeheerfunctie verantwoordelijk voor de beoordeling en de risicomonitoring van integraal risicomanagement. De monitoring van de naleving van wettelijke regels en gedragsrichtlijnen is belegd bij de compliance officer. Naast

het bovenstaande is de tweede lijn verantwoordelijk voor het initiëren van beleid op haar eigen werkgebieden. De tweede lijn werkt nauw samen met de eerste lijn.

De sleutelfunctie vervuller risicobeheer heeft een directe rapportagelijijn naar de sleutelfunctiehouder risicobeheer. De sleutelfunctiehouder heeft een rechtstreekse escalatielijijn naar de voorzitter van het algemeen bestuur en externe toezichthouders.

Derde lijn: interne audit

De derde lijn wordt ingevuld door de sleutelfunctiehouder internal audit, daarin gefaciliteerd door de functievervuller internal audit. De sleutelfunctie internal audit beoordeelt onder meer opzet, bestaan en werking van de risico-managementfunctie en de effectiviteit van besluitvormingsprocessen.

Eigenrisicobeoordeling (ERB)

Pensioenfondsen vallen onder de Institutions for Occupational Retirement Provision Directive (IORP). De IORP-richtlijn is in 2019 in werking getreden. Een instrument volgend uit de IORP-richtlijn is de eigenrisicobeoordeling (ERB). De ERB is in 2022 geactualiseerd ten aanzien van het klimaatrisico-scenario en ESG-risico. Een algemene update van de ERB is gestart in 2023 en wordt in 2024 afgerond.

IRM-beleid

SPH hanteert een integraal risicomangementbeleid (IRM-beleid). Dat betekent dat risico's in samenhang beoordeeld worden. Dit voorkomt dat risico's over het hoofd worden gezien en houdt rekening met het feit dat verschillende risico's elkaar kunnen beïnvloeden en versterken. Risicomanagement is geen op-zichzelf-staand proces, maar een geïntegreerd onderdeel van de beleidsvorming. In alle bestuursvergaderingen, commissies, projecten en beleidsdocumenten wordt aandacht besteed aan risicomanagement en is het integraal onderdeel van de besluitvorming. De niet-financiële risicobereidheid is in 2022 voor het laatst geactualiseerd, de update hiervan is begin 2024 opgepakt.

Financiële risicobereidheid

In de financiële risicobereidheidsverklaring stelt het fonds grenzen aan de mate waarin het fonds financiële risico's wil

lopen. De risicobereidheid is sinds 2022 opgedeeld in:

- het Collectief Stabiel Pensioen (CSP): uitkering van een stabiel pensioen;
- Collectief Variabel Pensioen (CVP; vanaf 2023): uitkering van een variabel pensioen;
- de opbouw in de premiereregeling: vanaf 2022 bouwen alle deelnemers op volgens een premiereregeling, waarbij voor pensionering (geleidelijk) wordt ingekocht in CSP of CVP, al naar gelang de keuze van de deelnemer.

Risicobereidheid CSP

Dit zijn de hoofdpunten van de financiële risicobereidheidsverklaring voor het CSP:

- Het pensioenresultaat kan niet worden gegarandeerd. SPH accepteert het risico dat de ambitie niet voor iedere generatie deelnemers onder alle omstandigheden kan worden behaald.
- SPH streeft naar evenwichtigheid tussen generaties.
- Het bestuur gaat in gesprek met het VO om de ambitie en de risicobereidheid te herzien als de dekkingsgraad in een door het bestuur te bepalen stressscenario lager wordt dan 105% en/of er moet worden gekort op de onvoorwaardelijke pensioenaanspraken.
- SPH streeft naar behoud van de eerder opgebouwde pensioenaanspraken en daarmee naar het voorkomen van kortingen.
- SPH heeft een vooraf vastgesteld beleid dat beschrijft wanneer en hoe het beleggingsrisico wordt aangepast om:
 - het neerwaartse risico op de korte termijn te beperken, daarmee ook de kans op korten,
 - het realiseren van de ambitie niet onnodig in gevaar te brengen.

In zeer extreme scenario's kan het fonds terechtkomen in een situatie die niet past binnen de risicobereidheid. In dat geval treedt het crisisplan in werking.

Figuur 33 geeft een beeld van de gevoeligheid van de dekkingsgraad op aanpassingen in de zakelijke waarden en rente, op basis van de huidige allocatie. Bij een daling van de zakelijke waarden met 30% en een toename van de rente met 50 basispunten (bp) daalt de dekkingsgraad bijvoorbeeld van 141 naar 129.

		Zakelijke waarde						
		-50%	-30%	-10%	0%	10%	30%	50%
Rente	+150bp	122	134	146	152	158	169	181
	+100bp	120	131	142	148	154	165	176
	+50bp	118	129	139	144	149	160	170
	0bp	116	126	136	141	145	155	165
	-50bp	114	123	132	137	141	151	160
	-100bp	112	120	129	133	137	146	155
	-150bp	109	117	125	130	134	142	150

Figuur 33 - Financiële risicobereidheid

Risicobereidheid CVP

De hoofdpunten van de financiële risicobereidheidsverklaring voor het CVP zijn de volgende:

- Doel: Het bieden van een variabel pensioen, met als doel een pensioenuitkering die hoger wordt door het realiseren van positief beleggingsresultaat.
- De beleggingsmix is zodanig dat het maximale verlies aan pensioenuitkering in enig jaar en in een periode van drie jaar bij optreden van een specifiek (stress)scenario wordt beperkt.
- Spreiding van het gerealiseerde rendement over drie jaar voor demping van risico's en hiermee een lagere bewegelijkheid van de pensioenuitkering.
- Langlevenrisico wordt collectief gedeeld binnen CVP.

Risicobereidheid opbouwfase premieregeling

De financiële risicobereidheidsverklaring voor de premieregeling kent onder meer de volgende punten:

- Lifecycle - het beleggingsbeleid is afhankelijk van de verhouding tussen de human en financial wealth per leeftijdsgroep.
- Minimaal benodigd pensioen - de vormgeving van de lifecycles en premie moet dusdanig zijn dat een minimaal pensioen van 34% wordt bereikt in het slechtweerscenario.
- Maximaal benodigd pensioen - de vormgeving van de lifecycles en premie moet dusdanig zijn dat een maximaal pensioen van 100% wordt bereikt in het goedweerscenario.
- Het vermogensverlies mag, op grond van een specifiek (stress)scenario, niet meer dan 30% in een jaar bedragen.
- Bij een premieregeling wordt pensioenvermogen opgebouwd. De hoogte van het vermogen is afhankelijk van het vermogen en de beleggingsresultaten.

Niet-financiële risicobereidheid

SPH handelt zo dat de pensioenen van de deelnemers toekomstbestendig blijven en het vertrouwen in het fonds bij zowel deelnemers als andere stakeholders gefundeerd en goed blijft. Daarom brengt SPH de potentiële niet-financiële risico's die dit kunnen ondermijnen in kaart en neemt doelgericht actie om deze risico's blijvend te beheersen.

SPH hanteert een integrale blik op risicomanagement. Dit impliceert dat zowel financiële als niet-financiële risico's (pro-) actief worden geadresseerd. Deze risico's worden geïdentificeerd en beoordeeld, en waar nodig worden beheersmaatregelen genomen. De insteek hierbij is dat de potentiële impact van risico's leidend is. Dit is overeenkomstig met de risk beliefs zoals opgenomen in het beleid Integraal Risicomanagement.

Zoals de financiële risicobereidheidsverklaring het ankerpunt is voor de sturing van de balans, vormt de niet-financiële risicobereidheid het beoordelingskader voor de niet-financiële risico's. Deze risicobereidheid is in 2020 vastgelegd in het beleidsdocument Niet-financiële Risicobereidheid. De risicobereidheid is door het bestuur vastgesteld met betrokkenheid van de risicocommissie, het pensioenbureau en de sleutelfunctiehouder en -vervuller risk. Het maakt de identificatie en beoordeling van risico's expliciet en toont aan dat de beheersmaatregelen zijn afgestemd op de risicobereidheid.

Het doel van risicobereidheidsverklaring is drieledig:

1. Doorlopende beeldvorming van relevante niet-financiële risico's

2. Vastlegging per risicocategorie van hoeveel risico SPH bereid is te dragen en daadwerkelijk draagt
3. Periodieke evaluatie en aansturing van de aansluiting van de beheersmaatregelen op de risicobereidheid

onacceptabel risiconiveau. Key controls zorgen ervoor dat het netto niveau wel acceptabel is. Daarnaast is risicobeheer in 2022 gestart met toetsing van de werking van key controls. Deze toetsing vindt doorlopend plaats.

Key controls

In 2022 zijn key controls geïntroduceerd. Key controls zijn beheersmaatregelen die zien op activiteiten met een bruto

Op een 13-tal functiegebieden zijn key controls gedefinieerd. Onderstaande tabel geeft elk gebied een voorbeeld van een risico en een beheersmaatregel daarbij.

Funcțiegebied	Voorbeeld risico	Voorbeeld key control
1. Bestuur	Bestuurlijke informatiestroom is onjuist, ontijdig en/of onvolledig	Rapportage sleutelfunctiehouders
2. Pensioenbeheer	Niet alle huisartsen zijn aangemeld bij het pensioenfonds of betalen geen c.q. te weinig pensioenpremie	WUO-controle
3. Balansbeheer en Beleggingen	Beleggen vindt niet plaats in overeenstemming met de prudent person regel	Strategisch balansbeheer en beleggingsbeleid
4. Financiële planning	Geven van verkeerd inzicht aan deelnemers door het verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie	1. FFP-certificering 2. Checklist Pensioenscan
5. Communicatie	Suboptimale communicatie* met deelnemers door SPH	Opstellen communicatiebeleidsplan Bewaken communicatiejaarplan
6. Managen uitbesteding	Niet juist of onvolledig beheersen van IT-risico's bij uitbestedingen	Uitvoeren IT-assessments
7. Informatiemanagement	Ongeautoriseerde toegang tot bedrijf kritische informatie / functionaliteit	Procedure toegangsbeveiliging
8. Beleidsvoorbereiding	Niet tijdig actualiseren van beleidsstukken	Revisiekalender
9. Managen geldstromen	Onjuiste, onvolledige of ontijdige afhandeling van salarissen	Jaarlijkse aansluiting met externe salarisadministratie
10. Verantwoording	Niet juist, niet tijdig of niet volledig afleggen van (financiële) verantwoording	Controle externe accountant
11. Managen projecten	Niet juist, tijdig of volledig bewaken van de voortgang van het project en/of de projectkosten	Maandelijkse voortgangsrapportage
12. HR	Niet kunnen werven van bestuursleden en deskundigheids- en kennisrisico bestuursleden	Geschiktheidsbeleid
13. Compliance	Compliance met wet- en regelgeving is onjuist, onvolledig of ontijdig	Monitoring compliance intern en bij uitbestedingspartners door compliance officer

Figuur 34 - Risico's en key controls

* Hieronder verstaan we alle redenen waardoor communicatie suboptimaal is of kan zijn, waaronder communicatie die niet correct is, niet tijdig is, niet evenwichtig is, niet duidelijk is, niet aansluit bij de beleving van de deelnemer, niet aanzet tot actie, etc.

Vooruitblik 2024

Vanuit het oogpunt van risicobeheer zijn voor 2024 in het bijzonder de volgende onderwerpen relevant:

- Uitwerking van een algemene strategische update van de ERB.
- Het monitoren van het project doorontwikkeling pensioenregeling vanuit risicomanagementperspectief. Hieronder wordt ook begrepen het traject datakwaliteit.
- Nadere besluitvorming ten aanzien van de doorontwikkeling van de aandelenportefeuille: dit is een project van bijzondere aard en omvang aangezien het beoogt een groot deel van de beleggingen op een innovatie wijze te (laten) beheren.
- Pensioenadministratiesysteem bij APS: RAP wordt stopgezet, waardoor migratie naar MAIA wordt uitgevoerd. Monitoring hiervan heeft hoge prioriteit en krijgt ruime bestuurlijke aandacht.

9. Kosten

9. Kosten

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen in de uitvoeringskosten toegelicht. Daarbij worden de aanbevelingen van de Pensioenfederatie als leidraad gebruikt, die als doel hebben inzicht te geven in de kosten van pensioenfondsen.

SPH probeert de kosten van de pensioenuitvoering zo laag mogelijk te houden. Iedere euro die we uitgeven aan kosten kunnen we niet besteden aan het pensioen van onze deelnemers. We kijken daarom kritisch naar de kosten in relatie tot de opbrengsten.

De totale kosten bedroegen in 2023 € 35,6 miljoen. Deze totale kosten kunnen we verdelen in de volgende drie soorten kosten.

1. **Pensioenbeheerkosten:** de kosten voor het uitvoeren van de pensioenadministratie, de communicatie met deelnemers, het SPH-bestuur, het pensioenbureau, de RvT, het VO, commissieleden, de BPV en de VvA.
2. **Vermogensbeheerkosten:** de kosten voor het beheer en beleggen van het pensioenvermogen.
3. **Transactiekosten:** de kosten voor het uitvoeren van transacties in de beleggingen.

<i>Totale kosten (in 1.000 €)</i>	2023	2022	2021	2020	2019
Pensioenbeheerkosten	8.972	11.199	14.963	12.743	11.372
Pensioenbeheerkosten/aantal deelnemers (actieve deelnemers en gepensioneerden)	383	487	658	643	590
Pensioenbeheerkosten gecorrigeerd/aantal deelnemers (*)	287	365	493	482	442
% pensioenbeheerkosten/gemiddeld belegd vermogen	0,10	0,10	0,12	0,11	0,10
Vermogensbeheerkosten	23.191	35.531	30.615	24.951	35.117
% totale vermogensbeheerkosten/gemiddeld belegd vermogen	0,24	0,33	0,25	0,21	0,31
Transactiekosten	3.482	7.206	9.364	10.723	6.684
% transactiekosten/gemiddeld belegd vermogen	0,04	0,07	0,08	0,09	0,06
Totale kosten	35.645	53.936	54.942	48.417	53.173
Stabiel uitkeringscollectief					
Gemiddeld belegd vermogen	9.459	10.821	12.244	11.624	11.308
Rendement beleggingen voor vermogensbeheerkosten	6,9	-20,5	3,6	5,5	16,5
Rendement beleggingen na vermogensbeheerkosten	6,6	-20,8	3,3	5,2	16,2
Premieregeling					
Gemiddeld belegd vermogen	373	112			
Rendement beleggingen voor vermogensbeheerkosten	5,8	-8,0			
Rendement beleggingen na vermogensbeheerkosten	5,5	-8,4			
Rendementsportefeuille					
Gemiddeld belegd vermogen	6.382	6.780			
Rendement beleggingen voor vermogensbeheerkosten	5,6	-10,7			
Rendement beleggingen na vermogensbeheerkosten	5,5	-11,1			

Figuur 35 - Totale kosten

*(actieve deelnemers en gepensioneerden)

Toelichting

De pensioenbeheerkosten per deelnemer zijn opgenomen in twee kengetallen:

- Op basis van de kosten uit de jaarrekening, gecorrigeerd voor bijzondere baten en lasten.
- Een gecorrigeerd cijfer waarin rekening is gehouden met de voor een beroepspensioenfonds specifieke kosten. Dit laatste kengetal is bedoeld om te kunnen vergelijken met andere pensioenfonds.

De totale kosten zijn in 2023 € 18,3 miljoen lager dan in 2022 (€ 53,9 miljoen). Dit komt vooral door lagere vermogensbeheerkosten in 2023 als gevolg van lagere performance gerelateerde kosten en lagere transactiekosten.

In hoofdstuk 9.4 'Benchmark' is een vergelijking met andere pensioenfonds opgenomen.

9.1. Pensioenbeheerkosten

Figuur 36 - Kosten pensioenbeheer

Kosten pensioenbeheer (x € 1.000)	2023	2022
Kosten deelnemer en gepensioneerde	3.120	3.895
Kosten werkgever	1.590	1.984
Kosten bestuur en financieel beheer	4.262	5.320
Totale kosten pensioenbeheer	8.972	11.199

Toelichting

Het onderscheid tussen kosten voor deelnemers en voor werkgevers is voor een beroepspensioenfonds minder relevant dan voor bedrijfstak- en ondernemingspensioenfonds. De kosten voor werkgevers bij die pensioenfonds hebben betrekking op de premie-incasso en gerelateerde activiteiten. Bij SPH vallen die kosten vaak samen, omdat de meeste deelnemers tegelijkertijd ook premiebetaler zijn. We volstaan daarom met een globale inschatting van de kostenverdeling.

Van de totale pensioenbeheerkosten van € 9,0 miljoen is € 0,9 miljoen (2022: € 2,2 miljoen, waarvan € 1,7 miljoen transitie pensioenadministratie) toe te rekenen aan projecten, te weten € 0,5 miljoen voor de doorontwikkeling van de pensioenregeling in het kader van de WTP (2022: € 0,2 miljoen) en € 0,4 miljoen voor de inrichting van de nieuwe governance (2022: € 0,3 miljoen).

We proberen de pensioenbeheerkosten zo laag mogelijk te houden. Per saldo waren de kosten in 2023 lager dan in 2022. In hoofdstuk 13 is een nadere specificatie van de pensioenbeheerkosten opgenomen.

Ook zijn we actief betrokken bij de discussie over het betalen van btw over de uitvoeringskosten. Hierover gaat ook hoofdstuk 9.6 'Btw-problematiek'.

9.2. Vermogensbeheerkosten

Figuur 37 - Kosten vermogensbeheer

	2023	2022	2021	2020	2019
Kosten vermogensbeheer stabiel uitkeringscollectief in % t.o.v. gemiddeld belegd vermogen					
Totale kosten vermogensbeheer stabiel uitkeringscollectief	0,24%	0,33%	0,25%	0,21%	0,31%
Prestatieafhankelijke vergoeding %	-0,04%	0,08%	0,05%	0,02%	0,07%
Nettorendement na kosten	6,6%	-20,8%	3,3%	5,2%	16,20%
Benchmark rendement na kosten	8,0%	-22,0%	2,5%	5,8%	15,80%
Kosten vermogensbeheer premieregeling in % t.o.v. gemiddeld belegd vermogen					
Totale kosten vermogensbeheer premieregeling	0,28%	0,37%			
Prestatieafhankelijke vergoeding %	-0,05%	0,13%			
Nettorendement na kosten	5,5%	-8,4%			
Benchmark rendement na kosten	6,8%	-9,1%			
Kosten vermogensbeheer rendementsportefeuille in % t.o.v. gemiddeld belegd vermogen					
Totale kosten vermogensbeheer rendementsportefeuille	0,20%	0,37%			
Prestatieafhankelijke vergoeding %	-0,06%	0,13%			
Nettorendement na kosten	5,5%	-11,1%			
Benchmark rendement na kosten	7,4%	-11,2%			

Toelichting

Bij de bepaling van de vermogensbeheerkosten hanteren we het 'look through'-principe. Hierbij worden de kosten voor vermogensbeheer en transactiekosten van beleggingen via beleggingsfondsen of zogeheten fund of funds, meegenomen in de totale kosten. Deze beleggingsstructuren hinderen het zicht op de totaal gemaakte kosten daardoor niet. De vermogensbeheerkosten (exclusief transactiekosten) dalen van 0,33% in 2022 naar 0,24 % in 2023. De daling wordt veroorzaakt doordat binnen vastgoed een negatief rendement werd behaald en daarmee de performance gerelateerde vergoeding negatief was, terwijl deze in 2022 nog positief was.

Figuur 38 - Kosten vermogensbeheer per beleggingscategorie

Kosten vermogensbeheer per beleggingscategorie (x € 1.000,-)	2023				2022			
	Gemiddeld belegd vermogen	Beheer vergoeding	Prestatie afhankelijke vergoeding	Netto rendement	Gemiddeld belegd vermogen	Beheer vergoeding	Prestatie afhankelijke vergoeding	Netto rendement
DB Portefeuille								
Matching DB	3.459.919	2.250		8,3%	4.028.163	1.199		-36,0%
Return Portefeuille	5.998.852	15.125	-3.319	5,4%	6.679.865	16.458	8.446	-10,8%
Totaal DB portefeuille	9.458.771	17.375	-3.319	6,6%	10.708.028	17.657	8.446	0
Vergoeding uitvoeringsorganisatie		3.460				3.291		
Doorbelaste algemene kosten		4.638				5.717		
Kosten in %		0,27%	-0,04%			0,25%	0,08%	
DC Portefeuille								
Matching DC	2.431	3	0	4,0%	0	0	0	0,0%
Return Portefeuille	370.354	932	-204	5,5%	112.172	277	142	-8,5%
Totaal DC portefeuille	372.785	934	-204	5,5%	112.172	277	142	-8,4%
Vergoeding uitvoeringsorganisatie		136						
Doorbelaste algemene kosten		183						
Kosten in %		0,34%	-0,05%					
Rendementsportefeuille								
Liquide zakelijke waarden	1.946.701	668		16,5%	2.255.719	765		-14,4%
Aandelen Wereld	1.192.911	373		22,7%	1.413.881	421		-13,6%
Aandelen Opkomende Markten	435.839	210		2,3%	482.498	245		-16,9%
Aandelen Small Cap	317.951	85		12,7%	359.341	99		-14,8%
Krediet	1.539.741	1.907		9,0%	1.749.153	2.646		-8,9%
Investment Grade (corporates)	617.740	705		6,2%	817.026	1.002		-12,9%
Opkomende Markten	521.461	234		12,5%	511.463	224		-5,2%
High Yield	400.540	968		9,4%	420.664	1.420		-5,4%
Illiquide Zakelijke Waarden	1.705.523	10.403	-3.523	-7,5%	1.728.672	11.021	8.588	8,2%
Infrastructuur	630.559	4.029	1.293	-3,6%	619.608	4.216	-23	6,0%
Private Equity	1.486	21	4	-9,3%	1.312	13		33,1%
Direct Vastgoed	984.017	5.617	-4.820	-10,4%	1.019.671	6.130	8.611	9,7%
Impactbeleggingen/Zorgvastgoed	88.793	730		-2,8%	86.581	649		5,5%
Hedge funds	668	6		-37,7%	1.500	12		-3,8%
Illiquide Krediet	1.118.315	2.799		4,5%	991.374	2.103		-18,9%
Hypotheek	942.039	2.177		4,1%	991.374	2.103		-18,9%
Bank Loans	176.276	621		4,2%	0	0		
Liquide Middelen	21.554				38.838			
Cash	21.554				38.838			
Valuta Afdekking	50.105	281			15.937	200		
Black Rock: Valuta afdekking	50.105	281			15.937	200		
Totaal rendementsportefeuille	6.381.939	16.057	-3.523	5,5%	6.779.693	16.735	8.588	-11,1%

Toelichting

De kosten in % zijn afgerond op twee decimalen achter de komma. De in de tabel weergegeven vergoedingen voor het beheer van de beleggingen zijn gebaseerd op geïnvesteerde of toegezegde bedragen. Onder beheervergoeding vallen de vaste overeengekomen vergoedingen exclusief bewaarloon. In sommige gevallen worden door SPH prestatieafhankelijke vergoedingen afgesproken met externe vermogensbeheerders voor specifieke beleggingsportefeuilles.

9.3. Transactiekosten

Figuur 39 - Transactiekosten

Transactiekosten per beleggingscategorie* (in € x 1.000)	2023	2022
Rente- en valuta-afdekkingsportefeuille	573	1.192
Liquide Zakelijke Waarden	403	892
Krediet	2.264	4.516
Illiquide Beleggingen	242	606
Liquide Middelen**	n.v.t.	n.v.t.
Totale transactiekosten	3.482	7.206

* Inclusief toe- en uittredingskosten.

** Kosten liquide middelen worden binnen de verschillende mandaten meegenomen waar de kosten gemaakt worden.

Toelichting

Transactiekosten vormen een aparte kostensoort binnen de uitvoeringskosten. De omvang van de transactiekosten wordt bepaald door de aard en omvang van de beleggingstransacties. Over het vierde kwartaal zijn de transactiekosten veelal gebaseerd op schattingen of op voorlopige opgaves. Transactiekosten binnen beleggingsfondsen worden meegenomen in dit kostenoverzicht.

De transactiekosten bedroegen in 2023 € 3,5 miljoen. Dat komt neer op 0,035% van het gemiddeld belegd vermogen. In 2022 was dit € 7,2 miljoen, dat is 0,067% van het gemiddeld belegd vermogen. De transactiekosten zijn lastig met elkaar te vergelijken. Dat komt door de afhankelijkheid van de omvang en het volume dat in een jaar wordt verhandeld.

9.4. Benchmark

In vergelijking met andere pensioenfondsen zijn de totale kosten van SPH relatief laag². Bij SPH zijn de totale kosten in 2023 0,38% van het gemiddeld belegd vermogen. Gemiddeld waren de totale kosten van pensioenfondsen in 2022 0,59% van het belegd vermogen.

Kijkend naar de drie soorten kosten zien we dat met name de vermogensbeheerkosten van SPH als percentage van het belegd vermogen laag zijn ten opzichte van andere pensioenfondsen (0,25% versus 0,42% gemiddeld). Dat is gunstig aangezien dit de grootste kostenpost betreft.

De transactiekosten bedragen 0,04%. Dit percentage is lager dan het gemiddelde percentage uit de benchmark van 2022 (0,11%).

De pensioenbeheerkosten worden onder meer bepaald door het serviceniveau en een aantal bijzondere factoren die van invloed zijn op de hoogte van de pensioenbeheerkosten voor beroepspensioenfondsen.

- Beroepspensioenfondsen moeten wettelijk een beroeps-pensioenvereniging organiseren en bekostigen.
- Beroepspensioenfondsen hebben geen informatiepunten

² De benchmarkgegevens in deze paragraaf zijn afkomstig uit de Bell publicatie 'Werk in uitvoering bij pensioenfondsen 2023' met daarin een analyse van de uitvoeringskosten 2022 o.b.v. data van 178 pensioenfondsen.

bij de werkgevers. Alle vragen van deelnemers en gepensioneerden komen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie terecht. Bij ondernemings- en bedrijfstakpensioenfondsen handelen de personeelsafdelingen van de aangesloten bedrijven veel vragen af. De kosten daarvan worden niet doorberekend aan de pensioenfondsen.

- Het aantal werkgevers, dat wil zeggen het aantal premiebetalers, heeft invloed op de hoogte van de kosten. Hoe meer verschillende incassopunten, hoe meer de uitvoeringsorganisatie gericht moet zijn op het innen van premies. Beroepspensioenfondsen hebben een relatief groot aantal 'werkgevers' en daarmee een groot aantal premie-incassopunten. SPH heeft met ruim 15.000 actieve deelnemers een groot aantal premie-incassopunten.

- Daarnaast spelen het serviceniveau van het pensioenfonds en de kwaliteit daarvan een rol. Een fonds dat veel investeert in vernieuwende manieren om met de achterban te communiceren, of werkt met IT-systemen die veel directe communicatie met deelnemers toelaten, is naar verwachting duurder dan een fonds dat met verouderde of beperktere systemen werkt. SPH heeft een complexe regeling en een hoog serviceniveau met onder meer financieel planners om deelnemers te begeleiden bij hun keuzes.

Rekening houdend met specifieke kosten voor beroepspensioenfondsen bedragen de kosten bij SPH € 287. Bij andere beroepspensioenfondsen bedragen de gemiddelde kosten in 2022 € 417.

9.5. Aansluiting met jaarrekening

Figuur 40 - Aansluiting jaarrekening

Aansluiting jaarrekening met totale vermogensbeheer- en transactiekosten (in € x 1.000)	Vermogensbeheerkosten (excl. prestatieafhankelijk)	Prestatieafhankelijke vergoeding	Totaal vermogensbeheer vergoeding	Transactiekosten	Totaal
Beheervergoeding	18.297	0	18.297	0	18.297
Bewaarloon	540	0	540	0	540
Overige kosten	-14.143	0	-14.143	0	-14.143
Directe kosten in jaarrekening	4.694	0	4.694	0	4.694
Indirecte kosten, onderdeel waardeverandering	22.020	-3.523	18.497	3.482	21.979
Totaal vermogensbeheer en transactiekosten	26.714	-3.523	23.191	3.482	26.673

Voor de kosten in de jaarrekening volgt SPH de Richtlijnen voor Jaarverslaggeving. De jaarrekening toont daarom alleen de kosten die direct bij SPH in rekening zijn gebracht of nog worden gebracht. De niet-zichtbare kosten maken in de jaarrekening onderdeel uit van de indirecte beleggingsopbrengsten.

In de verantwoording door het bestuur worden – conform de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de

Pensioenfederatie – ook de indirecte kosten meegenomen. De indirecte vermogensbeheer- en transactiekosten maken in de jaarrekening onderdeel uit van de waardeverandering van de beleggingen en hebben daardoor invloed op het behaalde rendement. Daarom zijn de totale kosten van het vermogensbeheer in de jaarrekening lager. Bovendien wordt expliciet onderscheid gemaakt tussen vermogensbeheerkosten en transactiekosten.

9.6. Btw-problematiek

Al geruime tijd is er onduidelijkheid over de btw-behandeling voor de diensten verleend aan pensioenfondsen. Het gaat daarbij zowel om vermogensbeheer, pensioenbeheer, bestuursondersteunende als beleidsadviserende diensten die het pensioenfonds inkoop. Vanaf 1 januari 2016 is het fonds niet langer vrijgesteld van btw en wordt btw in rekening gebracht op alle uitbestede diensten. In Nederland vindt de overheid dat pensioenfondsen niet voldoen aan de criteria voor btw-vrijstelling als genoemd in het zogenaamde relevante ATP-arrest. De enige uitzondering is de individuele premieregeling. In andere Europese landen worden pensioenfondsen wel vrijgesteld van btw.

Gerechtelijke procedure

SPH heeft bezwaar gemaakt tegen de btw-heffing en de Belastingdienst verzocht om de toepassing van een vrijstelling op grond van de criteria zoals die door het Hof van Justitie

van de Europese Unie zijn gesteld in de zogenaamde ATP-casus. Na ontvangst van de negatieve zienswijze van de Belastingdienst in 2021, zijn we een procedure gestart bij de rechtbank Gelderland. In vergelijkbare rechtszaken zijn prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de EU over de reikwijdte van de btw-vrijstelling. De rechtbank heeft vorig jaar laten weten dat onze procedure wordt aangehouden in afwachting van de uitspraak van het Europese Hof. De zitting die in het najaar van 2023 bij het Europese Hof van Justitie heeft plaatsgevonden stemt hoopvol over de uitkomst van de zaak bij het Europese Hof. Deze uitspraak volgt mogelijk in het voorjaar van 2024. Vervolgens moet de rechtbank Gelderland aan de slag met de antwoorden. De uitspraak van de rechtbank kan er op zijn vroegst in het najaar van 2024 zijn. Het bestuur volgt de ontwikkelingen rondom de btw op de voet en heeft aandacht voor de mogelijke gevolgen voor het fonds.

9.7. Vergoedingen

Bestuursleden, leden van de raad van toezicht en van het verantwoordingsorgaan en commissieleden ontvangen een vaste vergoeding voor hun werkzaamheden. Er is een uniform beloningsbeleid voor alle fondsgremia.

Figuur 41 - Vergoedingen

Periode tot 1 september 2023 vergoeding (x € 1,-)	
Bestuur	316.186
Raad van toezicht	45.425
Verantwoordingsorgaan	81.307
Beleidsadviescommissies	64.392
Totaal	507.310

Periode vanaf 1 september 2023 vergoeding (x € 1,-)	
Algemeen bestuur	323.076
Verantwoordingsorgaan	46.370
Commissies	57.840
Totaal	427.286

Bovenstaande bedragen zijn inclusief reiskostenvergoeding, met uitzondering van de reiskostenvergoeding voor de uitvoerende bestuurders.

10. Vooruitblik 2024

10. Vooruitblik 2024

In 2024 stellen we een nieuw strategisch plan vast voor de jaren 2024-2029, met daarin een nieuwe missie, visie en strategische doelstellingen. Het jaarplan 2024 baseert zich nog op het huidige strategische plan. In dit jaarplan hebben we vier speerpunten benoemd, die hieronder worden toegelicht.

Vorbereiding Wtp

Het jaar 2024 is een belangrijk jaar voor de voorbereiding van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. In dit jaar krijgt de nieuwe regeling gestalte, en werken we toe naar het vaststellen van het transitieplan en het implementatieplan. Dit transitieplan moet eind 2024 gereed zijn. Het implementatieplan hoeft formeel pas medio 2025 gereed zijn, maar zal eind 2024 wel vergevorderd moeten zijn. SPH werkt hiervoor nauw samen met de BPV, elk vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Ook het VO en het intern toezicht worden meegenomen in de dialoog over de nieuwe regeling en het transitie- en implementatieplan. Aansturing vindt plaats vanuit het project, waarbinnen een projectgroep en een stuurgroep zijn ingericht.

Verhogen kwaliteit klantbediening

De klantbediening aan deelnemers is op dit moment niet van de kwaliteit die wij als SPH willen leveren. Het is inmiddels duidelijk dat de dienstverlening van APS hier onvoldoende in kan voorzien. Dit terwijl er juist steeds meer van onze klantcommunicatie wordt gevraagd en het in toenemende mate van belang is goede keuzebegeleiding en inzicht te bieden. Ook het zelf kunnen beheren en verrijken van de kwaliteit van data wordt steeds belangrijker. SPH neemt daarom de regie over de klantbediening meer in eigen hand en werkt daarmee gericht aan het verbeteren van het niveau van dienstverlening aan deelnemers.

Vergroten wendbaarheid

Om toekomstbestendig te zijn en te blijven, is wendbaarheid cruciaal. Een wendbare regeling, die goed aan te passen is op het moment dat deelnemerswensen veranderen, of wanneer wet- en regelgeving wijzigt. Een wendbare inrichting en cultuur van de organisatie, waarbij we cruciale zaken in eigen hand hebben en willen nemen en flexibel kunnen meebewegen met ontwikkelingen. En een wendbare manier van werken, waarin de deelnemer centraal staat, over grenzen van afdelingen wordt heen gekeken, zelfreflectie de norm is en projectmatig denken is ingeburgerd.

Visie op duurzaamheid

Afgelopen jaren heeft SPH diverse stappen genomen om de beleggingsportefeuille te verduurzamen. In 2023 is het MVB-beleid herijkt en zijn de mogelijkheden voor het realiseren van een geconcentreerde aandelenportefeuille en gericht impact beleggen via private equity onderzocht. Daarbij wordt nadrukkelijk gezocht naar oplossingen die recht doen aan het brede afwegingskader van risico, rendement en maatschappij. Het oude bestuur heeft positief geadviseerd over de keuze voor doorontwikkeling van de aandelenportefeuille. Daarbij heeft het bestuur ook geadviseerd met het nieuwe bestuur opnieuw de fases van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming te doorlopen. In 2024 moet dit proces zijn beslag krijgen, zodat het nieuwe bestuur met elkaar een gedragen beeld kan creëren van de wensen en behoeftes op het gebied van MVB, dat past bij de ontwikkelingen op dit gebied, de wensen van deelnemers en de visie op de toekomst.

11. Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht

11. Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht

11.1. Verslag en oordeel van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het VO maakt jaarlijks een verslag met daarin het oordeel over het door het bestuur (voorgenomen) beleid en de uitvoering. In het afgelopen jaar is het bestuur overgegaan naar een nieuwe governance, wat ook gevolgen had voor de afstemming met en het reglement van het VO. Daarnaast zijn er verkiezingen geweest voor het VO zelf, die hebben geleid tot een nieuwe samenstelling van het VO per 1 januari 2024. Andere onderwerpen op de agenda waren onder andere het overbruggingsplan, de Wtp en het jaarverslag. Ook de dienstverlening aan en communicatie met deelnemers was een terugkerend onderwerp van gesprek.

Verantwoording werkwijze

Taak

Het VO is bevoegd een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, het gevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. Het VO doet dit aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht.

Daarnaast heeft het VO een aantal wettelijke adviesrechten, waaronder een verzwaard adviesrecht ten aanzien van de Wtp.

Samenstelling

Het VO bestaat uit een onafhankelijke voorzitter, zes deelnemers en drie pensioengerechtigden. Het VO heeft drie commissies: financiën, communicatie en uitbesteding, en governance en algemeen beleid.

Het VO bestaat eind 2023 uit drie vrouwen en zeven mannen. Het jongste VO-lid is 43 jaar. Onderstaande tabel geeft de leden van het VO weer per eind 2023.

In 2023 hebben verkiezingen voor het VO plaatsgevonden. Als gevolg hiervan hebben wij afscheid genomen van Herbert Barkema en Peter van Liere. Wij danken hen voor hun waardevolle bijdrage in de afgelopen jaren.

Per 1 januari 2024 verwelkomen wij Sjoerd van der Knokke en Danka Stuijver als nieuwe VO-leden. Het nieuwe VO, dat is gestart per 1 januari 2024, bestaat met hun komst uit vier vrouwen en zes mannen. Het jongste lid in het nieuwe VO is 36 jaar.

Verantwoordingsorgaan	Functie	Zittingsduur	Termijn
Roeland van Vledder (1959)	Voorzitter	1-3-2020 tot 1-3-2024	1e termijn
Herbert Barkema (1971)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1e termijn
Marloes Bosker-van Rossum (1980)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1e termijn
Bop Dijkstra (1955)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1e termijn
Dick Koster (1959)	Secretaris	1-9-2020 tot 1-1-2024	1e termijn
Carlijn Laauwen (1963)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1e termijn
Peter van Liere (1957)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1e termijn
Jaap Schreuder (1946)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1e termijn
Marjon Vrouwenfelder (1965)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1e termijn
Paul van de Vijver (1954)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1e termijn

Vergaderingen

Het VO heeft in 2023 8 keer vergaderd. Daarnaast werd 3 keer met het bestuur vergaderd en 3 keer met het intern toezicht (2x met de RvT en 1x met de NUB'ers). In aanvulling hierop heeft de financiële commissie gesproken met de accountant en actuaris over het jaarverslag, waarbij zij hun bevindingen hebben toegelicht.

Voor deze vergaderingen heeft het VO (voortgangs)rapportages en relevante stukken van het bestuur ontvangen. Met de besproken onderwerpen legt het bestuur niet alleen verantwoording af aan het VO; de ontvangen informatie en de bespreking ervan neemt het VO ook mee in de bevindingen over het (voorgenomen) beleid en de uitvoering daarvan door het bestuur.

Intern toezicht

In het bestuursmodel dat tot 1 september 2023 van kracht was, werden de leden van de RvT door het bestuur benoemd op bindende voordracht van het VO. De RvT legde verantwoording af aan het VO over de uitvoering van taken en bevoegdheden. Met de start van de nieuwe governance is de RvT opgeheven. Het VO dankt de RvT voor de prettige afstemming en goede discussies in de afgelopen jaren.

Per 1 september 2023 wordt het intern toezicht ingevuld door de NUB'ers. Het VO heeft in oktober 2023 voor het eerst vergaderd met de NUB'ers vanuit hun interne toezichtrol. Het verslag van het intern toezicht over 2023, bestaand uit het verslag van de RvT en het verslag van de NUB'ers, is begin 2024 besproken met de NUB'ers en is meegenomen in het formuleren van het verslag en oordeel van het VO.

Adviesaanvragen en gegeven adviezen

Het VO heeft in 2023 drie adviesaanvragen ontvangen:

- Wijziging statuten en reglement VO
- Statutenwijziging i.v.m. VvA
- Overbruggingsplan

Het VO heeft over alle drie de adviesaanvragen positief advies uitgebracht, met enkele bevindingen en aanbevelingen over de communicatie. Het bestuur heeft de bevindingen en aanbevelingen meegenomen in de implementatie van de betreffende besluiten.

Deskundigheidsbevordering

De deskundigheidsbevordering was in 2023 primair gericht op het nieuwe pensioenstelsel. In 2024 wordt hier verder op doorgebouwd. Met deze deskundigheidsbevorderingen werkt het VO gezamenlijk aan de eigen ontwikkeling op inhoud en werkwijze.

Zelfevaluatie

Het VO voert jaarlijks een zelfevaluatie uit. Gezien de start van het nieuwe VO per 1 januari 2024 heeft het VO ervoor gekozen om de zelfevaluatie in 2023 de vorm te geven van een overdracht aan het nieuwe VO. Daarbij zijn de volgende punten meegegeven aan het nieuwe VO:

- Blijf doorvragen
- Zorg dat je op tijd met het bestuur in gesprek bent en meegenomen wordt in ontwikkelingen, zodat je tijdig in dialoog kunt over de ontwikkelingen en ideeën binnen het bestuur
- Blijf in contact en houd de sfeer goed. Wees kritisch, niet vervelend
- Overweeg of en hoe je de relatie met het bureau verder wilt verdiepen
- Focus op het deelnemersperspectief en de communicatie naar de deelnemer

Opvolging aanbevelingen

Het VO heeft over 2022 de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Het VO adviseert om te zorgen dat alle deelnemers zich gehoord en vertegenwoordigd voelen in de besluitvormingsprocessen. Het VO adviseert dat hiervoor de samenwerking met de BPV verder wordt voortgezet en verdiept. Dit alles in het kader van de uitlegbaarheid aan de deelnemer. Daarnaast adviseert het VO een termijn vast te stellen waarna het functioneren van de nieuwe bestuursstructuur wordt geëvalueerd.
2. Het VO adviseert de werkbelasting van bestuur en pensioenbureau te monitoren nu er met minder mensen gewerkt wordt, terwijl er een aantal grote uitdagingen liggen (de nieuwe governance, de problemen met APS, doorontwikkeling van de pensioenregeling).
3. Concrete doelen definiëren en criteria opstellen aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of de cultuur inderdaad verandert. Het VO begrijpt dat het opstellen van indicatoren met betrekking tot de cultuur lastig is en deze waarschijnlijk alleen beschrijvend van aard kunnen zijn.
4. Op korte termijn dient een oplossing voor de problemen met APS te komen, waarbij inzicht voor de deelnemer centraal staat en waarbij de uitvoerder voldoet aan de wet- en regelgeving.
5. Aandacht van het bestuur voor het voorkomen van (verdere) financiële schade voor het fonds, het in kaart brengen van verwachte kosten als gevolg van de keuze voor Allvida en het terugvorderen van gemaakte kosten is van belang. Daarbij is het ook van belang om de consequenties voor het jaarwerkproces helder te krijgen.

6. Implementeer de verkregen inzichten op het gebied van MVB in het beleggingsbeleid conform de geformuleerde doelstellingen en verlies daarbij niet de basisdoelstelling wat betreft rendement uit het oog.
7. Het VO beveelt aan om maximaal transparant te zijn over MVB, en zoveel mogelijk in begrijpelijke taal hierover te rapporteren.
8. Richt de communicatie in aan de hand van de in 2021 geformuleerde langetermijndoelen, waarbij communicatie met de deelnemer een prominente plaats heeft. Een goed functionerend en inzicht gevend portaal is hierbij onmisbaar.
9. Het VO beveelt aan de kosten goed te blijven monitoren, de directe en indirecte kosten rond het disfunctioneren van RAP goed in kaart te brengen en de eventuele extra kosten te verrekenen met APS.
10. Het VO beveelt aan hoge prioriteit te geven aan het realiseren van het gewenste serviceniveau.
11. Het VO benadrukt het belang van tijdige en juiste communicatie naar deelnemers en het hiertoe tijdig oplossen van alle bekende dataverschillen.

Wij zien dat het bestuur aandacht heeft voor de aanbevelingen, en dat deze grotendeels actueel blijven in de komende jaren. Waar relevant gaan we hier nader op in bij onze bevindingen en aanbevelingen over het (voorgenomen) beleid en uitvoering in 2023.

Bevindingen over (voorgenomen) beleid en uitvoering

We bespreken onze bevindingen aan de hand van onze vier speerpunten voor 2023: wet toekomst pensioenen, implementatie nieuwe governance, communicatie naar en keuzebegeleiding van deelnemers, en maatschappelijk verantwoord beleggen en lange termijn waardecreatie. Daarnaast gaan we in op onze bevindingen op basis van het gesprek met de accountant en actuaaris.

Wet toekomst pensioenen

We zijn door het bestuur regelmatig op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen met betrekking tot de Wtp en het project doorontwikkeling pensioenregeling. Hierbij is onder andere gesproken over de verschillende contractvormen, het transitie-FTK (financieel toetsingskader) en het overbruggingsplan. Het bestuur heeft in dit kader een behoefteonderzoek gedaan onder deelnemers naar risicobereidheid en pensioenvoorkeuren. De definitieve besluitvorming over de contractvorm en de invulling van

de regeling wordt genomen door de Vergadering van Afgevaardigden (VvA) van de Beroepspensioenvereniging (BPV) in de loop van 2024.

Als VO hebben we positief geadviseerd over het gebruikmaken van het transitie-FTK en het daaruit volgende overbruggingsplan. In het transitie FTK is het mogelijk een hogere toeslag te verlenen. Het bestuur heeft het VO in de overwegingen meegenomen en uiteindelijk besloten een toeslag te verlenen van 6,7%. Hoewel het VO geen formele rol heeft bij de vaststelling van de toeslag, zijn we tevreden met de beslissing en vinden we dat deze evenwichtig tot stand is gekomen. We zijn van mening dat het bestuur in de communicatie meer aandacht kan besteden aan de toeslagverlening.

AANBEVELING:

We adviseren om in de toekomst duidelijker te communiceren met deelnemers over toeslagen, wat essentieel is voor het vertrouwen in het fonds en draagvlak voor de regeling.

In de komende jaren zullen nog belangrijke besluiten worden genomen over de nieuwe pensioenregeling, zoals de keuze tussen beide premiereregelingen (2024) en het invaren. We blijven hierover in gesprek met het bestuur en het intern toezicht. Wij zijn ons bewust van de complexiteit rondom het invaren en vinden het belangrijk om onze eigen expertise hierin verder te ontwikkelen, en hier waar nodig ook externe expertise bij te betrekken. Op deze manier hopen we de belangen van de verschillende groepen deelnemers zo zorgvuldig mogelijk te kunnen afwegen.

Implementatie nieuwe governance

Governance

De nieuwe governance op basis van het gemengd model is in werking getreden op 1 september 2023. Op 1 januari 2024 is de implementatie voltooid met de definitieve benoeming van de onafhankelijke voorzitter. Een eerste evaluatie van de samenwerking in deze nieuwe structuur staat gepland voor september 2024.

Het VO was nauw betrokken bij de ontwikkeling en implementatie van de nieuwe governance in 2022 en 2023, met ondersteuning van een externe deskundige voor gedegen advisering. De Raad van Toezicht (RvT) heeft zich eveneens intensief beziggehouden met de nieuwe bestuursstructuur en het bestuur hierin van advies voorzien.

Het nieuwe algemeen bestuur, bestaande uit uitvoerende (UB) en niet-uitvoerende (NUB) bestuurders onder leiding van een onafhankelijke voorzitter, is goed van start gegaan. Het laatste kwartaal van 2023 stond voornamelijk in het teken van afstemming en kennismaking, met externe begeleiding. De eerste vergadering van NUB-VO was verkennend van aard en verliep in een prettige sfeer.

In 2024 moet het samenwerken in de nieuwe governance verder vorm krijgen. Een uitdaging van de nieuwe governance ligt in de rolvastheid van de niet-uitvoerende bestuurders, die zowel deelnemen aan het algemeen bestuur als intern toezicht houden. In deze laatste rol worden zij ondersteund door de auditcommissie. We zullen de samenwerking en rolvastheid met elkaar blijven monitoren.

Met de overgang naar de nieuwe governance wordt het fonds meer van, voor en met huisartsen. Dit vraagt om een sterke verbinding met de deelnemers, zodat zij zich gehoord en vertegenwoordigd voelen in de besluitvormingsprocessen. Daarnaast vraagt het om zichtbaarheid van het bestuur naar de deelnemer.

In 2023 is een start gemaakt met verdere professionalisering van en samenwerking met de BPV. Brede samenwerking vergroot naar onze mening de betrokkenheid van huisartsen bij het beleid, en vergroot de uitlegbaarheid hiervan.

AANBEVELING:

Blijf alert op manieren waarop bestuur, VO en BPV met elkaar kunnen samenwerken en elkaar kunnen versterken, bijvoorbeeld in het zoeken van de verbinding met deelnemers of het gezamenlijk opdoen van pensioenkennis.

Als VO hebben wij de indruk dat de nieuwe governance, in combinatie met het Wtp-traject en de overige lopende zaken, veel vragen van het pensioenbureau. In lijn met onze aanbeveling van vorig jaar bevelen wij aan om deze te blijven monitoren en tijdig in te grijpen als dat nodig is.

AANBEVELING:

Monitor de werkbelasting van het pensioenbureau en neem tijdig aanvullende maatregelen als dat nodig is.

Cultuur en samenwerking

In 2022 is begonnen met een cultuurverandering binnen SPH, waarbij in 2023 de focus lag op de overgang naar het nieuwe bestuursmodel. Als VO vinden wij het van belang dat er ook in de nieuwe governance voldoende aandacht blijft voor cultuur

en samenwerking, en dat dit zo concreet mogelijk wordt gemaakt. Een eerste evaluatie van de samenwerking is gepland in 2024. Wij herhalen hiertoe onze aanbeveling uit 2023.

AANBEVELING:

Concrete doelen definiëren en criteria opstellen aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of de cultuur inderdaad verandert. Het VO begrijpt dat het opstellen van indicatoren m.b.t. de cultuur lastig is en deze waarschijnlijk alleen beschrijvend van aard kunnen zijn.

Per 1 januari 2024 is de nieuwe Code Pensioenfondsen van kracht. Hierin wordt onder andere meer aandacht besteed aan diversiteit en inclusie. Het nieuwe bestuur voldoet aan de diversiteitsnormen. VO vindt het van belang dat het bestuur beleid formuleert op het gebied van diversiteit, om hieraan te blijven voldoen.

AANBEVELING:

Formuleer beleid op het gebied van diversiteit en inclusie, en neem dit mee in de werving en selectie van nieuwe bestuursleden en het bepalen van het rooster van aftreden van het bestuur. Hanteer hierbij een brede definitie van diversiteit, met aandacht voor mensen uit verschillende achtergronden (naast persoonlijkheid, opleiding, competenties, geschiktheid, sekse en leeftijd).

Communicatie naar en keuzebegeleiding van deelnemers

Niveau dienstverlening

Vanuit het oogpunt van de deelnemer vinden wij het niveau van dienstverlening zeer belangrijk. Hoewel de dienstverlening in 2023 op het minimaal benodigde niveau is gebracht, blijft dit niveau achter bij de standaard van SPH. Het ontbreken van een operationele portal voor deelnemers om hun pensioenaanspraken te volgen is teleurstellend. Een goed functionerend en inzichtelijk portaal is onmisbaar in de communicatie met deelnemers. Het VO blijft benadrukken hoe belangrijk het is om tijdig en correct te communiceren met deelnemers en om bekende dataverschillen tijdig op te lossen.

We waarderen dat het bestuur hierin zoekt naar alternatieve mogelijkheden om de dienstverlening te verbeteren. Het VO is tevreden over de stappen die het bestuur heeft genomen om de problemen aan te pakken. Het bestuur heeft voor 2024 het verbeteren van de dienstverlening als speerpunt benoemd.

AANBEVELING:

Wij bevelen aan om de hoogste prioriteit te geven aan het verhogen van het niveau van dienstverlening, hier concrete criteria voor te definiëren, en een tijdslijn op te stellen voor de realisatie hiervan.

Communicatie naar deelnemers

In 2023 zijn verdere stappen gezet om de communicatie met de deelnemer te verbeteren. SPH en BPV zijn een samenwerking aangegaan onder de naam Huisarts&Pensioen, met als doel om het pensioen voor deelnemers begrijpelijker en transparanter te maken door minder gebruik te maken van vaktaal. Het VO is blij met deze ontwikkeling en ziet dit als een positieve stap voorwaarts.

Het VO acht communicatie met de deelnemer van groot belang bij uitvoering van ons pensioenreglement en in het kader van de Wtp. Informatie aan en keuzemogelijkheden voor de deelnemer zijn onlosmakelijk verbonden met de toekomst van ons pensioen. Wij hebben van het bestuur begrepen dat wij in 2024 een vernieuwd strategisch communicatieplan mogen verwachten, en zien dit met belangstelling tegemoet. Daarin zien wij zoals vorig jaar vermeld ook graag aandacht voor de lange termijn doelstellingen op het gebied van communicatie.

Keuzebegeleiding

Op het gebied van keuzebegeleiding zijn er positieve resultaten behaald. In 2022 bleek de campagne voor keuzebegeleiding succesvol te zijn, met 85% actieve gemaakte keuzen. In 2023 is dit voortgezet en zijn deelnemers (10 jaar voor pensioendatum) geïnformeerd en begeleid in het maken van een keuze. Het VO is positief over dit resultaat.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het VO heeft in het afgelopen jaar meerdere keren met het bestuur gesproken over de plannen voor doorontwikkeling van de aandelenportefeuille. Hoewel de plannen nog niet definitief zijn, steunt het VO de onderliggende filosofie. Een nadeel is dat de kosten van het vermogensbeheer hierdoor stijgen, maar tegelijkertijd zal de kennis van de bedrijven waarin wordt belegd toenemen en kan SPH hierdoor beter aan deelnemers uitleggen in welke bedrijven we beleggen en waarom.

Over 2023 is voor de tweede keer een Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) jaarverslag gepubliceerd. Het VO is verheugd over deze ontwikkeling. Het jaarverslag beschrijft duidelijk de doelstellingen van het MVB-beleid en

de ambitie om zoveel mogelijk rekening te houden met de wensen van de deelnemers.

Ook zijn wij positief over het instellen van een MVB-commissie binnen de VvA. Deze kan behulpzaam zijn in het inzicht krijgen in de wensen van deelnemers, maar uiteindelijk neemt het bestuur de beslissingen over de beleggingen. Het VO blijft de ontwikkelingen met belangstelling volgen.

Jaarrekening en kosten

Het VO heeft gesproken met de accountant en de certificerend actuaire over hun bevindingen over 2023. Het VO constateert, op basis van deze gesprekken en de onderliggende stukken, dat het bestuur van het fonds in control is over de verschillende veranderingsprocessen die nu gaande zijn. De actuaire beoordeelt de vermogenspositie van het fonds als voldoende. De accountant geeft een goedkeurende verklaring af bij de jaarrekening en de verslagstaten. Zowel de accountant als de actuaire tonen veel waardering voor beleid en functioneren van de besturen (zowel het oude als het nieuwe bestuur) en van het pensioenbureau van SPH in 2023. Zij geven beiden aan het volste vertrouwen te hebben in bestuur en bureau van SPH.

In het bestuursverslag over 2023 valt het VO op, dat de beleggingsrendementen van de verschillende portefeuilles, anders dan andere jaren, alle onder de benchmark liggen. Het VO vraagt zich af of dit incidenteel is, dan wel een gevolg van beleid en blijft graag op de hoogte van de ontwikkelingen op dit gebied.

Vergeleken met 2022 is er een flinke daling van de uitvoeringskosten zichtbaar, zowel van de kosten van het pensioenbeheer als ook die van het vermogensbeheer. De gemiddelde kosten van SPH per deelnemer zijn nu voor het eerst lager dan die van de andere beroepspensioenfondsen. Ook is binnen de pensioenbeheerkosten nu een uitsplitsing zichtbaar tussen incidentele en reguliere kosten, inclusief een vergelijking met vorig jaar. Wij zijn positief over deze ontwikkeling.

Het aantal jongere en oudere huisartsen, dat in 2023 is bereikt door de financiële planners, lijkt het VO beperkt, gelet op het totaal aantal nieuwe deelnemers van het fonds en op het aantal collega's, dat spoedig zal pensioneren. Daarbij komt dat de pensioenregeling complexer gaat worden met meer keuzemogelijkheden. Dat zal leiden tot een zwaardere zorgplicht voor het fonds. Wij bevelen aan om het aanbod van

financiële planning beter zichtbaar te maken om daarmee op de toekomstige ontwikkelingen te anticiperen.

AANBEVELING:

Formuleer nader beleid op het zichtbaar maken en inzetten van de financiële planners.

Tot slot herhalen wij het belang om de kosten zorgvuldig te blijven bewaken, en expliciet mee te nemen in de overwegingen bij besluitvorming.

Oordeel van het VO over (voorgenomen) beleid en uitvoering

Het verantwoordingsorgaan is verheugd met de positieve beoordelingen van Raad van Toezicht, sleutelfunctiehouders, accountant en actuaar en onderschrijft deze. Er zijn aanzienlijke vorderingen gemaakt met de implementatie van het nieuwe bestuursmodel. Ook zijn er stappen gezet in de samenwerking met de BPV. De problemen met APS zijn geïdentificeerd, gemonitord en deels opgelost. Het beleid op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is verder ontwikkeld na feedback van de deelnemers. Het VO oordeelt positief over de stappen die gezet worden rond Wtp.

Het VO oordeelt dat het bestuur de uitdagingen in het afgelopen jaar op een adequate manier heeft aangepakt en spreekt zijn vertrouwen uit in het nieuwe bestuur om dit verder vorm te geven. Het VO adviseert het bestuur om niet te veel grote projecten tegelijkertijd op te pakken en nu eerst te focussen op een structureel en stevig fundament.

Het VO hecht veel waarde aan het behouden van contact met de deelnemers, bijvoorbeeld via een portal of app voor inhoudelijke informatie, vragen en berichten. Wij beschouwen goede en heldere communicatie als essentieel, gezien de ontwikkelingen rond de Wet Toekomst Pensioenen en onze nieuwe regeling met meer keuzemogelijkheden voor de deelnemers. Zichtbaarheid vanuit zowel SPH als BPV draagt bij aan het vertrouwen in het fonds.

We willen zowel het oude als het nieuwe bestuur bedanken voor hun inzet en vertrouwen, in het bijzonder de heer Reesink voor het opnieuw vervullen van het voorzitterschap en zijn verbindende rol richting het VO.

Speerpunten 2024

Het VO zal zich in 2024 – naast de wettelijke en statutaire taken – op de volgende speerpunten richten:

- Wet Toekomst Pensioenen
- Communicatie naar en keuzebegeleiding van deelnemers
- Werking nieuwe governance
- Maatschappelijk verantwoord beleggen
- Kosten SPH

Tot slot

Wij bedanken het bestuur, het intern toezicht en het pensioenbureau voor de prettige samenwerking en kijken uit naar een constructieve en prettige voortzetting in 2024.

Driebergen, 16 mei 2024

Roeland van Vledder, *onafhankelijk voorzitter*

Dick Koster, *secretaris*

Marloes Bosker, *lid*

Bop Dijkstra, *lid*

Sjoerd van der Knokke, *lid*

Carlijn Laauwen, *lid*

Jaap Schreuder, *lid*

Danka Stuijver, *lid*

Marjon Vrouwenvelder, *lid*

Paul van de Vijver, *lid*

11.2. Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan

Het algemeen bestuur dankt het VO voor het positieve oordeel en het duidelijke verslag. In het verslag komt goed naar voren hoe het VO de verschillende activiteiten van het bestuur beoordeelt. Het algemeen bestuur ziet enerzijds waardering voor een adequate opvolging van eerdere aandachtspunten en gebruikt de kritische houding van het VO voor focus en prioriteitsstelling in de toekomst. Hieronder gaan we op een aantal punten nader in.

Wet toekomst pensioenen

In 2023 is SPH samen met de VvA en BPV gestart met de voorbereidingen voor het doorontwikkelen van een nieuwe toekomstbestendige pensioenregeling. Het bestuur informeert het VO periodiek over de voortgang. Het VO was actief betrokken bij het gebruikmaken van transitie-FTK met overbruggingsplan. Het bestuur erkent de noodzaak van duidelijke communicatie over toeslagen aan deelnemers. Het bestuur besteedt hier extra aandacht aan, mede in het licht van wet- en regelgeving over de eisen die gesteld worden aan communicatie.

Implementatie nieuwe governance

Het nieuwe bestuursmodel is in de loop van 2023 geëffectueerd. Dit vergt een hernieuwde blik op de onderlinge samenwerking binnen SPH en ook op de samenwerking met de BPV. Het nieuwe bestuur heeft onder begeleiding van een externe deskundige, diverse sessies gehad gericht op onderlinge samenwerking en cultuur binnen de organisatie. Dit heeft geresulteerd in een positieve werksfeer op dit moment. Bij de eerstvolgende evaluatie wordt de onderlinge samenwerking geanalyseerd en mogelijke verbeterpunten afgesproken. Ook het VO wordt betrokken bij deze evaluatie.

Begin 2024 is samen met de BPV een studiedag geweest om invulling te geven aan een betere samenwerking. Bij de verdere uitrol hiervan wordt de aanbeveling van het VO hierin mede opgepakt.

Het algemeen bestuur deelt met het VO de zorg voor de werkbelasting van zowel het pensioenbureau als het bestuur om alle projecten en activiteiten op een zorgvuldige manier op te pakken en tot een goed resultaat uit te werken. Om hier goed op in te kunnen spelen is een open en transparante werkomgeving nodig. Hier werken we actief aan.

Per 1 januari 2024 is de nieuwe Code Pensioenfondsen van kracht. De consequenties van deze nieuwe Code wordt door het bestuur nader geanalyseerd en beoordeeld voor vervolgcacties op het gebied van beleid. Hierbij zal de aanbeveling van het VO over het formuleren van beleid op het gebied van diversiteit en inclusie ook worden meegenomen.

Communicatie naar en keuzebegeleiding van deelnemers

SPH ziet het centraal stellen van de deelnemer als een belangrijk strategisch speerpunt. Het niveau van dienstverlening kent met name verbeterpunten in de communicatie aan deelnemers en de hulp bij keuzebegeleiding. Dit betreft zowel de website voor algemene informatie als een integrale pensioenplanner voor inzicht in het totale pensioen vanuit SPH bij pensionering. Het algemeen bestuur heeft voor 2024 concrete verbeterpunten benoemd, in lijn met de aanbeveling van het VO. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een verbeterde website inclusief specifieke informatie over maatschappelijk verantwoord beleggen en een integrale pensioenplanner die een deelnemer zelfstandig kan bedienen. Hiertoe behoort ook de inzet van de planners om huisartsen te begeleiden. Met de verbeterde website wordt het mogelijk om de dienstverlening financiële planning beter zichtbaar te maken.

Tot slot

Het algemeen bestuur dankt het VO voor de constructieve en prettige samenwerking en heeft alle vertrouwen in de voortzetting hiervan voor de toekomst.

11.3. Verslag en bevindingen intern toezicht

Inleiding

Tot 1 september 2023 werd het intern toezicht uitgevoerd door de raad van toezicht, onder voorzitterschap van de heer Collé. In de nieuwe governance vanaf 1 september 2023 wordt het intern toezicht conform het nieuwe gemengde bestuursmodel uitgevoerd door de niet uitvoerende bestuurders. Hieronder zijn eerst het verslag en de bevindingen van de raad van toezicht weergegeven over de periode van 1 januari tot 1 september 2023. Vervolgens zijn het verslag en de bevindingen weergegeven van de niet uitvoerende bestuurders over de periode van 1 september tot en met 31 december 2023.

Verslag en bevindingen raad van toezicht

Algemeen

De raad van toezicht (RvT) hield tot de start van de nieuwe governance op 1 september 2023 toezicht op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken in het fonds. De RvT zag erop toe dat het bestuur risico's adequaat beheerst en belangen evenwichtig afweegt. Daarnaast stond de RvT het bestuur met raad terzijde. Bij een aantal voorgenomen besluiten had de RvT goedkeuringrecht.

De raad van toezicht heeft in 2023 tweemaal zelf vergaderd, tweemaal met het bestuur en tweemaal met het verantwoordingsorgaan (VO). Daarnaast hebben de voorzitters van de raad en van het bestuur regelmatig overleg gehad, en zijn diverse zaken tussentijds afgestemd

2023 stond in het teken van de transitie naar de nieuwe governance en de situatie rond APS. Ook heeft de RvT met het bestuur gesproken over de beoogde beleidswijziging rond de doorontwikkeling van de aandelenportefeuille. De RvT ziet dat het bestuur oog heeft voor de mate van impact van de beleidswijziging, en ook de aandachtspunten scherp in het vizier heeft voor de definitieve besluitvorming. Daarnaast is het jaarwerk over 2022 behandeld en is de RvT in gesprek gegaan met de leiding van het pensioenbureau over de ontwikkelingen op het pensioenbureau en met mevrouw Westen, de nieuwe compliance officer. De RvT heeft verantwoording afgelegd aan het VO in zijn jaarverslag.

De RvT heeft in 2023 zijn goedkeuring gegeven aan:

- Het jaarverslag over 2022

- De statutenwijzigingen per 15 juni en 1 september 2023
- De reglementswijzigingen per 1 september 2023
- De benoeming van de nieuwe bestuurders per 1 september 2023
- De benoeming van de heer Reesink als interim-voorzitter per 1 september 2023 tot de definitieve benoeming van mevrouw Anderson als voorzitter

Visie en normenkader

De RvT vindt het voor een beheerste bedrijfsvoering essentieel dat bestuurlijke processen op orde zijn. Ook is het van belang dat het bestuur goed functioneert en dat de bestuursaanstelling past bij de taken en huidige en toekomstige ontwikkelingen. De RvT beschouwt het bewaken van de kwaliteit, kostenbewustzijn, professionaliteit van de bestuurders en de onderlinge dynamiek als een van de belangrijkste pijlers van goed toezicht. Bij zijn toezichthoudende taak hanteert de RvT als normenkader de wet- en regelgeving, de Code Pensioenfondsen, de statuten en reglementen en de gedragscode van het fonds.

Voor de uitoefening van zijn taak had de raad door middel van een digitaal vergadersysteem toegang tot alle relevante documentatie en informatie van de vergaderingen van het bestuur en de beleidsadviescommissies van het fonds. Daarnaast was er regelmatig contact met (de voorzitter van) het VO en vond er in het kader van het jaarwerk een gesprek plaats met de externe accountant en de certificerend actuaire van het fonds. Ook de rapportages van en de contacten met de sleutelfunctiehouders, medewerkers van het pensioenbureau en individuele bestuursleden waren een informatiebron voor de raad.

Speerpunten 2023

Als speerpunten van het toezicht 2023 heeft de RvT benoemd:

- Governance en cultuur, met bijzondere aandacht voor kwaliteit en bestuurlijke sensitiviteit
- Doorontwikkeling pensioenregeling
- Transitie van de pensioenadministratie

De onderwerpen zijn besproken met het bestuur en het VO. De doorontwikkeling van de pensioenregeling is dit jaar opgestart en zal de komende jaren, richting het nieuwe pensioenstelsel, veel aandacht vragen van SPH. Focuspunt in 2023 waren de nieuwe governance en de situatie rond APS. Op beide punten heeft de RvT uitvoering overleg gehad met

het bestuur en het bestuur met raad en daad terzijde gestaan. Hieronder wordt dit nader toegelicht.

Nieuwe governance

De raad van toezicht heeft reeds in 2022 meegekeken in de opzet van de nieuwe governance, en hiervan verslag gedaan in het jaarverslag over 2022. In december 2022 is de blauwdruk voor de nieuwe governance vastgesteld, en heeft RvT goedkeuring gegeven aan de profielen voor de nieuwe bestuurders.

In 2023 is de werving en selectie gestart van de nieuwe bestuurders. Op verzoek van het bestuur is mevrouw Haandrikman toegetreden tot de wervings- en selectiecommissie voor de nieuwe governance. De beoogde kandidaten zijn na assessment vervolgens getoetst aan het profiel door de overige twee RvT-leden. De RvT heeft goedkeuring gegeven aan de benoeming van de voorgedragen kandidaten voor het nieuwe bestuur.

Op advies van de RvT is een coachingsbureau ingeschakeld, dat de overgang van de oude naar de nieuwe governance begeleidt en de nieuwe bestuurders helpt in het starten in hun nieuwe rol. Daarnaast heeft een overdrachtssessie plaatsgevonden met de nieuwe niet uitvoerende bestuurders, waarin de raad aandachtspunten voor het toezicht heeft meegegeven.

Op 22 augustus 2023 heeft de raad goedkeuring gegeven aan de definitieve nieuwe statuten en reglementen. Hierbij heeft de RvT aangegeven begrip te hebben voor de opgenomen ruimte in de statuten in de huidige overgangsfase waarbij de huidige interim voorzitter tijdelijk aanblijft totdat de onafhankelijk voorzitter zijn rol overneemt.

In de zomer van 2023 tenslotte heeft de raad meerdere malen overlegd met het bestuur en de beoogde nieuwe voorzitter, naar aanleiding van het standpunt van DNB over de VTE-score van de beoogde nieuwe voorzitter. De RvT heeft goedkeuring gegeven aan de door het bestuur voorgestelde oplossing, waarbij de heer Reesink aanblijft als interim-voorzitter totdat mevrouw Anderson definitief kan worden benoemd tot voorzitter.

APS

Net als in 2022 was in 2023 de uitvoering van de pensioenadministratie door APS een belangrijk zorgpunt. In lijn met het advies van de RvT heeft het bestuur een nog scherpere en zakelijkere opstelling in dit proces aangenomen. Daarnaast

oriënteert het bestuur zich op toekomstige alternatieve scenario's, iets waar de RvT regelmatig aandacht voor heeft gevraagd. De RvT verwacht dat dit dossier ook voor het nieuwe bestuur uitdagend blijft.

Aanbevelingen jaarwerk 2022

Op basis van het jaarwerk 2022 heeft de RvT de volgende aanbevelingen gedaan:

- De RvT beveelt aan om in de overgang naar de nieuwe governance, maar ook daarna, expliciet aandacht te blijven besteden aan gedrags- en culturaspecten.
- De RvT wil het bestuur de ruimte bieden het nieuwe bestuur conform de wensen van bestuur en VO in te richten en heeft daarom ook ingestemd met de profielen. Hierbij is wel het dringende advies aan de nieuwe interne toezichthoudend bestuurders om de adequaatheid waarmee zij hun rol in een toenemende complexe omgeving dienen te vervullen voor ogen te houden en zich daarbij toetsbaar op te stellen.
- Door de toenemende complexiteit binnen de pensioenwereld en de diversiteit van de deelnemers, blijft het bieden van transparantie en uitlegbaarheid uitdagend. Evenwichtige belangenafweging, en draagvlak en aanvaarding bij de deelnemers, speelt hierbij een cruciale rol. De raad herhaalt het advies om structureel en expliciet de diversiteit van de deelnemers vanaf het begin in te bedden in de besluitvormingsprocessen.
- De RvT acht kosten transparantie, mede zoals aangegeven door de AFM, van groot belang en herhaalt daarbij de aanbeveling om nauwlettend toe te zien op de kostenontwikkelingen van alle bestuurlijke activiteiten. De aanbeveling uit 2021, om transparant en expliciet te maken welke uitgangspunten door het bestuur als uitvoerder van de pensioenregeling worden gehanteerd om de regeling toekomstbestendig vorm te geven, blijft actueel.
- De raad heeft in 2022 regelmatig gesproken met het bestuur over de communicatie met de deelnemers en de samenwerking met de BPV daarin. Een professionaliseringslag in deze samenwerking is noodzakelijk en de eerste stappen zijn in 2022 gezet door het vaststellen van een nieuwe uitvoeringsovereenkomst. Een nadere uitwerking van een gezamenlijk communicatieplan is afgesproken. De raad geeft hierbij het advies goed de taken, rollen en verantwoordelijkheden hierin te definiëren, om vandaaruit een gezamenlijke blik op de deelnemers te kunnen richten.

Het is aan de niet uitvoerende bestuurders, in het kader van hun toezichtstaak, om na afronding van 2023 te beoordelen, of en hoe aan deze aanbevelingen tegemoet is gekomen.

Aftreden RvT

De RvT is afgetreden per 1 september 2023. De raad dankt het bestuur, het pensioenbureau en het verantwoordingsorgaan voor hun inzet en de prettige samenwerking, en kijkt met vertrouwen naar de start van de nieuwe governance, en de toezichtsrol die de niet uitvoerende bestuurders daarbinnen gaan vervullen.

René Collé (voorzitter)
Diane Griffioen
Margreet Haandrikman

Verslag en bevindingen niet uitvoerende bestuurders

Algemeen/werkwijze

Per 1 september 2023 wordt het intern toezicht uitgevoerd door de niet uitvoerende bestuurders (NUB'ers), te weten 4 huisartsbestuurders en een onafhankelijk voorzitter, die tevens voorzitter is van het algemeen bestuur. Zij hebben een dubbelrol: in het algemeen bestuur zijn zij samen met de uitvoerende bestuurders beleidsbepalend, als intern toezichthouder houden zij toezicht op het algemeen bestuur. De NUB'ers zijn ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het algemeen bestuur en leggen verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in dit jaarverslag. Het toezicht van de NUB'ers heeft onder mee betrekking op:

- het beleid van het algemeen bestuur;
- de algemene gang van zaken bij het fonds;
- een adequate risicobeheersing;
- het beleggingsbeleid;
- de financiële informatieverstopping door het fonds;
- de evenwichtige belangenafweging;
- de taakuitoefening door bestuurders.

Ook toetsen de NUB'ers of de activiteiten van het algemeen bestuur in voldoende mate bijdragen aan het behalen van de missie, visie en strategie van het fonds op de lange termijn. Daarnaast benoemen zij elk jaar specifieke toezichtthema's, die gedurende dat jaar extra aandacht behoeven.

Als normenkader voor het intern toezicht hanteren de NUB'ers:

- Wet- en regelgeving
- De code pensioenfondsen
- De statuten en reglementen van SPH
- De gedragscode van SPH
- Het strategisch beleid en jaarplan van SPH
- Eventuele aanvullende normenkaders per toezichtthema

Beoordeling vindt plaats op basis van de van het algemeen bestuur ontvangen verantwoordingsrapportage, de verslagen van de bestuursvergaderingen, rapportages van de sleutelfunctiehouders en compliance officer, overige relevante stukken en gesprekken met betrokkenen. Na elke vergadering van de niet uitvoerende bestuurders vindt een terugkoppeling plaats aan het algemeen bestuur, die wordt besproken in de eerstvolgende bestuursvergadering. Ook spreken de niet uitvoerende bestuurders tweemaal per jaar met het verantwoordingsorgaan, waarbij zij de dialoog aangaan over de uitvoering van het intern toezicht en actuele thema's. Jaarlijks vindt ook een gesprek plaats met de accountant en actuaris over het jaarwerk.

De NUB'ers worden in het uitvoeren van hun toezichttaak ondersteund en geadviseerd door de auditcommissie. De leden van de auditcommissie zijn externe deskundigen met ruime professionele toezichtervaring. De auditcommissie heeft zelf geen toezichthoudende functie.

Vergaderingen in 2023

In 2023 hebben de NUB'ers 1 toezichtvergadering gehad en hiervan terugkoppeling gegeven aan het algemeen bestuur. Daarnaast hebben zij eenmaal vergaderd met de auditcommissie en eenmaal met het VO. Deze vergaderingen

stonen met name in het teken van het vaststellen van de gezamenlijke werkwijze. Daarnaast is aan het algemeen bestuur gevraagd het besluitvormingsproces rond de afspraken met APS uit te werken, zodat de NUB'ers dit konden betrekken in hun oordeelsvorming over de laatste maanden van 2023.

Bevindingen en aanbevelingen september t/m december 2023

Algemeen

Wij zijn van mening dat het algemeen bestuur in de periode september t/m december 2023 heeft gefunctioneerd binnen de daarvoor gedefinieerde normenkaders. Het bestuur heeft de aanbevelingen en best practices van de code pensioenfondsen ingevoerd in de bedrijfsvoering. Het NUB heeft kennis genomen van de analyse van het bestuur op de naleving van de Code en onderschrijft deze. Bij besluitvorming heeft een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging plaatsgevonden. De toeslagverlening per 1 januari 2024 heeft plaatsgevonden conform het vastgestelde beleid. Uitvoering heeft plaatsgevonden in lijn met het jaarplan en de begroting.

De periode van september tot en met december 2023 was een korte periode, die in het teken stond van het opstarten in het nieuwe bestuursmodel. Wij hebben er als NUB'ers vanuit onze interne toezichtrol voor gekozen om voor die korte periode geen nieuwe speerpunten te definiëren, maar ons oordeel te vormen aan de hand van de door de RvT aangedragen thema's. Hieronder gaan we allereerst in op de door de RvT gedane aanbevelingen, en vervolgens per thema op onze bevindingen en aanbevelingen.

Toets aanbevelingen 2022 RvT

De raad van toezicht heeft in zijn intern toezichtverslag over 2022 een aantal aanbevelingen gedaan, en geeft in zijn verslag over 2023 aan dat het aan de NUB'ers is om zich een oordeel over de opvolging van deze aanbevelingen te vormen. Hieronder wordt hier per aanbeveling op ingegaan:

- De eerste twee aanbevelingen hebben betrekking op de nieuwe governance. Dit onderwerp wordt hieronder besproken onder 'governance en cultuur'.
- De raad beveelt aan om expliciet aandacht te besteden in besluitvormingsprocessen aan de impact op de verschillende groepen deelnemers. Wij onderschrijven deze aanbeveling en vragen het bestuur om hier alert op te blijven in 2024.
- De raad vraagt aandacht voor kostentransparantie en de kostenontwikkeling van de bestuurskosten. Wij kunnen ons

vinden in deze aanbeveling en blijven hier alert op.

- De raad beveelt aan om de samenwerking met BPV nader in te vullen en daarbinnen de taken, rollen en verantwoordelijkheden te definiëren, om vandaaruit een gezamenlijke blik op de deelnemers te kunnen richten. Wij onderschrijven deze aanbeveling en zien dat hier in 2023 enkele eerste stappen in zijn gezet, en dat er begin 2024 een gezamenlijke strategiedag van BPV en SPH is gepland om hier verder vorm aan te geven.

Governance en cultuur

De nieuwe governance per 1 september 2023 is naar onze mening goed uit de startblokken gekomen. Er is met enthousiasme gestart, en het algemeen bestuur heeft de tijd genomen om alle gremia en betrokkenen te leren kennen. Wij constateren dat:

- Het feit dat de heer Reesink in deze eerste periode heeft gefungeerd als interim-voorzitter in afwachting van de definitieve benoeming van mevrouw Anderson, zorgde voor een zeer warme overdracht van de voorzitter, en maakte het voor het algemeen bestuur gemakkelijk om bij de oordeels- en besluitvorming ook de daarbij gemaakte afwegingen in het verleden mee te nemen.
- Er daarnaast veel aandacht door het algemeen bestuur is besteed aan cultuur en teamvorming. Dit gebeurde mede op aangeven van de RvT onder externe begeleiding.
- Het algemeen bestuur in zijn eerste vergadering werkafspraken heeft gedefinieerd als basis voor een effectieve samenwerking, en hier tijdens zijn vergaderingen op teruggrijpt om te evalueren, of deze afspraken ook daadwerkelijk worden nageleefd.

De grote uitdaging in dit nieuwe bestuursmodel is het bewaken van de rolvastheid. Wij zien dat het nieuwe bestuur zich hier zeer bewust van is. Ook voor ons als NUB'ers, met een dubbelrol in beleidsbepaling en intern toezicht, blijft het belangrijk om alert te blijven op rolvastheid. Elke vergadering van algemeen bestuur en NUB'ers wordt gestart met het definiëren van de rol van waaruit de vergadering plaatsvindt, en wat dit betekent voor de manier waarop de onderwerpen worden behandeld. Aan het eind van de vergadering wordt geëvalueerd of dit is gelukt. Wij verwachten dat rolvastheid in 2024 een punt van aandacht blijft.

Vanuit onze toezichtrol zijn we positief over de rol van de auditcommissie. Met hun uitgebreide kennis en ervaring helpen zij ons om de goede vragen te stellen en dilemma's aan te pakken. Wij kijken uit naar de verdere ontwikkeling van deze samenwerking in 2024.

We merken op dat de aandacht voor een gezamenlijke cultuur in 2023 nog met name gericht is geweest op de bestuursleden zelf (algemeen bestuur, NUB'ers en uitvoerende bestuurders). We bevelen aan om in 2024 ook het pensioenbureau, het verantwoordingsorgaan en de BPV hier nog nadrukkelijker bij te betrekken, en voldoende formele en informele momenten te organiseren om elkaar te spreken.

AANBEVELING:

Betrek pensioenbureau, verantwoordingsorgaan en BPV bij het creëren van een gezamenlijke cultuur, en organiseer voldoende formele en informele momenten om elkaar te spreken.

Aanvullend merken wij op dat het voor het algemeen bestuur van belang is om de strategische doelen en risico's goed in beeld te hebben, en hier tijdig en volledig over gerapporteerd te krijgen. Wij zien dat de eerste stappen hiertoe zijn gezet, en bevelen aan om een en ander zo snel mogelijk concreet te maken, zodat hier in 2024 effectief op kan worden gestuurd.

AANBEVELING:

Breng de strategische doelen en risico's en de bijbehorende kritische performance- en risico indicatoren goed in beeld en zorg voor een tijdige en volledige rapportage hierover, zodat hier in 2024 effectief op kan worden gestuurd.

Doorontwikkeling pensioenregeling

Voor de doorontwikkeling van de pensioenregeling richting het nieuwe pensioenstelsel is een project ingericht, met een gezamenlijke stuurgroep van SPH en BPV. De inrichting en het samen optrekken van SPH en BPV lijken goed te functioneren en geven vertrouwen voor het vervolg. Wij zien dat de stuurgroep en projectgroep zorgen dat complexe materie begrijpelijk wordt gemaakt en helder wordt uitgelegd op het juiste abstractieniveau, wat de oordeels- en besluitvorming door SPH en BPV vergemakkelijkt. Dat neemt niet weg dat er in 2024 veel besluiten moeten worden genomen door beide partijen. Wij constateren dat dit veel vraagt van de verschillende organen en met name van het pensioenbureau. Wij bevelen het algemeen bestuur aan om oog te blijven houden voor de werkdruk en medewerkerstevredenheid op het pensioenbureau, en tijdig in te grijpen als hier problemen in worden voorzien.

AANBEVELING:

Monitor de werkdruk en medewerkerstevredenheid op het pensioenbureau, definieer mitigerende maatregelen en grijp tijdig in waar dit nodig is.

In de Wet Toekomst Pensioenen is de mogelijkheid opgenomen om in de transitieperiode tot de ingang van de nieuwe pensioenregeling gebruik te maken van het transitie-FTK. Het bestuur van SPH heeft op 25 mei 2023 een voorgenomen besluit genomen om hiervan gebruik te maken. Het verantwoordingsorgaan heeft hier positief over geadviseerd. Hiertoe is een overbruggingsplan ingediend, waarin de financiële situatie van SPH is uitgewerkt tot het moment van invaren, en waarin is onderbouwd waarom het gebruik maken van het transitie-FTK de belangen dient van de verschillende doelgroepen van SPH. Wij zien dat het opstellen en indienen van dit overbruggingsplan door het vorige bestuur, heeft geleid tot een goed inzicht in de werkwijze de komende jaren, en een ruimere toeslagverlening voor deelnemers.

Transitie van de pensioenadministratie

De uitvoering door APS blijft aandacht vragen. We hebben vanuit onze interne toezichtrol een overzicht ontvangen van het algemeen bestuur van het besluitvormingsproces rond dit dossier in de laatste maanden. Wij zien dat er wordt gewerkt aan het maken van duidelijke afspraken met APS, zowel op het gebied van dienstverlening als op het gebied van schade en kostenvergoeding. Daarbij merken we op dat het bestuur niet blijft hangen in het verleden en durft te investeren in de relatie met APS. Wij zien dat deze aanpak resultaten begint op te leveren.

Tegelijkertijd is duidelijk dat APS op een aantal vlakken de komende jaren niet de kwaliteit van dienstverlening kan bieden die SPH nodig vindt. Wij constateren dat het algemeen bestuur veel waarde hecht aan deelnemerstevredenheid en het op orde krijgen van de deelnemerscommunicatie, inclusief de daarvoor benodigde IT-aanpassingen, en dat in het jaarplan acties zijn benoemd om dit te realiseren. Wij zien ook dat het algemeen bestuur verantwoordelijkheid neemt en zoekt naar alternatieve manieren om de kwaliteit van dienstverlening op orde te krijgen.

Wij wijzen het algemeen bestuur op het belang van een integraal beeld van alle afhankelijkheden en risico's in de beweging met APS richting het nieuwe pensioenstelsel. Het is van belang om goed te kunnen overzien wat de route is, hoe verschillende trajecten samenhangen en welk scenario in welke situatie wordt gevolgd. Dit geldt niet alleen op IT-vlak, maar bijvoorbeeld ook op het gebied van governance en risicomanagement.

AANBEVELING:

Creëer een integraal beeld van de route met APS richting het nieuwe pensioenstelsel, zodat alle afhankelijkheden goed kunnen worden gemonitord.

Duurzaamheid

In aanvulling op de hierboven beschreven onderwerpen zien wij dat duurzaamheid een terugkerend thema op de agenda van het bestuur is. Het afgelopen jaar is onder andere voor het eerst een MVB-jaarverslag gepubliceerd. In het jaarplan voor 2024 heeft het algemeen bestuur duurzaamheid benoemd als een van de vier speerpunten. Wij volgen de ontwikkelingen op dit vlak met belangstelling.

Toezichtthema's 2024

In lijn met de hierboven beschreven bevindingen en aanbevelingen, en rekening houdend met de toezichtkalender van DNB en het jaarplan internal audit, hebben de NUB'ers voor 2024 de volgende toezichtthema's benoemd:

1. Deelnemerscommunicatie en klantbediening
2. Wtp
3. Toekomstbestendige IT-infrastructuur

Tenslotte

De NUB'ers danken de uitvoerende bestuurders, de auditcommissie, de sleutelfunctiehouders, de compliance officer, het verantwoordingsorgaan en de medewerkers van het pensioenbureau voor de goede gezamenlijke start. Wij kijken uit naar het samen met jullie in 2024 verder vormgeven van de samenwerking.

Nery Anderson, *voorzitter*

Nick Blok

Kees Esser

Michiel van Halteren

Christine Lindeboom

11.4. Reactie van het bestuur op het verslag intern toezicht

Na een lang voorbereidingsproces is per 1 september 2023 de wijziging in het bestuursmodel gerealiseerd. In de laatste vier maanden van 2023 hebben wij als algemeen bestuur het stokje overgenomen. We doen dat samen met de medewerkers van het pensioenbureau, samenwerkingspartners en natuurlijk ook met de niet-uitvoerende bestuurders vanuit hun interne toezichtrol. We ervaren die samenwerking als open en constructief, waarbij we elkaar de ruimte geven om onze rol te pakken, of dat nu als beleidsbepaler, uitvoerder of toezichthouder is.

De aanbevelingen vanuit het intern toezicht (eerst de raad van toezicht en nu de niet-uitvoerende bestuurders) helpen ons om de pensioenorganisatie blijvend verder te professionaliseren. Op het gebied van gedrag en cultuur is al een mooie eerste aanzet gemaakt door middel van diverse samenwerkingsessies en periodieke overleggen in verschillende samenstellingen met pensioenbureau, BPV en/of algemeen bestuur. In 2024 zal verder gebouwd worden aan de teameffectiviteit van het pensioenbureau. Een aandachtspunt is om daarnaast voldoende informele momenten in te lassen met de diverse gremia. Ook de geplande evaluaties van de samenwerking tussen diverse gremia zullen bijdragen aan verdere professionalisering.

Een belangrijk aandachtspunt is het draagvlak bij de deelnemers. In 2023 is een onderzoek naar de wensen en behoeften van de deelnemers uitgevoerd. Dit vormt niet alleen de basis bij de doorontwikkeling van een toekomstbestendige pensioenregeling, maar de gevolgen voor de diverse groepen deelnemers worden ook expliciet in de besluitvormingsdocumenten geadresseerd. Ten aanzien van de

deelnemerscommunicatie en de samenwerking met de BPV daarin is het advies van de raad van toezicht gedurende het afgelopen jaar opgestart en deels afgehandeld.

We hebben veel aandacht voor goede beheersing van de uitvoering en de risico's. Enerzijds door de vele kennissessies voor bestuur, VO, BPV en VvA. Anderzijds in de aansturing van uitbestedingen, aan APS en andere partijen. Juist in het kader van het nieuwe pensioencontract zijn deze activiteiten nauw verbonden en vragen zowel de strategie als uitvoering veel aandacht van de professionals op het pensioenbureau. De aanbeveling van de niet-uitvoerende bestuurders ten aanzien van zowel de werkdruk en medewerkerstevredenheid als het creëren van een integraal beeld van strategie en uitvoering richting het nieuwe stelsel zullen we zeker ter harte nemen.

Naast het delen van informatie in de vergaderingen van het algemeen bestuur leggen de uitvoerende bestuurders ook verantwoording af over de uitvoering via de verantwoordingsrapportage. Om de strategische doelen en risico's goed te kunnen monitoren zullen we deze verder concretiseren en meetbaar maken. We zijn ervan overtuigd dat dit bijdraagt aan een effectieve sturing en toezicht.

Het algemeen bestuur waardeert de constructieve suggesties van het intern toezicht en zal deze meenemen gedurende het komende jaar. De speerpunten van de niet-uitvoerende bestuurders sluiten goed aan op het jaarplan en de speerpunten die het algemeen bestuur voor 2024 heeft opgesteld. We zien uit naar voortzetting en verdere versterking van de goede samenwerking in 2024.

Bijlagen

Bijlage 1: Personalia per 31 december 2023

Bestuur	Functie	Zittingsduur	Termijn
Johan Reesink (1951)	Interim-voorzitter	1-9-2023 tot 1-1-2024	n.v.t.
Nick Blok (1985)	Niet uitvoerende bestuurder	1-9-2023 tot 1-9-2027	1 ^e termijn
Kees Esser (1956)	Niet uitvoerende bestuurder	1-9-2023 tot 1-9-2027	1 ^e termijn
Michiel van Halteren (1964)	Niet uitvoerende bestuurder	1-9-2023 tot 1-9-2027	1 ^e termijn
Christine Lindeboom (1977)	Niet uitvoerende bestuurder	1-9-2023 tot 1-4-2026	3 ^e termijn
Pieter de Graaf (1983)	Uitvoerende bestuurder	1-9-2023 tot 1-9-2027	1 ^e termijn
Danielle van Veen (1968)	Uitvoerende bestuurder	1-9-2023 tot 1-9-2027	1 ^e termijn
Caroline Wisselink (1968)	Uitvoerende bestuurder	1-10-2023 tot 1-10-2027	1 ^e termijn

Nevenfuncties bestuur	
Johan Reesink	<ul style="list-style-type: none"> Gepensioneerd huisarts Lid raad van commissarissen dokterszorg Friesland Lid raad van commissarissen huisartsenposten Rijnmond Voorzitter Coöperatie huiseigenaren waterpark Heeg
Nick Blok	<ul style="list-style-type: none"> Waarnemend huisarts Lid werkgroep innovatie huisartsenopleiding VUMC Oprichter en penningmeester stichting iSTEPup
Kees Esser	<ul style="list-style-type: none"> Lid raad van commissarissen Schola Medica Voorzitter RvC stichting beroepsopleiding sportartsen Voorzitter RvC huisartsenpraktijk Oost Souburg
Michiel van Halteren	<ul style="list-style-type: none"> Docent huisartsopleiding UMC Utrecht
Christine Lindeboom	<ul style="list-style-type: none"> Praktijkhoudend huisarts Lid beroepsgeenoot centraal tuchtcollege gezondheidszorg
Pieter de Graaf	<ul style="list-style-type: none"> Geen
Danielle van Veen	<ul style="list-style-type: none"> Geen
Caroline Wisselink	<ul style="list-style-type: none"> DGA Wisselink HC consult Voorzitter verantwoordingsorgaan pensioenfonds Van Lanschot Lid commissie kwaliteitszorg actuariel genootschap

<i>Verantwoordingsorgaan</i>	<i>Functie</i>	<i>Zittingsduur</i>	<i>Termijn</i>
Roeland van Vledder (1959)	Voorzitter	1-3-2020 tot 1-3-2024	1 ^e termijn
Herbert Barkema (1971)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1 ^e termijn
Marloes Bosker-van Rossum (1980)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1 ^e termijn
Bop Dijkstra (1955)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1 ^e termijn
Dick Koster (1959)	Secretaris	1-9-2020 tot 1-1-2024	1 ^e termijn
Carlijn Laauwen (1963)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1 ^e termijn
Peter van Liere (1957)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1 ^e termijn
Jaap Schreuder (1946)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1 ^e termijn
Marjon Vrouwenfelder (1965)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1 ^e termijn
Paul van de Vijver (1954)	Lid	1-9-2020 tot 1-1-2024	1 ^e termijn

<i>Auditcommissie</i>	
Kim Haasbroek	Voorzitter
Marlies van Boom	Lid
Randy Caenen	Lid

<i>Beleggingscommissie</i>	
Pieter de Graaf	Voorzitter
Anne Gram	Externe deskundige
Jeroen van der Put	Externe deskundige

<i>Sleutelfuncties</i>	<i>Houder</i>	<i>Vervuller</i>
Risicobeheerfunctie	Bart Hulshof	Cardano
Interne auditfunctie	Monica Vervark	BDO
Actuariële functie	Rajish Sagoenie	Milliman

<i>Geschillencommissie</i>	
Alieke Doornink	Voorzitter
Erwin Bosman	Actuaris
Harry Groenwold	Huisarts

<i>Onafhankelijke accountant</i>	
Johannes Penon	Deloitte Accountants

<i>Certificerend actuaris</i>	
Rajish Sagoenie	Milliman Pensioenen

Bijlage 2: Verplichte rapportagenormen Code Pensioenfondsen

<i>Rapportagenormen Code Pensioenfondsen</i>	<i>Vindplaats in jaarverslag</i>
<p>Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de belangen af van de groepen die bij het fonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	<i>Hoofdstukken 4 t/m 9</i>
<p>Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	<i>Hoofdstuk 4</i>
<p>Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.</p>	<i>Hoofdstuk 4 en 11</i>
<p>Norm 47 Het intern toezicht betreft de Code Pensioenfondsen bij de uitoefening van zijn taak.</p>	<i>Hoofdstuk 11</i>
<p>Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.</p>	<i>Hoofdstuk 3 (en www.huisartsenpensioen.nl)</i>
<p>Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen over verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.</p>	<i>Hoofdstuk 7 (en www.huisartsenpensioen.nl)</i>
<p>Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en de Code Pensioenfondsen, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.</p>	<i>Hoofdstuk 4</i>
<p>Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.</p>	<i>Hoofdstuk 4 (en www.huisartsenpensioen.nl)</i>

NB: bovenstaande normen corresponderen met de Code Pensioenfondsen die tot 1 januari 2024 van kracht was. In het volgende verslagjaar wordt gerapporteerd op basis van de nieuwe normen.

Bijlage 3A: SFDR-rapportage premiereregeling

Periodieke informatieverstopping voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: Pensioenregeling Stichting pensioenpensioenfonds voor Huisartsen - Defined Contribution

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): N.v.t.

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging:

een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja

Nee

Dit product heeft de volgende **duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling** gedaan: %

Dit product **promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken**. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 13,25% duurzame beleggingen

in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

met een sociale doelstelling

Dit product heeft de volgende **duurzame beleggingen met een sociale doelstelling** gedaan: %

Dit product promootte E/S-kenmerken, maar **heeft niet duurzaam belegd**.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze Pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

- **ESG-profiel:** De Pensioenregeling integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille met een beter ESG-profiel dan dat van de marktbenchmark. Dit gebeurt aan de hand van een best-in-class beleid dat op ESG-maatwerk benchmarks is toegepast voor de beleggingscategorieën aandelen ontwikkelde markten, aandelen opkomende markten en bedrijfsobligaties. Hierdoor wordt alleen belegd in de best presterende bedrijven op basis van hun ESG-ratings.
- **CO₂-reductie:** Het streven is om de CO₂-voetafdruk van de beleggingsportefeuille steeds verder te verkleinen. Het uitgangspunt is de marktbenchmark per ultimo 2019 en ten opzichte van dat punt is een reductiepad bepaald van 7% per jaar. Hierdoor is de CO₂-voetafdruk van de portefeuille in 2030 ruim 50% lager dan die van de benchmark in 2019. De langetermijndoelstelling is een klimaatneutrale portefeuille in .
- **Uitsluitingsbeleid:** De volgende investeringen zijn uitgesloten, zie voor meer detail het MVB-beleid van het pensioenpensioenfonds <https://www.huisartsenpensioen.nl/-/media/Files/Huisartsen/Beleggingen/sph-mvb-beleid.pdf>
 - ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - producenten, toeleveranciers en verkopers van tabaksproducten;
 - ondernemingen die omzet behalen uit de winning van kolen, teerzandolie, Arctische olie en -gas en schalie olie en -gas;
 - ondernemingen die omzet behalen uit de elektriciteitsopwekking uit kolen;
 - landen die onderhevig zijn aan specifieke EU-sancties en landen die niet voldoen aan minimale standaarden op het vlak van mensenrechten, arbeidsrechten en anti-corruptie;
 - ondernemingen die voor meer dan 50% eigendom zijn van uitgesloten landen.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

- **ESG-profiel:** Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op de verschillende aspecten van Ecologisch, Sociaal en Governance. ESG-ratings op bedrijfsniveau worden gebruikt om een selectie te maken van de bedrijven die in de maatwerkbenchmarks voor aandelen en bedrijfsobligaties terecht komen. Omdat er door de vermogensbeheerders passief wordt belegd tegen deze maatwerkbenchmarks heeft de portefeuille een betere ESG-score dan de marktbenchmark. Door marktbewegingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.
- **CO₂-voetafdruk:** De CO₂-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgas-emissies zien. Om deze CO₂-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoop (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO₂-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO₂-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 43,85 tCO₂ per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling. Op basis van het MVB-beleid wordt een reductiepad bepaald voor de relevante liquide beleggingsmandaten. Op geaggregeerd niveau gold dat de portefeuille per ultimo 2023 onder de 79 tCO₂ per miljoen euro belegd vermogen moest blijven.

- **Uitsluitingsbeleid.** Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingsbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben er zich geen breaches voorgedaan in de discretionair behaalde mandaten.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	7,04	6,83
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0,00
Gefinancierde broeikasgasemissie	43,85	47,99

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● ... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest.

De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO₂-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid: geen wijzigingen.

Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverstrekking, heeft de Pensioenregeling geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De Pensioenregeling heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen zijnde green bonds volgens het beoordelingskader van de ESG dienstverlener, hebben betrekking op:

- **Mitigatie van klimaatverandering.** Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2°C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5°C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO₂-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO₂-emissie van het Fonds bedroeg over 2023 187 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of obligaties hebben betrekking op:

- **Mitigatie van klimaatverandering.** Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2°C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5°C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

- **Adaptatie aan klimaatverandering.** Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

Het pensioenfonds heeft geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het Achmea IM beoordelingsraamwerk waaronder het Achmea IM Green Bond raamwerk (hierna: raamwerk) en de EU-criteria voor ecologisch duurzame beleggingen. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, de aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De Pensioenregeling houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte en onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van het pensioenfonds. Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille	ESG-integratie (best-in-class beleggen en CO ₂ -reductie), engagement en uitsluiten
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille	ESG-integratie (best-in-class beleggen en CO ₂ -reductie), engagement en uitsluiten
Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk (CO ₂ /EVIC)	ESG-integratie (best-in-class beleggen en CO ₂ -reductie)
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, arctische olie en-gas met een omzetsgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten en Normatief engagement (de dialoog aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunities, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en anti-corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die *het grootste aandeel beleggingen* van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: **2023**

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
PGGM Private Real Estate Fund	Overig	15,6	Nederland
De Munt Nederlands Hypotheken Fonds	Overig	15,4	Nederland
PGGM Infrastructure Fund	Overig	10,1	Nederland
NVIDIA Corp	Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	0,7	Verenigde Staten
Microsoft Corp	Software & Diensten	0,6	Verenigde Staten
Alphabet Inc	Media & Vermaak	0,6	Verenigde Staten
Eli Lilly & Co	Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	0,5	Verenigde Staten
Apollo Healthcare Property Nursing Homes	Overig	0,5	Nederland
Home Depot Inc	Duurzame consumptiegoederen en detailhandel	0,4	Verenigde Staten
ASML Holding NV	Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	0,4	Nederland
TSMC	Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	0,4	Taiwan
Tesla Inc	Automobiele industrie & Componenten	0,4	Verenigde Staten
Tencent Holdings Ltd	Media & Vermaak	0,4	China
Alibaba Group Holding Ltd	Duurzame consumptiegoederen en detailhandel	0,4	Hongkong
PepsiCo Inc / NC	Eten, drinken en tabak	0,3	Verenigde Staten

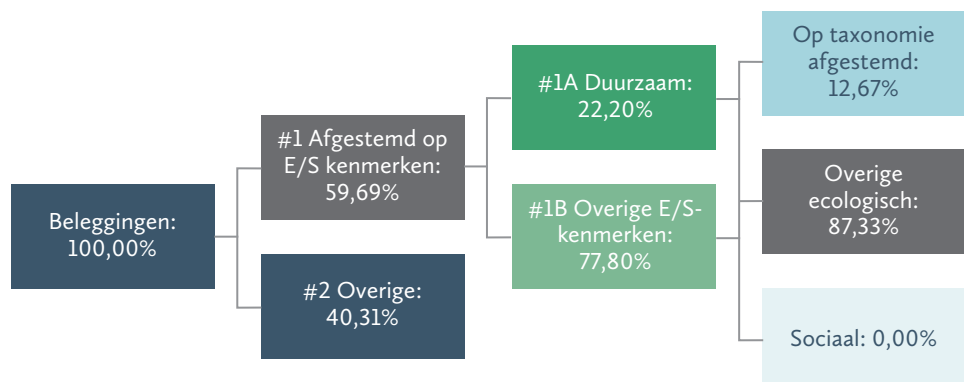

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 13,25%.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

De *activa-allocatie* beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken mvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

<i>Sector</i>	<i>% van portefeuille</i>
Overheden	9,0
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	2,9
Consumenten diensten	2,8
Financiële diensten	2,7
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,4
Financiële instellingen	2,4
Banken	2,2
Kapitaalgoederen	2,2
Software & Diensten	2,0
Overig	71,5

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met milieudoelstelling mitigatie was 10,27% afgestemd op de EU-Taxonomie. Er waren geen beleggingen afgestemd op de milieudoelstelling adaptatie.

Van de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling was 12,67% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor de green bonds die beoordeeld zijn door de ESG-dienstverlener is het percentage afgestemd op de EU-taxonomie volledig gebaseerd op de doelstelling klimaatmitigatie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 0,62% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor (een deel van) de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?

Ja

In fossiel gas

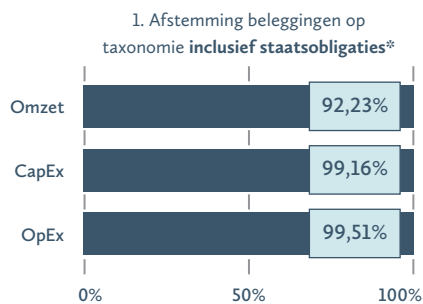
In kernenergie

Nee

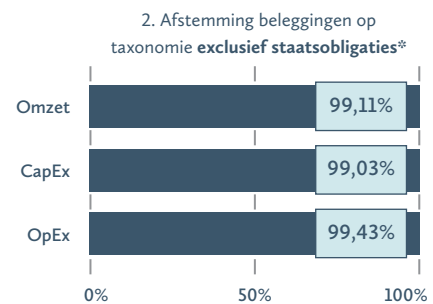
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre dit op de taxonomie zijn afgestemd.

- ▶ Op taxonomie afgestemd: fossiel gas
- ▶ Op taxonomie afgestemd: kernenergie
- ▶ Op taxonomie afgestemd (geen fossiel gas en kern energie)
- ▶ Niet op taxonomie afgestemd

- ▶ Op taxonomie afgestemd: fossiel gas
- ▶ Op taxonomie afgestemd: kern energie
- ▶ Op taxonomie afgestemd (geen fossiel gas en kernenergie)
- ▶ Niet op taxonomie afgestemd

*In deze diagrammen omvat "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

Data omtrent Taxonomy alignment wordt voor green bonds van het Achmea IM universum gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

- a. Rapportages van de uitgevende organisatie,
- b. Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)
- c. Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Voor overige duurzame beleggingen is data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,24%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In de voorgaande periode is nog niet gerapporteerd over duurzame aandelen en bedrijfsobligaties. Daarom kan hiervoor geen vergelijking gemaakt worden met de vorige.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie was 89,73%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een aandeel en een bedrijfsobligatie te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten tot wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO₂-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk op green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles.

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als 'duurzame belegging' conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in 'overige'? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder '#2 overige' zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in illiquide beleggingsfondsen. Verschillende van die fondsen promoten wel degelijk E/S-kenmerken in de vorm van uitsluitingen, ESG-integratie of impactbeleggingen. Echter, over deze fondsen kan de ESG-dienstverlener momenteel geen E/S-kenmerken meten. Daarnaast zijn onder 'overige' liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen. Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van "overige"
Overig	71,7
Alternatieve beleggingen	37,9
Derivaten	-0,1
Liquiditeiten	-9,5

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Uitsluiten: Het pensioenfonds belegt niet in ondernemingen en landen die in strijd handelen met het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds. De uitsluitingslijsten worden tweemaal per jaar herzien op basis van het actuele beleid en worden geïmplementeerd door de vermogensbeheerders. Er wordt continue gemonitord of de vermogensbeheerders zich aan de uitsluitingslijsten houden.

Engagement: Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatieve en thematische engagement. Het doel van normatieve engagement is om structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij thematische engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar juist ondernemingen die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties kunnen verbeteren.

Stemmen: Het pensioenfonds heeft actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Voor meer informatie zie de MVB-documentatie op de website.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele Pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de Pensioenregeling om te bepalen of de Pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het .

● ***Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?***

Niet van toepassing

● ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?***

Niet van toepassing

● ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?***

Niet van toepassing

● ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?***

Niet van toepassing

Referentie benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Bijlage 3B: SFDR-rapportage uitkeringsregeling

Periodieke informatieverstopping voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: Pensioenregeling Stichting huisartsen - Defined Benefit
Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): N.v.t.

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging:
een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja

Nee

Dit product heeft de volgende **duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling** gedaan: %

Dit product **promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken**. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 10,26% duurzame beleggingen

in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

met een sociale doelstelling

Dit product heeft de volgende **duurzame beleggingen met een sociale doelstelling** gedaan: %

Dit product promootte E/S-kenmerken, maar **heeft niet duurzaam belegd**.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Dit financiële product (hierna: deze Pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

- **ESG-profiel:** De Pensioenregeling integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille met een beter ESG-profiel dan dat van de marktbenchmark. Dit gebeurt aan de hand van een best-in-class beleid dat op ESG-maatwerk benchmarks is toegepast voor de beleggingscategorieën aandelen ontwikkelde markten, aandelen opkomende markten en bedrijfsobligaties. Hierdoor wordt alleen belegd in de best presterende bedrijven op basis van hun ESG-ratings.
- **CO₂-reductie:** Het streven is om de CO₂-voetafdruk van de beleggingsportefeuille steeds verder te verkleinen. Het uitgangspunt is de marktbenchmark per ultimo 2019 en ten opzichte van dat punt is een reductiepad bepaald van 7% per jaar. Hierdoor is de CO₂-voetafdruk van de portefeuille in 2030 ruim 50% lager dan die van de benchmark in 2019. De langetermijndoelstelling is een klimaatneutrale portefeuille in 2050.
- **Uitsluitingsbeleid:** De volgende investeringen zijn uitgesloten, zie voor meer detail het MVB-beleid van het pensioenpensioenfonds <https://www.huisartsenpensioen.nl/-/media/Files/Huisartsen/Beleggingen/sph-mvb-beleid.pdf>
 - ondernemingen die controversiële wapens produceren;
 - ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
 - producenten, toeleveranciers en verkopers van tabaksproducten;
 - ondernemingen die omzet behalen uit de winning van kolen, teerzandolie, Arctische olie en -gas en schalie olie en -gas;
 - ondernemingen die omzet behalen uit de elektriciteitsopwekking uit kolen;
 - landen die onderhevig zijn aan specifieke EU-sancties en landen die niet voldoen aan minimale standaarden op het vlak van mensenrechten, arbeidsrechten en anti-corruptie;
 - ondernemingen die voor meer dan 50% eigendom zijn van uitgesloten landen.

Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

- **ESG-profiel:** Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op de verschillende aspecten van Ecologisch, Sociaal en Governance. ESG-ratings op bedrijfsniveau worden gebruikt om een selectie te maken van de bedrijven die in de maatwerkbenchmarks voor aandelen en bedrijfsobligaties terecht komen. Omdat er door de vermogensbeheerders passief wordt belegd tegen deze maatwerkbenchmarks heeft de portefeuille een betere ESG-score dan de marktbenchmark. Door marktbevingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.
- **CO₂-voetafdruk:** De CO₂-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgas-emissies zien. Om deze CO₂-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoop (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO₂-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO₂-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2023 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 43,35 tCO₂ per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling. Op basis van het MVB-beleid wordt een reductiepad bepaald voor de relevante liquide beleggingsmandaten. Op geaggregeerd niveau gold dat de portefeuille per ultimo 2023 onder de 79 tCO₂ per miljoen euro belegd vermogen moest blijven.

- **Uitsluitingsbeleid.** Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingsbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen. In 2022 en 2023 hebben er zich geen breaches voorgedaan in de discretionair beheerde mandaten.

Indicator	Waarde 2023	Waarde 2022
ESG Profiel Portfolio (*)	7,02	6,84
Exposure naar normschenders (%)	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0,00
Gefinancierde broeikasgasemissie	43,35	47,66

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

● ... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Ten opzichte van 2022 zijn er geen significante wijzigingen geweest.

De volgende indicatoren zijn veranderd:

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De CO₂-voetafdruk is gedaald.
- Uitsluitingsbeleid: geen wijzigingen.

Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverstrekking, heeft de Pensioenregeling geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. De Pensioenregeling heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen zijnde green bonds volgens het beoordelingskader van de ESG dienstverlener, hebben betrekking op:

- **Mitigatie van klimaatverandering.** Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2°C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5°C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO₂-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. De Beheerder baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO₂-emissie van het Fonds bedroeg over 2023 6.402 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en/of obligaties hebben betrekking op:

- **Mitigatie van klimaatverandering.** Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2°C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5°C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.
- **Adaptatie aan klimaatverandering.** Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

Het pensioenfonds heeft geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

● ***Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?***

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het Achmea IM beoordelingsraamwerk waaronder het Achmea IM Green Bond raamwerk (hierna: raamwerk) en de EU-criteria voor ecologisch duurzame beleggingen. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt de uitgegeven green bonds, de aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

De Pensioenregeling houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte en onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van het pensioenfonds.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

<i>Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Genomen maatregelen</i>
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille	ESG-integratie (best-in-class beleggen en CO ₂ -reductie), engagement en uitsluiten
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille	ESG-integratie (best-in-class beleggen en CO ₂ -reductie), engagement en uitsluiten
Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk (CO ₂ /EVIC)	ESG-integratie (best-in-class beleggen en CO ₂ -reductie)
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Betrokkenheid bij kolen en teerzanden, schalieolie en -gas, arctische olie en-gas met een omzetsgrens van >5%	Uitsluiten
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten en Normatief engagement (de dialoog aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en anti-corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
PGGM Private Real Estate Fund	Overig	9,4	Nederland
De Munt Nederlands Hypotheken Fonds	Overig	9,3	Nederland
PGGM Infrastructure Fund	Overig	6,1	Nederland
CCP_HSBC_LCH_VM	Overig	5,1	Nederland
ICS EUR ULTR SHRT-AGNCY ACC	Overig	5,1	Verenigd Koninkrijk
Netherlands Government .2500% 15/07/2025	Overheden	3,2	Nederland
Bundesrepub. Deutschland .5000% 15/02/2025	Overheden	1,9	Duitsland
France (govt of) 3.000% 25/05/2054	Overheden	1,8	Frankrijk
Netherlands Government Bond 5,5% 15/01/2028	Overheden	1,6	Nederland
Netherlands government 0% 15/07/2030	Overheden	1,4	Nederland
France (govt of) .5000% 25/06/2044	Overheden	1,1	Frankrijk
Bundesrepub. deutschland 2.300% 15/02/2033	Overheden	1,1	Duitsland
Netherlands government 0% 15/07/2031	Overheden	1,0	Nederland
JPM Blackrock vs. St Pensioenfonds Huisartsen	Overig	0,9	Nederland
France (govt of) 1.750% 25/05/2066	Overheden	0,9	Frankrijk

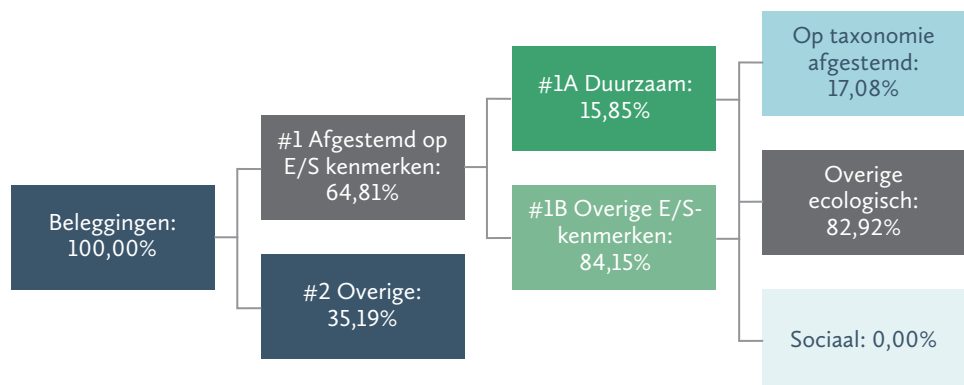
Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 10,26%.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

De *activa-allocatie* beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	32,1
Supranationalen	2,2
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	1,8
Consumenten diensten	1,7
Financiële diensten	1,6
Financiële instellingen	1,5
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	1,5
Banken	1,3
Kapitaalgoederen	1,3
Overig	55,2

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling was 17,08% afgestemd op de EU-taxonomie.

Voor de green bonds die beoordeeld zijn door de ESG-dienstverlener is het percentage afgestemd op de EU-taxonomie volledig gebaseerd op de doelstelling klimaatmitigatie.

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 0,48% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie.

De ESG-dienstverlener beoordeelt voor (een deel van) de green bonds in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor green bonds wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de **criteria uitgebreide** regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen / bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?

Ja

In fossiel gas

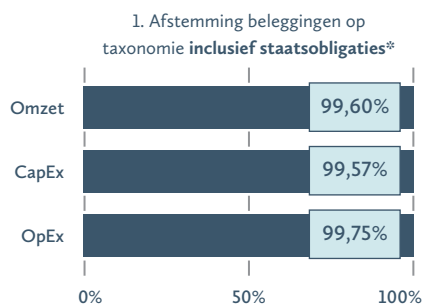
In kernenergie

Nee

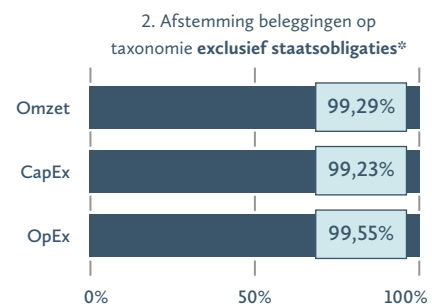
Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

- ▶ Op taxonomie afgestemd: fossiel gas
- ▶ Op taxonomie afgestemd: kern energie
- ▶ Op taxonomie afgestemd (geen fossiel gas en kern energie)
- ▶ Niet op taxonomie afgestemd

- ▶ Op taxonomie afgestemd: fossiel gas
- ▶ Op taxonomie afgestemd: kern energie
- ▶ Op taxonomie afgestemd (geen fossiel gas en kern energie)
- ▶ Niet op taxonomie afgestemd

*In deze diagrammen omvat "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

Data omtrent Taxonomy alignment wordt voor green bonds van het Achmea IM universum gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

- a. Rapportages van de uitgevende organisatie,
- b. Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)
- c. Bloomberg

Aangezien Achmea IM zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Voor overige duurzame beleggingen is data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,13%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In de voorgaande periode is nog niet gerapporteerd over duurzame aandelen en bedrijfsobligaties. Daarom kan hiervoor geen vergelijking gemaakt worden met de vorige periode.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 82,92%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een aandeel en een bedrijfsobligatie te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten tot wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO₂-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk op green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles.

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als 'duurzame belegging' conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in 'overige'? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder '#2 overige' zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in illiquide beleggingsfondsen. Verschillende van die fondsen promoten wel degelijk E/S-kenmerken in de vorm van uitsluitingen, ESG-integratie of impactbeleggingen. Echter, over deze fondsen kan de ESG-dienstverlener momenteel geen E/S-kenmerken meten. Daarnaast zijn onder 'overige' liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen. Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van "overige"
Overig	53,3
Liquiditeiten	29,7
Alternatieve beleggingen	24,3
Fondsen	14,6
Derivaten	-21,8

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2023 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Uitsluiten: Het pensioenfonds belegt niet in ondernemingen en landen die in strijd handelen met het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds. De uitsluitingslijsten worden tweemaal per jaar herzien op basis van het actuele beleid en worden geïmplementeerd door de vermogensbeheerders. Er wordt continue gemonitord of de vermogensbeheerders zich aan de uitsluitingslijsten houden.

Engagement: Het pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatieve en thematische engagement. Het doel van normatieve engagement is om structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij thematische engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar juist ondernemingen die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties kunnen verbeteren.

Stemmen: Het pensioenfonds heeft actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd. Voor meer informatie zie de MVB-documentatie op de website.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele Pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de Pensioenregeling om te bepalen of de Pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

● **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheids-indicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

● **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

Referentie benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

JAARREKENING

1. BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1 miljoen)

		<u>2023</u>	<u>2022</u>
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	10.543	10.546
Beleggingen voor risico deelnemers	(2)	495	238
Vorderingen en overlopende activa	(3)	5	4
Overige activa	(4)	52	25
		<u>11.095</u>	<u>10.813</u>

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	(5)	2.494	2.740
(Technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	(6)	7.328	6.798
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	(7)	495	238
Overige schulden en overlopende passiva	(8)	778	1.037
		<u>11.095</u>	<u>10.813</u>

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad	131,9	138,9
Beleidsdekkingsgraad	140,4	144,0
Reële dekkingsgraad	109,6	113,6
Vereiste dekkingsgraad	114,1	113,5

2. STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1 miljoen)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico deelnemers	(9)	278	251
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(10)	648	-2.579
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	(11)	22	-8
		<u>948</u>	<u>-2.336</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(12)	409	384
Pensioenuitvoeringskosten	(13)	9	11
Mutatie (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	(14)		
Pensioenopbouw		15	-
Toeslagen		486	533
Rentetoevoeging		211	-41
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-403	-382
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		-11	-11
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-1	1
Wijziging marktrente		237	-2.243
Wijziging overige actuariële uitgangspunten		-	22
Resultaat op sterfte		-2	-1
Resultaat op arbeidsongeschiktheid		-10	17
Resultaat op mutaties		8	-7
Overige wijzigingen		-	-17
		<u>530</u>	<u>-2.129</u>
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	(15)	257	238
Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds	(16)	-	-1
Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers	(17)	-11	-22
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		<u>1.194</u>	<u>-1.519</u>
Saldo van baten en lasten		<u><u>-246</u></u>	<u><u>-817</u></u>
	<u>2023</u>	<u>2022</u>	
Bestemming saldo van baten en lasten			
Mutatie bestemmingsreserve		<u><u>-246</u></u>	<u><u>-817</u></u>

3. KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1 miljoen)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	-	4
Ontvangen premiebijdragen voor risico deelnemers	278	247
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	-	1
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico deelnemers	10	22
Betaalde pensioenuitkeringen	-408	-374
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-8	-8
	<u>-128</u>	<u>-108</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	5.592	7.239
Betaald inzake aankopen beleggingen	-5.628	-6.304
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	-	58
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	196	-866
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-5	-1
	<u>155</u>	<u>126</u>
Mutatie liquide middelen	<u>27</u>	<u>18</u>
Samenstelling geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	25	7
Mutatie liquide middelen	27	18
Liquide middelen per 31 december	<u>52</u>	<u>25</u>

4. ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen (hierna 'SPH' of 'het fonds'), statutair gevestigd te Utrecht, is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 4177476.

Het doel van SPH is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden in het geval van ouderdom en overlijden. Daarnaast verstrekt SPH uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de actuariële en bedrijfstechnische nota.

SPH geeft invulling aan de uitvoering van de verplichtgestelde beroepspensioenregeling voor huisartsen.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in miljoenen euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 13 juni 2024 de jaarrekening vastgesteld.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand verslagjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand verslagjaar.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen aan het fonds toekomen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties", die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel

- samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting - heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel

- samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting - heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeerd (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen én de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt, die van invloed zijn op de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren, die - gegeven de omstandigheden - als redelijk zijn beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen zijn opgenomen:

- in de periode waarin de schatting is herzien, als de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of
- in de periode van herziening en toekomstige perioden, als de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
Australische Dollar (AUD)	1,62	1,57
Brits Pond Sterling (GBP)	0,87	0,89
Canadese Dollar (CAD)	1,46	1,45
Hongkongse Dollar (HKD)	8,63	8,33
Japanse Yen (JPY)	155,70	140,82
US Dollar (USD)	1,10	1,07

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

Beleggingen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum, tenzij anders is aangegeven.

Derivaten zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie.

Participaties in beleggingsfondsen zijn gewaardeerd volgens de grondslagen voor de onderliggende beleggingen ("look-through"-benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen is aangesloten bij de hoofdcategorie.

(Reële) waardebepaling

Voor de meerderheid van de reële waardebepaling van beleggingen is gebruik gemaakt van genoteerde marktprijzen. Dit is het geval als beleggingen verhandeld worden aan een effectenbeurs. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van waarderingsmodellen en -technieken:

- Netto contante waarde (NCW-)berekeningen: de te ontvangen kasstromen zijn contant gemaakt op basis van de marktrente. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico.
- Andere methode(n): Een waardering gebaseerd op de intrinsieke waarde uit op lokale grondslagen gebaseerde recente rapportages van fundmanagers en fund-to-fund managers, die uitgaan van reële waardebepaling. Hieronder vallen beursgenoteerde fondsen met een "Net Asset Value"-koers.

Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen.

Als de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten):

- Vorderingen en schulden uit beleggingen zijn gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.
- Liquide middelen vermogensbeheer zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Het verschil met reële waarde is bij deze posten in het algemeen gering als gevolg van het korte termijn karakter. In de toelichting zijn deze posten opgenomen onder "genoteerde marktprijzen".

Vastgoedbeleggingen

- Indirect vastgoed:
 - Beursgenoteerde vastgoedfondsen zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum.

Aandelen

- Beursgenoteerde (participaties in) aandelen(fondsen) zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum.
- Niet-beursgenoteerde (participaties in) aandelen(fondsen) zijn gewaardeerd op basis van de intrinsieke waarde.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden zijn gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum, inclusief opgelopen rente:

- Voor beursgenoteerde (participaties in) vastrentende waarden(fondsen) is dit de beurswaarde per balansdatum.
- Voor niet-beursgenoteerde (participaties in) vastrentende waarden(fondsen) is dit de intrinsieke waarde.

Derivaten

Derivaten zijn gewaardeerd tegen NCW-berekeningen.

Derivaten met een negatieve waarde zijn in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

Overige beleggingen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum:

- Voor beursgenoteerde overige beleggingen is dit de beurswaarde per balansdatum.
- Voor niet-beursgenoteerde overige beleggingen is dit de intrinsieke waarde.

Collateral (onderpand) met een positieve waarde is opgenomen onder overige beleggingen.

Collateral met een negatieve waarde is onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Securities lending

SPH neemt deel aan securities lending, waarbij beleggingen voor een korte periode worden uitgeleend aan andere marktpartijen.

De uitgeleende beleggingen blijven op de balans van SPH volgens de waardingsgrondslagen van SPH.

Alle baten en lasten zijn volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de desbetreffende transacties verantwoord en opgenomen in de rentebaten en -lasten in de staat van baten en lasten.

Het doel van het securities lending programma is om met een beperkt risico rendement toe te voegen aan de portefeuille.

Beleggingen voor risico deelnemers

Beleggingen voor risico deelnemers zijn middelen op rekeningen van deelnemers die zelf het beleggingsrisico dragen in het kader van de beschikbare premieregeling.

De waardingsgrondslagen voor beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor beleggingen voor risico fonds.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, als er sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves zijn bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en verplichtingen -inclusief de (technische) voorzieningen- volgens de van toepassing zijnde waardingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De reserves zijn:

- Bestemmingsreserve: het voor voorwaardelijke toekomstige toeslagverlening en alle andere resultaten beschikbare vermogen.
- Solvabiliteitsreserve: een reserve voor het ondervangen van beleggings- en verzekeringsrisico's (vereist eigen vermogen). Deze reserve is gebaseerd op de door de wetgever vastgestelde standaardmethode.

(Technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is gewaardeerd op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen (reële waarde). Hierbij is het volgende van belang:

- Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de (toeslag)toezeggingen.
- De contante waarde is bepaald met behulp van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
- Bij de berekening is uitgegaan van de op de balansdatum geldende actuariële en bedrijfstechnische nota en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

- Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening opgenomen. Er is hierbij geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.
- Bij de berekening is rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met arbeidsongeschiktheid op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor premievrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.
- Bij de bepaling van de actuariële grondslagen en veronderstellingen is uitgegaan van voor DNB acceptabele grondslagen, waarbij rekening is gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2023:

Rekenrente

De gemiddelde rekenrente per 31 december 2023: 2,4% (31 december 2022: 2,7%).

Overlevingstafels

De door het Koninklijk Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022, startkolom 2024 (2022: Prognosetafel AG2022, startkolom 2023). Deze tafel is gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van SPH door gebruik te maken van een fondsspecifieke leeftijds- en geslachtsafhankelijke ervaringssterfte (2023: WTW Ervaringssterftemodel 2022; 2022: WTW Ervaringssterftemodel 2022).

Partnerfrequentie

- Voor het nabestaandenpensioen tot de pensioendatum is het onbepaalde partnersysteem gehanteerd.
- Voor pensioengerechtigden is rekening gehouden met de werkelijke burgerlijke staat en gereserveerd volgens het bepaalde partnersysteem.
- Voor alle deelnemers tot pensioenleeftijd is de partnerfrequentie 100%. Daarna loopt deze af met de sterftetekansen van de partner volgens de geldende sterftegrondslagen.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de mannelijke deelnemer en 3 jaar ouder dan vrouwelijke deelnemer.

Leeftijdsbepaling

De leeftijdsbepaling gebeurt in maanden nauwkeurig.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De voorziening voor uitgesteld wezenpensioen is gelijk aan € 2 miljoen. Voor ingegaan wezenpensioen is voor wezen jonger dan 18 jaar verondersteld dat het pensioen wordt uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd. Voor ingegaan wezenpensioen is voor wezen van 18 jaar en ouder verondersteld dat het pensioen wordt uitgekeerd tot de 27-jarige leeftijd.

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Er is een kostenopslag opgenomen van 2,8% van de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds voor toekomstige administratie- en excassokosten. Hierbij is ook rekening gehouden met uitbetalingskosten voor uitkeringen van keuzeverzekeraars.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Deze bestaat uit enerzijds de contante waarde van verwachte toekomstige premies waarvoor de vrijstelling is verleend in verband met arbeidsongeschiktheid en anderzijds een voorziening ter dekking van ontstane, maar nog niet gemelde gevallen (IBNR).

IBNR-voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen

Voor de vaststelling van deze voorziening wordt uitgegaan van 50% de risicopremies van het afgelopen jaar exclusief de vergoeding voor administratiekosten.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De waardering van de voorziening pensioenverplichting voor risico deelnemers is bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

- Actuele dekkingsgraad: $(\text{totale activa} - / - \text{schulden}) / (\text{technische}) \text{voorzieningen voor risico pensioenfonds \acute{e}n risico deelnemers} * 100\%$.
- Beleidsdekkingsgraad: het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.
- Reële dekkingsgraad: de verhouding tussen de huidige beleidsdekkingsgraad enerzijds en de beleidsdekkingsgraad waarbij volledig toekomstbestendig met prijsinflatie geïndexeerd kan worden anderzijds.
- Vereiste dekkingsgraad: de benodigde dekkingsgraad rekening houdend met de beleggingsrisico's op basis van het strategisch beleggingsbeleid en volgens de rekenregels van DNB.
- Minimaal vereiste dekkingsgraad: de dekkingsgraad rekening houdend met de minimaal benodigde buffer.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico deelnemers

Dit zijn bijdragen van werkgever en deelnemers in het kader van de beschikbare premieregeling.

Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds en risico deelnemers

De beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds en risico deelnemers zijn op dezelfde wijze vastgesteld. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten, e.d. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten:

- Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen.
- Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen.
- Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer zijn de externe en de daaraan toegerekende interne kosten opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, e.d.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Mutatie (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds zijn de wijzigingen in de waarde van de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds, onder meer door:

Pensioenopbouw

Pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken toegekend in het verslagjaar.

Toeslagen

Deze post bestaat uit de baten en lasten van de in het verslagjaar toegekende toeslagen uit hoofde van de voorwaardelijke toeslagverlening.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De voorziening pensioenverplichtingen is in het verslagjaar opgerent met +3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen zijn vooraf actuariel berekend en opgenomen in de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds. De afname van de voorziening is het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van pensioenen in het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

In de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is een voorziening opgenomen voor de dekking van toekomstige administratie- en excassokosten. Een deel van deze voorziening valt vrij door het doen van uitkeringen en door het maken van kosten in het verslagjaar.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico van deelnemers is bepaald door de mutatie in de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds en risico deelnemers

Dit is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenaanspraken.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd.
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

5. TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1 miljoen)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

	31-12-2023	31-12-2022
Vastgoedbeleggingen	917	1.067
Aandelen	1.716	1.547
Vastrentende waarden	6.545	6.258
Derivaten	167	276
Overige beleggingen	1.198	1.398
	<u>10.543</u>	<u>10.546</u>

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen (2023: € 730 miljoen; 2022: € 971 miljoen).

Collateral (onderpand) met een negatieve waarde is onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen (2023: € 32 miljoen; 2022: € 52 miljoen).

SPH belegt in modules en beleggingsfondsen. Met het oog op transparantie is de toelichting op beleggingen gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze modules en beleggingsfondsen ("look through").

Verloopoverzicht op module en fondseniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	5.746	297	-449	-	339	5.933
Vastrentende waarden	3.999	2.162	-1.669	-688	156	3.960
Derivaten	-796	100	-38	-	148	-586
Overige beleggingen	1.597	2.808	-3.431	252	10	1.236
Totaal	<u>10.546</u>	<u>5.367</u>	<u>-5.587</u>	<u>-436</u>	<u>653</u>	<u>10.543</u>

Verloopoverzicht op module en fondseniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waardemutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	-	317	-1.676	7.966	-861	5.746
Vastgoedbeleggingen	1.089	-	-	-1.089	-	-
Aandelen	2.961	-	-	-2.961	-	-
Vastrentende waarden	7.840	1.478	-1.756	-2.774	-789	3.999
Derivaten	316	75	-87	-113	-987	-796
Overige beleggingen	643	4.187	-3.719	485	1	1.597
Totaal	12.849	6.057	-7.238	1.514	-2.636	10.546

Overige mutaties zijn mutaties die niet het gevolg zijn van aankopen, verkopen en waardemutaties, maar van mutaties in beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen vermogensbeheer. Dit zijn bijvoorbeeld te vorderen dividend (-belasting), nog af te wikkelen transacties en lopende interest.

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Vastgoedbeleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	917	1.716	2.552	39	709	5.933
Vastrentende waarden	-	-	3.960	-	-	3.960
Derivaten	-	-	-	-586	-	-586
Overige beleggingen	-	-	33	714	489	1.236
Stand per 31 december 2023	917	1.716	6.545	167	1.198	10.543

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2022

	Vastgoedbeleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	1.067	1.547	2.240	90	802	5.746
Vastrentende waarden	-	-	3.999	-	-	3.999
Derivaten	-	-	-	-796	-	-796
Overige beleggingen	-	-	19	982	596	1.597
Stand per 31 december 2022	1.067	1.547	6.258	276	1.398	10.546

Collateral (onderpand) met betrekking tot derivaten

SPH belegt in derivaten. Afhankelijk van de waarde van de derivaten wordt collateral (onderpand) ontvangen of verstrekt. Bij een positieve waarde van de derivaten wordt onderpand ontvangen, bij een negatieve waarde wordt onderpand verstrekt.

Ultimo 2023 is € 31,8 miljoen (2022: € 52,2 miljoen) aan onderpand in liquiditeiten ontvangen door een positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Ultimo 2023 is geen onderpand in (staats-)obligaties ontvangen (2022: nihil). Het ontvangen onderpand in liquiditeiten staat op de balans, het ontvangen onderpand in (staats-)obligaties niet. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Ultimo 2023 is € 551,8 miljoen (2022: € 715,3 miljoen) aan onderpand in liquiditeiten verstrekt door een negatieve waarde-ontwikkeling van de derivaten. Ultimo 2023 is € 115,1 miljoen (2022: € 120,4 miljoen) aan onderpand in (staats-)obligaties verstrekt door een negatieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het verstrekte onderpand staat op de balans.

Securities lending

SPH stelt een deel van de beleggingen beschikbaar voor uitlening aan andere marktpartijen (securities lending). SPH behoudt het economisch eigendom. De uitgeleende beleggingen blijven op de balans van SPH volgens de waarderingsgrondslagen van SPH.

Reële waarde: waarderingsystematiek op basis van Richtlijn 290 van de Richtlijnen voor Jaarverslaggeving

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2023					
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	917	917
Aandelen	1.715	-	-	1	1.716
Vastrentende waarden	5.361	-	-	1.184	6.545
Derivaten	-	-	167	-	167
Overige beleggingen	534	-	-	664	1.198
Totaal	7.610	-	167	2.766	10.543
Per 31 december 2022					
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	1.067	1.067
Aandelen	1.546	-	-	1	1.547
Vastrentende waarden	5.352	-	-	906	6.258
Derivaten	-	-	276	-	276
Overige beleggingen	674	-	-	724	1.398
Totaal	7.572	-	276	2.698	10.546

Beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen vermogensbeheer zijn opgenomen onder "genoteerde marktprijzen".

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	917	1.067

Per balansdatum zijn geen vastgoedbeleggingen uitgeleend.

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
Specificatie naar soort:		
Beursgenoteerde aandelen	1.715	1.546
Private equity aandelen	<u>1</u>	<u>1</u>
	<u>1.716</u>	<u>1.547</u>

Ultimo 2023 is een bedrag van € 166,9 miljoen aan aandelen uitgeleend. Voor het risico van niet-teruglevering zijn zekerheden in diverse beleggingscategorieën ontvangen tot een bedrag van € 173,2 miljoen. Ultimo 2022 was het securities lending programma vrijwel afgebouwd. Er waren nog 2 aandelenposities uitgeleend, waarvoor eenzelfde bedrag aan zekerheden was ontvangen.

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
Specificatie naar soort:		
Staatsobligaties	3.377	2.571
Bedrijfsobligaties	866	866
Hypotheken	877	906
Beleggingsfondsen	946	748
Liquiditeitsfondsen	472	1.146
Liquide middelen vermogensbeheer	2	15
Overige	<u>5</u>	<u>6</u>
	<u>6.545</u>	<u>6.258</u>

Ultimo 2023 is een bedrag van € 265,4 miljoen (2022: nihil) aan obligaties uitgeleend. Voor het risico van niet-teruglevering zijn zekerheden in diverse beleggingscategorieën ontvangen tot een bedrag van € 272,3 miljoen (2022: nihil).

Derivaten

De derivaten zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
Specificatie naar soort:		
Valutaderivaten	39	98
Rentederivaten	<u>128</u>	<u>178</u>
	<u>167</u>	<u>276</u>

SPH gebruikt uitsluitend derivaten voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, moeten zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) bevinden. SPH gebruikt derivaten vooral om het valutarisico en het renterisico af te dekken.

Eén van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met partijen met een hoge kredietwaardigheid. Bovendien wordt zoveel mogelijk gewerkt met onderpand.

SPH maakt gebruik van onder meer de volgende instrumenten:

Valutatermijncontracten: met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot de verkoop van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Met valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.

Renteswaps: met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Met renteswaps wordt de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloed.

De derivatenposities per 31 december 2023:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaderivaten (forwards)	1.919	39	-
Rentederivaten (renteswaps)	2.940	128	-730
Futures	-1	-	-
		<u>167</u>	<u>-730</u>

De derivatenposities per 31 december 2022:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaderivaten (forwards)	2.790	98	-8
Rentederivaten (renteswaps)	3.689	178	-963
Futures	-7	-	-
		<u>276</u>	<u>-971</u>

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Infrastructuurfondsen	569	615
Hedgfondsen	-	1
Mixfondsen	73	57
Cash collateral	552	715
Beleggingsdebiteuren	4	11
Beleggingscrediteuren	-	-1
	<u>1.198</u>	<u>1.398</u>

Collateral met een negatieve waarde is onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

2. Beleggingen voor risico deelnemers

	31-12-2023	31-12-2022
Vastgoedbeleggingen	79	44
Aandelen	149	64
Vastrentende waarden	224	93
Derivaten	3	4
Overige beleggingen	40	33
	<u>495</u>	<u>238</u>

SPH belegt in modules en beleggingsfondsen. Met het oog op transparantie is de toelichting op beleggingen gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze modules en beleggingsfondsen ("look through").

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2023

	Stand per 1 januari 2023	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2023
Module Rendement	238	258	-5	-	22	513
Vastrentende waarden	-	3	-	-	-	3
Overige beleggingen	-	-	-	-21	-	-21
Totaal	<u>238</u>	<u>261</u>	<u>-5</u>	<u>-21</u>	<u>22</u>	<u>495</u>

Verloopoverzicht op module en fondsenniveau 2022

	Stand per 1 januari 2022	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde- mutaties	Stand per 31 december 2022
Module Rendement	-	247	-1	-	-8	238

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2023

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	79	149	221	3	61	513
Vastrentende waarden	-	-	3	-	-	3
Overige beleggingen	-	-	-	-	-21	-21
Stand per 31 december 2023	<u>79</u>	<u>149</u>	<u>224</u>	<u>3</u>	<u>40</u>	<u>495</u>

Belegde waarden per beleggingscategorie op basis van doorkijk per 31 december 2022

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Module Rendement	44	64	93	4	33	238

Reële waarde: waarderingssystematiek op basis van Richtlijn 290 van de Richtlijnen voor Jaarverslaggeving

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2023					
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	79	79
Aandelen	149	-	-	-	149
Vastrentende waarden	119	-	-	105	224
Derivaten	-	-	3	-	3
Overige beleggingen	-17	-	-	57	40
Totaal	251	-	3	241	495
Per 31 december 2022					
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	44	44
Aandelen	64	-	-	-	64
Vastrentende waarden	55	-	-	38	93
Derivaten	-	-	4	-	4
Overige beleggingen	3	-	-	30	33
Totaal	122	-	4	112	238

Beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen vermogensbeheer zijn opgenomen onder "genoteerde marktprijzen".

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	79	44

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Beursgenoteerde aandelen	149	64

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Staatsobligaties	43	19
Bedrijfsobligaties	75	36
Hypotheke	76	38
Beleggingsfondsen	29	-
Overige	1	-
	<u>224</u>	<u>93</u>

Derivaten

De derivatenposities per 31 december 2023:

Type contract	Contractomvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Waarde per saldo
Valutaderivaten (forwards)	166	3	-	3
		<u>3</u>	<u>-</u>	<u>3</u>

De derivatenposities per 31 december 2022:

Type contract	Contract omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Waarde per saldo
Valutaderivaten (forwards)	116	4	-	4
		<u>4</u>	<u>-</u>	<u>4</u>

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Infrastructuurfondsen	49	26
Mixfondsen	6	2
Liquiditeitsfondsen	6	5
Beleggingscrediteuren	-21	-
	<u>40</u>	<u>33</u>

3. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Vorderingen op deelnemers	4	4
Vordering uit hoofde van waardeoverdrachten	1	-
	<u>5</u>	<u>4</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4. Overige activa

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
Liquide middelen	<u>52</u>	<u>25</u>

Onder liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en onmiddellijk opeisbare banktegoeden.
Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder beleggingen opgenomen.
Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

5. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Bestemmings- reserve	Solvabiliteits- reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2023	1.790	950	2.740
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-246	-	-246
Wijziging solvabiliteitsreserve	-153	153	-
Stand per 31 december 2023	1.391	1.103	2.494
	Bestemmings- reserve	Solvabiliteits- reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2022	2.131	1.426	3.557
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-817	-	-817
Wijziging solvabiliteitsreserve	476	-476	-
Stand per 31 december 2022	1.790	950	2.740

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	10.317	131,9	9.776	138,9
Af: (technische) voorzieningen	7.823	100,0	7.036	100,0
Eigen vermogen	2.494	31,9	2.740	38,9
Af: vereist eigen vermogen	1.103	14,1	950	13,5
Vrij vermogen	1.391	17,8	1.790	25,4
Minimaal vereist eigen vermogen	335	4,3	310	4,4
Actuele dekkingsgraad		131,9		138,9
Beleidsdekkingsgraad		140,4		144,0
Reële dekkingsgraad		109,6		113,6

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt SPH gebruik van het standaardmodel van DNB. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting in de paragraaf "Risicobeheer en derivaten".

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	138,9	139,8
Premie	-1,1	-1,0
Uitkeringen	2,3	1,8
Toeslagverlening	-9,0	-7,9
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,5	46,9
Rendement op beleggingen	5,2	-28,4
Overige oorzaken	0,1	-12,3
Dekkingsgraad per 31 december	<u>131,9</u>	<u>138,9</u>

De bepaling van de procentuele effecten van de diverse resultaatbronnen op de dekkingsgraad zijn conform de richtlijnen van DNB uitgedrukt ten opzichte van dekkingsgraad aan het begin van het verslagjaar. Dit zorgt ervoor dat de optelling van de dekkingsgraad aan het begin van het verslagjaar plus alle afzonderlijke procentuele effecten niet leidt tot de dekkingsgraad aan het eind van het verslagjaar. Het verschil zijn de kruiseffecten, opgenomen onder "overige oorzaken". Naarmate de diverse resultaatbronnen groter zijn (zoals in 2022) worden ook de effecten tussen deze resultaatbronnen (kruiseffecten) groter.

Reële dekkingsgraad

De wettelijk voorgeschreven waarde van de reële dekkingsgraad is de verhouding tussen de huidige beleidsdekkingsgraad enerzijds en de beleidsdekkingsgraad waarbij volledig toekomstbestendig met prijsinflatie geïndexeerd kan worden anderzijds.

6. (Technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Mutatieoverzicht (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

	Voorziening pensioen- verplichtingen
Stand per 1 januari 2023	6.798
Mutatie	530
Stand per 31 december 2023	<u>7.328</u>
	Voorziening pensioen- verplichtingen
Stand per 1 januari 2022	8.927
Mutatie	-2.129
Stand per 31 december 2022	<u>6.798</u>

Mutatie (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	15	-
Toeslagen	486	533
Rentetoevoeging	211	-41
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-403	-382
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-11	-11
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1	1
Wijziging marktrente	237	-2.243
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-	22
Resultaat op sterfte	-2	-1
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-10	17
Resultaat op mutaties	8	-7
Overige wijzigingen	-	-17
	<u>530</u>	<u>-2.129</u>

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds in de staat van baten en lasten.

Specificatie (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2023	31-12-2022
Deelnemers	2	1
Gewezen deelnemers	2.360	2.233
Pensioentrekkenden	4.892	4.496
Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen	2	2
Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten	15	15
Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten	51	46
IBNR-voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen	6	5
	<u>7.328</u>	<u>6.798</u>

Naar hun aard hebben de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling was tot en met 2021 een uitkeringsregeling in de vorm van vaste bedragen.

Per 2022 is de pensioenregeling gewijzigd in een premieregeling. De aanspraken die tot en met 2021 zijn opgebouwd in de uitkeringsregeling blijven in stand.

Toeslagverlening

De uitkeringsregeling van SPH heeft een voorwaardelijke toeslagverlening. De toeslag is maximaal de loonontwikkeling plus 2,25% per jaar.

De premiereregeling die vanaf 2022 geldt, heeft geen toeslagambitie meer.

De toeslag is voorwaardelijk en afhankelijk van de middelen van SPH.

Per 1 januari 2024 is een voorwaardelijke toeslag verleend van 6,70% (per 1 januari 2023: 5,00%). De toeslag per 1 januari 2024 is in de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds per 31 december 2023 opgenomen, omdat hierover in 2023 is besloten.

7. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2023	2022
Stand per 1 januari	238	-
Premies en stortingen	241	246
Uitkeringen en onttrekkingen	-6	-
Beleggingsresultaten	22	-8
Stand per 31 december	<u>495</u>	<u>238</u>

8. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Derivaten met een negatieve waarde	730	971
Ontvangen collateral	32	52
Uitkeringen	11	10
Overige schulden	5	4
	<u>778</u>	<u>1.037</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het doel van SPH is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden, nabestaanden en arbeidsongeschikte deelnemers. Om dit doel te realiseren streeft SPH naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen. Het fonds wordt hierbij geconfronteerd met risico's.

Het belangrijkste risico is het solvabiliteitsrisico. Dit is het risico dat SPH niet over voldoende vermogen beschikt voor dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van algemeen geldende normen en specifieke door DNB opgelegde normen. Als de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte is voor toeslagverlening. In het uiterste geval moet SPH de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten verminderen.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat SPH over meer vermogen beschikt dan vereist.

	31-12-2023	31-12-2022
Het overschot op FTK-grondslagen is als volgt:		
(Technische) voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico fonds en risico deelnemers	7.823	7.036
Buffers:		
S1 Renterisico	129	144
S2 Risico zakelijke waarden	854	718
S3 Valutarisico	202	170
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	260	221
S6 Verzekeringstechnisch risico	156	145
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	12	16
Diversificatie effect	-510	-464
Totaal S (vereiste buffers)	1.103	950
Vereist vermogen (artikel 127 Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb))	8.926	7.986
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	10.317	9.776
Overschot	1.391	1.790

SPH heeft voor de afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt voor het beheersen van risico's over een aantal beleidsinstrumenten:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en het toepassen hiervan doet SPH na uitvoerige analyses van te verwachten ontwikkelingen van de pensioenverplichtingen en de financiële markten, onder meer door ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van pensioenverplichtingen en verschillende beleggingsstrategieën, en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

Het bestuur gebruikt de uitkomsten van deze analyses voor de jaarlijks vast te stellen beleggingsrichtlijnen. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid worden derivaten gebruikt. De beleggingsrichtlijnen zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-)risico's.

Marktrisico's (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en valutarisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren zijn bijvoorbeeld marktprijzen van aandelen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) en rentes (renterisico).

De strategie van SPH met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst volgens de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille gevoelig is voor het rente, prijs en valutarisico is hierna toegelicht. Vervolgens zijn de overige risico's toegelicht.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de verplichtingen.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten met duration. Duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor rentebewegingen weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	6.545	7,0	6.258	5,9
Vastrentende waarden (na derivaten)	6.545	13,8	6.258	13,7
Totaal beleggingen	10.543	8,5	10.546	8,0
(Technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	7.328	12,9	6.798	13,1

De duration van de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds van 12,9 (2022: 13,1) geeft een indicatie van de rentegevoeligheid van de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds. Bij een zeer kleine verschuiving van de rente kan het effect benaderd worden door 12,9 maal de verschuiving. Bij grotere verschuivingen wijken de effecten hiervan af.

Ultimo 2023 is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen ("durationmismatch"). Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling stijgt de waarde van de beleggingen minder snel dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

SPH dekt het renterisico van de pensioenverplichtingen gedeeltelijk af door middel van obligaties en rentederivaten. De kasstromen van de verplichtingen (en de rentehedge) worden afhankelijk van hun looptijd gewogen gegroepeerd in negen looptijdsegmenten: 5 jaar, 7 jaar, 10 jaar, 15 jaar, 20 jaar, 25 jaar, 30 jaar, 40 jaar en 50 jaar. De hoogte van de rente-afdekking van SPH wordt met een staffel vastgesteld. Hierbij geldt dat bij een stijgende dekkingsgraad de afdekking wordt verhoogd. Ultimo 2023 werd door SPH 78% (2022: 78%) van het renterisico strategisch afgedekt.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd op basis van "look through" is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Resterende looptijd < 1 jaar	2.335	35,7	3.032	48,5
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	1.441	22,0	1.204	19,2
Resterende looptijd > 5 jaar	2.769	42,3	2.022	32,3
	<u>6.545</u>	<u>100,0</u>	<u>6.258</u>	<u>100,0</u>

S2 en S4 Prijsrisico

Het prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door prijsontwikkelingen, veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde (waardewijzigingen direct in het saldo van baten en lasten verwerkt), zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar sector op basis van "look through":				
Participaties in vastgoedmaatschappijen	917	100,0	1.067	100,0
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio op basis van "look through":				
	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Europa	80	8,7	86	8,0
Noord-Amerika	14	1,5	18	1,7
Wereldwijd	823	89,8	963	90,3
	917	100,0	1.067	100,0
Specificatie aandelen naar sector op basis van "look through":				
	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	309	18,0	260	16,8
Industrie	193	11,2	157	10,3
Handel	303	17,7	297	19,2
Energie	48	2,8	48	3,1
Technologie	289	16,8	220	14,2
Gezondheidszorg	223	13,0	245	15,8
Telecommunicatie	143	8,3	112	7,2
Basismaterialen	104	6,1	101	6,5
Nutsbedrijven	39	2,3	45	2,9
Overige	65	3,8	62	4,0
	1.716	100,0	1.547	100,0

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Specificatie aandelen naar regio op basis van "look through":				
Europa	286	16,7	241	15,6
Noord-Amerika	888	51,6	805	52,0
Azië-Pacific	180	10,5	159	10,3
Australazië	30	1,8	38	2,5
Emerging Markets	331	19,3	302	19,5
Wereldwijd	1	0,1	2	0,1
	<u>1.716</u>	<u>100,0</u>	<u>1.547</u>	<u>100,0</u>

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van de vreemde valuta ten opzichte van de euro daalt. Dit geldt voor beleggingen met een prijs niet in euro's. Dit valutarisico kan worden afgedekt door valutaderivaten. Het strategisch beleid van SPH is erop gericht de valutaposities in de belangrijkste valuta's af te dekken, namelijk het Brits Pond Sterling (GBP), de Canadese Dollar (CAD), de Hongkongse Dollar (HKD), de Japanse Yen (JPY) en de US Dollar (USD).

Het totaalbedrag van de beleggingsportefeuille dat buiten de euro wordt belegd, bedraagt ultimo 2023 27,2% (2022: 24,5%), waarvan 61,5% (2022: 74,0%) afgedekt naar de euro.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten op basis van "look through":

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
US Dollar (USD)	1.608	-1.394	214	-81
Brits Pond Sterling (GBP)	70	-150	-80	-102
Japanse Yen (JPY)	114	-103	11	-1
Canadese Dollar (CAD)	55	-53	2	-2
Hongkongse Dollar (HKD)	102	-68	34	35
Overige valuta's	924	1	925	823
	<u>2.873</u>	<u>-1.767</u>	<u>1.106</u>	<u>672</u>

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen door faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop SPH (potentiële) vorderingen heeft. Voorbeelden zijn partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit is het risico dat partijen, waarmee SPH transacties is aangegaan, niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor SPH financiële verliezen lijdt.

Beheersing van het kredietrisico vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen:

- Met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds.
- Het vragen van extra zekerheden zoals onderpand, e.d. bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten.
- Het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij hypothecaire geldleningen.

Ter afdekking van het settlementrisico wordt alleen belegd in markten met een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied.

Met betrekking tot OTC-derivaten wordt alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van SPH adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar sector op basis van "look through":				
Nederlandse overheidsinstellingen	751	11,5	899	14,4
Buitenlandse overheidsinstellingen	2.626	40,1	1.672	26,7
Financiële instellingen	1.104	16,9	210	3,4
Handel	213	3,3	204	3,3
Beleggingsinstellingen*	-	-	1.654	26,4
Basismaterialen	43	0,7	45	0,7
Industrie	84	1,3	90	1,4
Energie	51	0,8	51	0,8
Nutsbedrijven	58	0,9	53	0,9
Technologie	61	0,9	74	1,2
Gezondheidszorg	94	1,4	87	1,4
Telecommunicatie	49	0,8	57	0,9
Overige (m.n. liquiditeitsfondsen en liquide middelen vermogensbeheer)	1.411	21,4	1.162	18,5
	<u>6.545</u>	<u>100,0</u>	<u>6.258</u>	<u>100,0</u>

*De beleggingen in de jaarrekening 2022 opgenomen onder beleggingsinstellingen zijn in 2023 opgenomen onder financiële instellingen en overige.

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar markt op basis van "look through":				
Mature markets	5.564	85,0	4.627	73,9
Emerging markets	508	7,8	470	7,5
Overige (m.n. liquiditeitsfondsen en liquide middelen vermogensbeheer)	473	7,2	1.161	18,6
	<u>6.545</u>	<u>100,0</u>	<u>6.258</u>	<u>100,0</u>

De kredietwaardigheid van debiteuren van de vastrentende portefeuille op basis van "look through" is in het volgende overzicht weergegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
AAA	1.745	26,7	1.380	22,1
AA	2.069	31,6	1.685	26,9
A	327	5,0	318	5,1
BBB	513	7,8	505	8,1
Lager dan BBB	472	7,2	460	7,4
Geen rating (m.n. liquiditeitsfondsen en liquide middelen vermogensbeheer)	1.419	21,7	1.910	30,4
	<u>6.545</u>	<u>100,0</u>	<u>6.258</u>	<u>100,0</u>

S6 Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn het langlevens-, overlijdens-, arbeidsongeschiktheids- en toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld bij de bepaling van de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds. De opbouw van het pensioenvermogen volstaat dan niet voor de uitkering van de pensioenverplichtingen.

Door toepassing van Prognosetafel AG2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat SPH in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico is uitgedrukt in risicokapitalen.

De risico's verbonden aan overlijden voor de pensioendatum (vooroverlijden) zijn niet herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico is het risico dat SPH voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadevoorziening). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

De risico's verbonden aan premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid zijn niet herverzekerd.

Toeslagrisico

Het toeslagrisico is het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan SPH op korte termijn niet aan haar verplichtingen voldoen. Het gaat hierbij dus om de kortere termijn, bij de overige risico's vooral de langere termijn (solvabiliteit).

SPH monitort de verhouding tussen de liquiditeitsbehoefte en de beschikbare liquiditeit in een sterk negatief stressscenario. SPH heeft voldoende mogelijkheden om de liquiditeitspositie te vergroten. Hierdoor is SPH in staat om op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen, ook in tijden van stress.

S8 Concentratierisico

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van beleggingen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Als aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Grote posten zijn een vorm van concentratierisico. Een grote post is een post die meer dan 2% van het balanstotaal is. Om dit te bepalen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur (land of tegenpartij) worden gesommeerd.

De grote posten zijn in het volgende overzicht weergegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
PGGM Private Real Estate Fund (Vastgoedbeleggingen)	823	7,4	964	8,9
Duitse staat (Vastrentende waarden)	793	7,2	-	-
Franse staat (Vastrentende waarden)	653	5,9	-	-
Nederlandse staat (Vastrentende waarden)	742	6,5	371	3,5
Oostenrijkse staat (Vastrentende waarden)	261	2,4	-	-
Barings Global Loan Strategy Fund 2 (Vastrentende waarden)	307	2,8	-	-
BlackRock ICS Euro Ultra Short Bond Fund (Vastrentende waarden)	639	5,8	747	6,9
De Munt Nederlands Hypotheken Fonds (Vastrentende waarden)	877	7,9	906	8,4
BlackRock Institutional Euro Liquidity Fund (Overige beleggingen)	450	4,1	1.094	10,1
PGGM Infrastructure Fund (Overige beleggingen)	562	5,1	604	5,6
	<u>6.107</u>	<u>55,1</u>	<u>4.686</u>	<u>43,4</u>

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden beheerst door hoge kwaliteitseisen te stellen aan de bij de uitvoering betrokken organisaties op het gebied van interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij Achmea Investment Management B.V. Met Achmea Investment Management is een overeenkomst en een service level agreement (SLA) afgesloten.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan Achmea Pensioenservices N.V. Met Achmea Pensioenservices is een overeenkomst en een SLA afgesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van uitvoering van de vermogensbeheerder en pensioenuitvoerder met performancerapportages (alleen vermogensbeheerder), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste internebeheersingsrapportages (ISAE-rapportages).

Omdat hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, zijn hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Het systeemrisico is het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor SPH niet beheersbaar.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

SPH heeft geen verbonden partijen.

Transacties met bestuurders

De beloning van bestuurders is toegelicht bij de pensioenuitvoeringskosten (zie "6. Toelichting op de staat van baten en lasten"). Er zijn geen leningen verstrekt aan en er zijn geen vorderingen op (voormalige) bestuurders. Drie niet-uitvoerende bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van SPH.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

SPH heeft een pensioenbeheerovereenkomst afgesloten met Achmea Pensioenservices N.V. Deze overeenkomst eindigt per 31 december 2026. De jaarlijkse vaste vergoeding bedraagt circa € 5,2 miljoen.

SPH huurt kantoorruimte aan de Hoofdstraat 256 in Driebergen. Het huurcontract is afgesloten tot 1 maart 2027. De huurverplichting ultimo 2023 bedraagt circa € 0,5 miljoen.

Investerings- en stortingsverplichtingen

Ultimo 2023 zijn de openstaande commitments voor in totaal € 1,8 miljoen in diverse infrastructuurfondsen.

Ultimo 2023 zijn de openstaande commitments voor in totaal € 1,0 miljoen in diverse vastgoedfondsen.

Voorwaardelijke verplichtingen

Al geruime tijd is er onduidelijkheid over de btw-behandeling voor de diensten verleend aan pensioenfondsen. Het gaat daarbij zowel om vermogensbeheer, pensioenbeheer, bestuursondersteunende als beleidsadviserende diensten die het pensioenfonds inkoop. Vanaf 1 januari 2016 is het fonds niet langer vrijgesteld van btw en wordt btw in rekening gebracht op alle uitbestede diensten. In Nederland vindt de overheid dat pensioenfondsen niet voldoen aan de criteria voor btw-vrijstelling als genoemd in het zogenaamde relevante ATP-arrest. De enige uitzondering is de individuele premiereregeling. In andere Europese landen worden pensioenfondsen wel vrijgesteld van btw.

SPH heeft bezwaar gemaakt tegen de btw-heffing en de Belastingdienst verzocht om de toepassing van een vrijstelling op grond van de criteria zoals die door het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn gesteld in de zogenaamde ATP-casus. Na ontvangst van de negatieve zienswijze van de Belastingdienst in 2021, is SPH een procedure gestart bij de rechtbank Gelderland. In vergelijkbare rechtszaken zijn recent prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de EU over de reikwijdte van de btw-vrijstelling. De rechtbank heeft december 2022 laten weten dat onze procedure wordt aangehouden in afwachting van de uitspraak van het Europese Hof.

Het bestuur volgt de ontwikkelingen rondom de btw op de voet en heeft aandacht voor de mogelijke gevolgen voor het fonds.

Verstreckte zekerheden en garanties

Ten behoeve van Hans Achterberg Verhuur BV is voor 2024 een bankgarantie afgegeven voor € 32.110.

Ten behoeve van Maatschap Overhorst is voor 2024 een bankgarantie afgegeven voor € 16.900.

Onderpand met betrekking tot derivaten

Ultimo 2023 is € 31,8 miljoen aan onderpand in liquiditeiten ontvangen door een positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Ultimo 2023 is geen onderpand in (staats-)obligaties ontvangen. Het ontvangen onderpand in liquiditeiten staat op de balans, het ontvangen onderpand in (staats-)obligaties niet. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Ultimo 2023 is € 551,8 miljoen aan onderpand in liquiditeiten verstrekt door een negatieve waardeontwikkeling van de derivaten. Ultimo 2023 is € 115,1 miljoen aan onderpand in (staats)obligaties verstrekt door een negatieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het verstrekte onderpand staat op de balans.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn na de balansdatum geen gebeurtenissen geweest van dien aard dat een wezenlijk ander beeld zou ontstaan van de financiële positie per ultimo 2023 dan op grond van dit jaarrapport kan worden verkregen.

6. TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1 miljoen)

9. Premiebijdragen voor risico deelnemers

	2023	2022
Premiebijdragen voor risico deelnemers	<u>278</u>	<u>251</u>

Van de premiebijdragen (feitelijke premie) over 2023 van € 278 miljoen wordt -na volledige betaling- € 244 miljoen als kapitaal ingelegd. De overige € 34 miljoen bestaat uit € 23 miljoen risicopremies, € 3 miljoen solvabiliteitsopslag en € 8 miljoen opslag voor (toekomstige) uitvoeringskosten.

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 125 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) zijn als volgt:

	2023	2022
Zuiver kostendekkende premie	269	254
Gedempte kostendekkende premie	270	249
Feitelijke premie	278	251

De feitelijke premie is hoger dan de zuiver kostendekkende premie en de gedempte kostendekkende premie.

De samenstelling van de zuiver kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Spaarpremie*	244	226
Risicopremie	15	21
Opslag voor uitvoeringskosten**	5	1
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	<u>5</u>	<u>6</u>
	<u>269</u>	<u>254</u>

Op grond van artikel 123, lid 2 Wvb mag de kostendekkende premie worden gedempt. SPH maakt gebruik van deze mogelijkheid om de premie te dempen op basis van een voortschrijdend gemiddelde van de rente.

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2023	2022
Spaarpremie*	244	226
Risicopremie	16	20
Opslag voor uitvoeringskosten**	5	1
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	<u>5</u>	<u>2</u>
	<u>270</u>	<u>249</u>

* Spaarpremie betreft het ingelegd kapitaal.

** In 2023 zijn hierin ook de toekomstige uitvoeringskosten opgenomen (2022: opgenomen onder spaarpremie).

10. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastrentende waarden	39	156	-2	193
Derivaten	-65	148	-	83
Overige beleggingen	26	349	-	375
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-3	-3
	-	653	-5	648
2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastrentende waarden	30	-789	-1	-760
Derivaten	27	-987	-	-960
Overige beleggingen	1	-860	-	-859
	58	-2.636	-1	-2.579

De kosten van vermogensbeheer zijn de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct in rekening zijn gebracht.

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren.

Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2023 € 3,5 miljoen (2022: € 7,2 miljoen).

11. Beleggingsresultaten voor risico deelnemers

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	-	22	-	22
2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	-	-8	-	-8

12. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	311	295
Partnerpensioen	91	84
Wezenpensioen	1	1
Arbeidsongeschiktheid	6	4
	409	384

De toeslag op de uitkeringen per 1 januari 2023, zoals vastgesteld door het bestuur, is 5,00% (2022: 3,07%).

13. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten	4	7
Bestuurskosten	1	1
Kosten pensioenbureau	7	7
Controle, toezichts- en advieskosten	1	1
Toebedeling aan kosten van vermogensbeheer	-4	-5
	<u>9</u>	<u>11</u>

Van de totale pensioenuitvoeringskosten van € 9,0 miljoen is € 0,9 miljoen (2022: € 2,2 miljoen, waarvan € 1,7 miljoen transitie pensioenadministratie) toe te rekenen aan projecten, te weten € 0,5 miljoen voor de doorontwikkeling van de pensioenregeling in het kader van de WTP (2022: € 0,2 miljoen) en € 0,4 miljoen voor de inrichting van de nieuwe governance (2022: € 0,3 miljoen).

In 2023 zijn de toezichtskosten DNB € 556 duizend (2022: € 388 duizend) en de toezichtskosten AFM € 55 duizend (2022: € 40 duizend).

Honoraria onafhankelijke accountant

(x € 1.000)	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2023			
Controle van de jaarrekening	272	-	272
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>272</u>	<u>-</u>	<u>272</u>
2022			
Controle van de jaarrekening	145	-	145
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>145</u>	<u>-</u>	<u>145</u>

Bovenstaand is opgegeven de in het verslagjaar ten laste gebrachte honoraria voor controle van de jaarrekening en verslagstaten en de honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door de onafhankelijke accountant. Deze werkzaamheden zijn voor 2023 en 2022 uitgevoerd door Deloitte Accountants B.V.

Voor 2023 is een bedrag van € 207 duizend opgenomen als inschatting voor controle van de jaarrekening en verslagstaten 2023 en is € 65 duizend opgenomen door een te lage inschatting voor de controle van de jaarrekening en verslagstaten 2022. Voor 2023 is dus in totaal een bedrag van € 272 duizend opgenomen aan accountantskosten.

Naleving wet- en regelgeving

Overeenkomstig artikel 104 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) wordt vermeld dat SPH in het verslagjaar 2022 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Personeelsleden

Bij het pensioenbureau van SPH zijn ultimo 2023 binnen Nederland 15 werknemers (12,7 FTE) in dienst (ultimo 2022: 17 werknemers; 15,6 FTE). Buiten Nederland zijn dit er 0 (2022: 0). Daarnaast zijn medewerkers voor langere tijd aan het pensioenbureau verbonden op basis van een overeenkomst van opdracht (ultimo 2023: 3,0 FTE; ultimo 2022: 1,4 FTE).

Bezoldiging bestuurders

Bestuursleden, leden van de raad van toezicht en leden van het verantwoordingsorgaan en commissieleden ontvangen een vergoeding. Deze vergoedingen hebben betrekking op werkzaamheden voor bestuurs- en commissievergaderingen en bestaan uit vacatiegeld, vergoeding van reis- en verblijfkosten en overige bestuurskosten.

De vergoeding aan de bestuursleden bedraagt in 2023 in totaal € 639.262 (2022: € 601.685).

De vergoeding aan de leden van de raad van toezicht bedraagt in 2023 in totaal € 45.425 (2022: € 68.040).

De vergoeding aan de leden van het verantwoordingsorgaan bedraagt in 2023 in totaal € 127.677 (2022: € 116.741).

De vergoeding aan de commissieleden bedraagt in 2023 in totaal € 122.232 (2022: € 139.388).

14. Mutatie (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	15	-
Toeslagen	486	533
Rentetoevoeging	211	-41
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-403	-382
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-11	-11
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1	1
Wijziging marktrente	237	-2.243
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-	22
Resultaat op sterfte	-2	-1
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-10	17
Resultaat op mutaties	8	-7
Overige wijzigingen	-	-17
	<u>530</u>	<u>-2.129</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

Deze post bestaat uit de baten en lasten van de in het verslagjaar toegekende toeslagen uit hoofde van de voorwaardelijke toeslagverlening.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het verslagjaar opgerent met +3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen zijn vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds. De afname van de voorziening is het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van pensioenen in het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

In de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is een voorziening opgenomen voor de dekking van toekomstige administratie- en excassokosten. Een deel van deze voorziening valt vrij door het doen van uitkeringen en door het maken van kosten in het verslagjaar.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De hieronder opgenomen toename van de voorziening pensioenverplichtingen is het saldo van overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) en overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. In 2023 bestond dit effect uit de omrekening naar de rentetermijnstructuur per 31 december 2023.

15. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Premies en stortingen	241	246
Uitkeringen en onttrekkingen	-6	-
Beleggingsresultaten	22	-8
	<u>257</u>	<u>238</u>

16. Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Inkomende waardeoverdrachten	-	-1

Dit is de ontvangst van of betaling aan pensioenfondsen of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen zijn aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Wijziging (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds inzake overdracht van rechten: - toevoeging aan de (technische) voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	-	1

17. Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Inkomende waardeoverdrachten	-11	-22

Belastingen

De activiteiten van SPH zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Bestemming saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten over 2023 is volledig gemuteerd in de bestemmingsreserve van SPH. Er zijn geen statutaire bepalingen voor de resultaatbestemming.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen heeft de jaarrekening 2023 vastgesteld in de vergadering van 13 juni 2024.

Driebergen, 13 juni 2024

Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen
Het bestuur

Nery Anderson
Onafhankelijke voorzitter

Nick Blok
Niet uitvoerende bestuurder

Kees Esser
Niet uitvoerende bestuurder

Michiel van Halteren
Niet uitvoerende bestuurder

Christine Lindeboom
Niet uitvoerende bestuurder

Pieter de Graaf
Uitvoerende bestuurder

Danielle van Veen
Uitvoerende bestuurder

Caroline Wisselink
Uitvoerende bestuurder

7. Overige gegevens

7.1. Verloopstaat deelnemers

	2023		2022	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers, incl. AO-ers				
Stand vorig boekjaar		15.253		14.939
Toetreding/hertoetreding	733		790	
Pensionering	-148		-114	
Arbeidsongeschiktheid	11		4	
Revalidering	-2		-1	
Overlijden	-8		-15	
Premievrij gemaakt door uitdienst	-246		-334	
Waardeoverdracht	-4		-	
Overige oorzaken	-2		-16	
		334		314
Stand einde boekjaar		15.587		15.253
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.858		1.555
Toetreding/hertoetreding	11		6	
Pensionering	-103		-160	
Arbeidsongeschiktheid	-10		-4	
Revalidering	2		1	
Overlijden	-4		-2	
Premievrij gemaakt door uitdienst	246		334	
Waardeoverdracht	-11		-8	
Overige oorzaken	-		136	
		131		303
Stand einde boekjaar		1.989		1.858
Pensioentrekenden				
Stand vorig boekjaar		7.728		7.779
Pensionering	251		274	
Arbeidsongeschiktheid	-1		-	
Overlijden	-284		-363	
Ingang nabestaandenpensioen	147		187	
Beëindiging wezenpensioen	-31		-14	
Overige oorzaken	-1		-135	
		81		-51
Stand einde boekjaar		7.809		7.728
		25.385		24.839

7.2. Actuariële gegevens

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen te Utrecht is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen zoals vereist conform artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Milliman Pensioenen B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Milliman Pensioenen B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op €77.600.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven €2.425.000 te rapporteren.

Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 142 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan artikel 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 13 juni 2024

drs. R.K. Sagoenie AAG
verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

7.3. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen op 31 december 2023 en van het saldo van baten en lasten over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023.
2. de staat van baten en lasten over 2023.
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 103 miljoen. De materialiteit is gebaseerd op 1% van het pensioenvermogen per 31 december 2023. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark omdat dit een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van het pensioenfonds weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur en de met governance belaste personen overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 2,575 miljoen rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van onze controle

Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen kent een aantal kernactiviteiten welke grotendeels zijn uitbesteed aan serviceorganisaties. De stichting heeft het beheer van de beleggingen en de beleggingsadministratie en de pensioenadministratie uitbesteed aan respectievelijk Achmea Investment Management N.V. en Achmea Pensioenservices N.V. (hierna gezamenlijk: 'de uitvoeringsorganisaties'). De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Achmea Investment Management N.V. en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Achmea Pensioenservices N.V. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de uitvoeringsorganisaties verleende diensten en het effect hiervan op de voor de controle relevante interne beheersing van het pensioenfonds. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang, bepalen wij de aard en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden en voeren wij controlewerkzaamheden uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen relevante interne-beheersingsmaatregelen van de uitvoeringsorganisaties zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde rapportages (Standaard 3402 type II en 3000A).

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne-beheersingsmaatregelen. Verder evalueren wij de in de Standaard 3402- en 3000A-rapportages beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2023 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de uitvoeringsorganisaties.

In aanvulling hierop hebben wij eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd, waaronder werkzaamheden ten aanzien van de aanwezige beheersingsmaatregelen op het niveau van het bestuur en het bestuursbureau.

Wij hebben de certificerend actuaris instructies gestuurd op basis van Standaard 620 en NBA handreiking 1120 'Gebruikmaken van de werkzaamheden van de certificerend actuaris bij de controle van de jaarrekening en staten van pensioenfondsen' ten aanzien van de actuariële certificering met betrekking tot onder andere de consistentie, prudentie en actualiteit van schattingen ten aanzien van de voorziening pensioenverplichtingen en de financiële positie, in overeenstemming met relevante wetgeving. Wij hebben geëvalueerd of de certificerend actuaris heeft voldaan aan onze instructies.

Daarnaast hebben wij de adequaatheid van de werkzaamheden van de actuaris geëvalueerd. Ook hebben wij de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de actuaris geëvalueerd. Wij verwijzen hiervoor naar het kernpunt Gevoeligheden ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de significante activiteiten, gecombineerd met zelfstandig verrichte werkzaamheden op het totaalniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het geheel verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controle-aanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne-beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het Intern Toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse, zoals opgenomen in de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne-beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie in nauwe samenwerking met onze forensische specialisten. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de elementen die tot fraude kunnen leiden: rationalisatie, druk (motivatie) en gelegenheid. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Doorbreken van interne beheersing door het management (een verondersteld risico)

Risico:

Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne-beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de serviceorganisaties waaraan het pensioenfonds processen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. Waar zulke journaalposten zijn geïdentificeerd, hebben we aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om op de geïdentificeerde risico's in te spelen. Deze werkzaamheden omvatten ook het herleiden van transacties naar de broninformatie.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van beleggingen.
- Wij hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.

Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controle-aanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op het pensioenfonds door inlichtingen in te winnen bij het bestuur, de met governance belaste personen en het lezen van notulen en rapporten van sleutelfunctiehouders.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met het feit dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de volgende wet- en regelgeving hebben wij overwogen: naleving van belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving, - zoals opgenomen in Titel 9 van Boek 2 BW, RJ 610 en de Pensioenwet – aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is het pensioenfonds onderworpen aan overige wet- en regelgeving, zoals ook benoemd in de NBA Handreiking 1144 'Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfonds', waarvan de gevolgen van niet naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken, te weten:

- Pensioenwet
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfonds (Bftp)
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Gezien de aard van de activiteiten van het pensioenfonds en de complexiteit van deze overige wet- en regelgeving bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving. .

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van de entiteit, voor de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang; niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten.

Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening, zijn beperkt tot (i) het bestuur en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens van) niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controle-aanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de activiteiten van het pensioenfonds voor de voorzienbare toekomst. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen.
- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de vermogenspositie ten opzichte van het vereist eigen vermogen en de mate waarin beleggingen liquide gemaakt kunnen worden.
- Nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).
- Inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.
- Inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

De financiële positie van het pensioenfonds en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen te kunnen aanpassen is een belangrijk onderdeel van bovenstaande evaluatie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling..

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur en de met governance belaste personen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van de beleggingen

De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Deze beleggingen dienen volgens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te toetsen aan direct of indirect genoteerde prijzen die tot stand zijn gekomen op liquide financiële markten. Illiquide beleggingen zijn beleggingen waarvoor een frequente marktnotering ontbreekt en de prijs daarom op basis van waarderingmodellen wordt bepaald. Het met behulp van deze modellen bepalen van de marktwaarde is complex en bevat een hoge mate van subjectiviteit. Hierdoor neemt de waarderings-onzekerheid inherent toe bij beleggingen zonder frequent genoteerde marktprijzen en hangt dit samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens.

In de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva geeft Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen inzicht in de gehanteerde waarderingsmethoden van de illiquide beleggingen.

Een beschrijving van deze modellen en technieken is weergegeven in de toelichtingen 1 en 2 van de jaarrekening. Uit deze toelichting blijkt dat voor 71% van de beleggingen van het pensioenfonds de waardering is gebaseerd op directe marktnoteringen, voor 2% op basis van afgeleide marktnoteringen en voor 27% op basis van waarderingmodellen en technieken.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat illiquide beleggingen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.

Om het risico te ondervangen hebben wij onder meer:

- De opzet, het bestaan en de werking van de beheersingsmaatregelen rondom waardering van de beleggingen beoordeeld;
- Gebruik gemaakt van Standaard 3402 type II-rapportages, en deze geanalyseerd op toereikendheid van de scoping, bevindingen en de impact hiervan op de controlewerkzaamheden;
- Vastgesteld of de in de grondslagen voor waardering van activa en passiva beschreven modellen geschikt zijn om, binnen de geldende wettelijke bepalingen en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, te kunnen komen tot een marktwaarde van deze illiquide beleggingen;
- Getoetst of de toepassing van deze modellen en technieken bij het bepalen van de marktwaarde overeenkomstig de beschreven uitgangspunten heeft plaatsgevonden;
- De gecontroleerde rapportage waarin de beleggingen zijn opgenomen aangesloten met de financiële administratie en de jaarrekening;
- Vastgesteld dat de waarderingsgrondslagen en waarderingsonzekerheid van de beleggingen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening.

Onze observatie bij dit kernpunt:

Wij achten de waardering van de illiquide beleggingen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2023 aanvaardbaar. Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

Waardering tegen passende actuariële grondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen

De technische voorziening betreft de belangrijkste verplichting in de balans van het pensioenfonds en vormt één van de belangrijkste componenten voor de berekening van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad. De technische voorziening wordt, conform de vereisten van de Pensioenwet, gewaardeerd op marktwaarde. Deze marktwaarde komt tot stand door middel van een berekening van aanspraakgegevens van deelnemers en wordt berekend op basis van actuariële grondslagen en schattingselementen en is dan ook gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorziening en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen uit de Pensioenwet.

Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen heeft in de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva de grondslagen voor de waardering van de technische voorziening toegelicht. In noot 6 en 7 is een verdere detaillering van de technische voorziening gegeven.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat actuariële grondslagen met betrekking tot de fonds specifieke ervaringssterfte niet juist worden toegepast en toegelicht en/of dat actuariële berekeningen onjuist zijn.

Om het risico te ondervangen hebben wij onder meer:

- De certificerend actuaris instructies gestuurd over de te volgen controleaanpak, risico's, werkzaamheden en attentiepunten;
- De redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en besproken met de certificerend actuaris;
- De rapportage van de certificerend actuaris geëvalueerd en de uitkomsten besproken;
- Controlewerkzaamheden uitgevoerd op de pensioenaanspraken van de deelnemers om de gehanteerde administratieve basisgegevens te toetsen;
- Vastgesteld dat de actuaris met deze basisgegevens werkt bij het toetsen van de technische voorziening;
- Vastgesteld dat de waarderingsgrondslagen van de technische voorziening toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening.

Onze observatie bij dit kernpunt:

Wij achten de waardering van de technische voorziening en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2023 aanvaardbaar. Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

Uitvoering pensioenadministratie DC-regeling in RAP

Sinds 1 januari 2022 wordt de pensioenadministratie van de DC-regeling gevoerd in het pensioenadministratiesysteem RAP. Gedurende 2022 was gebleken dat het proces met betrekking tot de wijze waarop de DC-regeling in RAP wordt geadmistreerd niet aantoonbaar voldoende beheerst was. In april 2023 heeft Achmea Pensioenservices bekend gemaakt de ontwikkeling van RAP te beëindigen en te kiezen voor het Allvida-systeem als IT-oplossing voor de pensioenregelingen in het nieuwe pensioenstelsel. In overleg met Achmea Pensioenservices is besloten om het bestaande MAIA-systeem, waarin de DB-regeling van het pensioenfonds wordt geadmistreerd, eveneens in te zetten voor de uitvoering van de DC-regeling tot de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. De DC-regeling kent per 31 december 2023 een technische voorziening van €495 miljoen.

Het voeren van een beheerste en integere bedrijfsvoering alsook de beheersing van processen bij uitbestedingsrelaties is van belang voor de deelnemers en is eveneens een vereiste vanuit de Wet verplichte beroepspensioenregeling. In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij de uitvoering van de pensioenadministratie van de DC-regeling in RAP, aangemerkt als kernpunt, vanwege de significantie van de gebeurtenis die zich tijdens de verslagperiode heeft voortgedaan als ook vanwege het belang hiervan voor de deelnemers.

Zoals toegelicht op pagina 35 van het bestuursverslag zal medio 2024 de pensioenadministratie van SPH volledig vanuit het MAIA-systeem worden gevoerd. Hierdoor zal in 2024 een nieuwe transitie moeten plaatsvinden van het RAP-systeem naar het MAIA-systeem.

Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de uitvoering van de pensioenadministratie van de DC-regeling in RAP:

- De rapportage Datakwaliteit met betrekking tot de gegevens in RAP van een door het bestuur ingeschakelde deskundige geëvalueerd en de uitkomsten besproken;
- Vastgesteld dat de verschillen die uit de rapportage Datakwaliteit van Milliman komen met betrekking tot de posten in RAP geen materiële impact op de jaarrekening hebben;
- Vastgesteld dat de beleggingen in de DC regeling zijn gecontroleerd en dat deze gelijk zijn aan de waarde van de verplichtingen onder de DC regeling;
- De correspondentie met toezichthouders geïnspecteerd en besproken met het bestuur;
- Vastgesteld dat de uitvoering van de pensioenadministratie van de DC-regeling in RAP toereikend is toegelicht in de jaarrekening en het bestuursverslag.

Onze observatie bij dit kernpunt:

Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens
- De kerncijfers
- Verslag van het Verantwoordingsorgaan
- Bijlage 1 tot en met 3

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE DOOR WET- OF REGELGEVING GESTELDE VEREISTEN

Benoeming

Wij zijn door het bestuur en de met governance belaste personen benoemd als accountant van Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen vanaf de controle van het boekjaar 2015 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant. Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen is sinds boekjaar 2020 onderworpen aan de regelgeving voor Organisaties van Openbaar Belang.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang geleverd.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de met governance belaste personen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De niet-uitvoerende bestuursleden zijn verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het pensioenfonds.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel..

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de

toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het bestuur en de met governance belaste personen op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan het bestuur en de met governance belaste personen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de met governance belaste personen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 13 juni 2024

Deloitte Accountants B.V.

Paraaf voor identificatiedoeleinden:

Was getekend: Mr. Drs. J. Penon RA

Postadres

Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen
Postbus 90170
5000 LM Tilburg

Overig

Telefoon 088 462 94 62
E-mail contact@huisartsenpensioen.nl
www.huisartsenpensioen.nl
KvK-nummer 41177476